

VELIKI USPJESI STUDENATA PRAVA

ZAGREB - među pet posto najboljih na svijetu STR. 4

STR. 7

SPLIT - pobjednici prvog online suđenja u Hrvatskoj

god XII.
broj 127.
25. svibnja 2020.
www.unist.hr
www.unizg.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

Mija Marinković,
Ivana Novak Nakir
i Matilda Šprung

SPLITSKE ZNANSTVENICE

OTKRILENA ČIN USPORAVANJA STARENJA i nastajanje tumora

POTHVAT NA
MEDICINSKOM
FAKULTETU
STR. 3

PROF. DR. SC. TONČI LAZIBAT,
PROREKTOR ZAGREBAČKOG
SVEUČILIŠTA

Zašto stručni
studiji STR. 8
ne mogu biti
izjednačeni sa
sveučilišnima?

DOC. SUNČANA ROKSANDIĆ,
PРАВNA I ETIČKA
STRUČNJAKINJA

Štiteći jednu
vrijednost,
ne smijemo
dopustiti
zatiranje
drugih STR. 20

OVAJ PROJEKT ĆE AKTIVNIM PROMICANJEM PREVENTIVNIH USLUGA DOVESTI DO DUGOROČNIH UŠTEDA U ZDRAVSTVENOM SUSTAVU TAKO DA ĆE SE SMANJITI POTREBA ZA SKUPLJIM STOMATOLOŠKIM ZAHVATIMA

područja, trudnice, invalidi, branitelji, onkološki bolesnici i opća populacija. Sve ciljne skupine prekogranične unutrašnjosti i otoka trebaju mobilnu dentalnu medicinu (pokretna dentalna jedinica - Zubobus) kako bi i građani u ovim udaljenim područjima imali dostupnu uslugu preventivne dentalne medicine. Ovaj projekt će kroz aktivno promicanje preventivnih usluga oralne zdravstvene zaštite dovesti do dugoročnih ušteda u zdravstvenom sustavu tako da će se smanjiti potreba za skupljim stomatološkim zahvatima. Također, osnovat će se Zajednički centar znanja za oralno zdravlje čime će se poboljšati kvaliteta usluga u javnom sektoru oralne zdravstvene zaštite u prekograničnom području što će unaprijediti učinkovitost i dostupnost usluga, što će između ostalog, posebno biti moguće kroz upotrebu pokretne dentalne jedinice (Zubobus).

NOVI VRIJEDAN PROJEKT MEDICINSKOG FAKULTETA U SPLITU

Stomatološka poliklinika za mobilni pristup

PIŠE: **KATARINA VUKOJEVIĆ**
SNIMIO: **DALIBOR GABELA**

Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu dobitnik je još jednog vrijednog projekta projekta MADE - Mobile Access Dental Clinic, podnesenog na 2. javni poziv u sklopu IPA Interreg programa prekogranične suradnje Hrvatska - BiH - Crna Gora 2014. - 2020. Prioritet projekta je poboljšanje kvalitete usluge dentalne medicine u javnom zdravstvu i sektoru socijalne skrbi u prekograničnom području ove tri zemlje. Projekt započinje 1. 7. 2020., a projektni partneri su Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru, Univerzitet Crne Gore u Podgorici, te Institut perspektiva Ekonomije Medi-

terana. Vrijednost projekta je oko 607 tisuća eura, od čega će se nabaviti vrijedna stomatološka oprema. Ograničena dostupnost zdravstvenih usluga dentalne medicine, nedostatak promocije zdravlja i učinkovitih preventivnih programa u prekograničnom području povezani su s lošim oralnim zdravljem. Zubni karijes je lako moguće spriječiti, ali i dalje je jedan od glavnih problema oralnog zdravlja u prekograničnom području. Provedbom ovog projekta umanjit će se negativni učinci nedostatka sustavnih preventivnih programa i nedovoljne konzultacije s akademski obrazovanim stručnjacima u području. Uspostavljena suradnja povećat će znanje i vještine stomatoloških stručnjaka,

nadograditi nastavni proces na studijima dentalne medicine u Splitu, Mostaru i Podgorici, te povezati sve sudionike u projektu, kako bi zajedničkim snagama podigli svijest

“

Prioritet projekta je poboljšanje kvalitete usluge dentalne medicine u javnom zdravstvu i sektoru socijalne skrbi u prekograničnom području Hrvatske, BiH i Crne Gore

javnosti i učinili dostupnim preventivne stomatološke usluge. Zajednički program obuke iz područja preventivne dentalne medicine omogućit će usavršavanje budućih liječnika dentalne medicine kako bi što spremnije odgovorili povećanim potrebama i zahtjevima za oralnom njegu u području projekta i u širenju uloge postojećih profesija dentalne medicine. Alat za oralnu zdravstvenu zaštitu koji će omogućiti komparativnu analizu pokazatelja oralnog zdravstvenog stanja stanovništva dovest će do informiranja i educiranja građana o pravilnim mjerama za sprječavanje zubnih bolesti. Posebno će biti uključene ciljne skupine: djeca, studenti, stanovnici otoka i ruralnih

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Sportska infrastruktura podiže se na novu razinu

Cilj je pokretanje Sveučilišnog sportskog Centra koji bi bio infrastrukturno rješenje svih nedaća sveučilišnih sportskih i rekreativnih aktivnosti

PIŠE: **MILA PULJIZ**

Razina sporta, sportskih aktivnosti i rekreacije na Sveučilištu u Splitu više je nego zadovoljavajuća, ali uvijek ima mjesta za unaprijeđenje i ulaganje u poboljšanje iste.

Cilj Sveučilišta u Splitu i Sveučilišnog sportskog saveza jest adaptacija postojećih kao i izgradnja novih održivih objekata kako bi se u bližoj budućnosti po-

krenuo Sveučilišni sportski Centar koji bi bio infrastrukturno rješenje svih nedaća sveučilišnih sportskih i rekreativnih aktivnosti i jedno od rješenja cjelokupnog sportskog infrastrukturnog problema u gradu Splitu.

Što se trenutno događa sa sportskom infrastrukturom, koji se projekti odvijaju, a koji su tek u planu, pričali smo s Sanelom Krstulović, voditeljicom Ureda za poboljšanje infrastrukturu

re studentskog standarda i Magdalenom Ramljak, voditeljicom projekata iz Sveučilišnog sportskog saveza.

“Naša namjera je dakle adaptirati, prenamijeniti i izgraditi adekvatnu sportsku infrastrukturu u vlasništvu Sveučilišta te zajedno sa više pravnih subjekata (Sveučilište, Studentski centar, Splitski sveučilišni sportski savez, Grad Split, SD županija) pokrenuti inicijativu za osnivanjem Sveučilišnog sportskog centra

s osnovnim ciljem osiguranja uvjeta za provedbu zdravstveno usmjerenog vježbanja, rekreacije i sporta na Sveučilištu u Splitu. To bi bio prvi takav Centar na području RH”, kazala je Sanela Krstulović.

U posljednje vrijeme opremljena je i adaptirana sportska dvorana na Kampusu, obnovljen je i u potpunosti opremljen malonogometni teren u Spinutu, a sada se kreće i u adaptaciju košarkaškog terena na Spinutu. U

Sanela Krstulović i Magdalena Ramljak

drugom dijelu ove prve faze slijedi adaptacija sportskih terena na krovu studentskog doma u Kampusu, postav-

ljanje terena odbojke na pijesku, postavljanje workout vježbališta na dvije lokacije, dok se u drugoj fazi planira

VELIKI USPJEH ZNANSTVENICA S MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Splitske znanstvenice otkrile način usporavanja starenja i nastajanje tumora

U ovom velikom otkriću znanstvenice su proučavale uklanjanje mitohondrija, posebnih staničnih organela koji u stanici obavljaju mnoge procese, uključujući proizvodnju energije kao i kontrolu stanične sudbine

Piše: **MILA PULJIZ**

Izvanredna profesorica na Medicinskom fakultetu u Splitu prof. Ivana Novak Nakir zajedno s doktorandicom Mijom Marinković i suradnicom doc. Matildom Šprung s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu, objavila je originalni znanstveni rad u vodećem međunarodnom časopisu „Autophagy“ čimbenika odjeka (engl. *impact factor*) 11,059. Rad je u cijelosti napravljen na Medicinskom fakultetu u Splitu te je financiran trogodišnjim Uspostavnim istraživačkim projektom Hrvatske zaklade za znanost. Prof. Novak Nakir diplomira-

la je molekularnu biologiju na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu, doktorirala je na Karolinska institutu u Stockholmu te je nakon gotovo tri godine kao poslijedoktorand kroz prvi EMBO Long term fellowship u Hrvatskoj, provela u laboratoriju prof. Ivana Đikića u Splitu, proučavajući autofagiju. Od 2011. godine zaposlena je na Medicinskom fakultetu u Splitu na Katedri za imunologiju i medicinsku genetiku. Pozitivna znanstvena atmosfera na Fakultetu i međunarodne suradnje ključne su za uspješan rad njezine istraživačke grupe koja unatoč malim hrvatskim ulaganjima u znanost nastoji održati eu-

Mija Marinković, Ivana Novak Nakir i Matilda Šprung

ropsku i svjetsku kvalitetu. „Veliku ulogu u ovom projektu imala je mlada znanstvenica Mija Marinković koja je prvi autor na ovom radu koji je ujedno i okosnica njene doktorske disertacije“, kazala je prof. Novak Nakir.

Uklanjanje mitohondrija

U ovom velikom otkriću znanstvenice su proučavale uklanjanje mitohondrija, posebnih staničnih organela koji u stanici obavljaju mnoge procese uključujući proizvodnju energije kao i kontrolu stanične sudbine. Ovo otkriće čini temelj u razumijevanju načina na koji stanice uklanjaju mitohondrije te što je potrebno učiniti da bi određene vrste stanica normalno funkcionirale.

AUTOFAGIJA JE VAŽNA ZA PREŽIVLJAVANJE STANICA I NJIHOVO NORMALNO FUNKCIONIRANJE

Autofagija je zaštitni mehanizam koji u svim stanicama (od kvasca do čovjeka) služi za uklanjanje nepotrebnih i štetnih staničnih dijelova, od proteinskih nakupina do pojedinačnih organela. Ovaj proces nužan je za preživljavanje stanica u nepovoljnim uvjetima poput gladovanja ili stresa. „Danas znamo da je autofagija važna ne samo za preživljavanje stanica nego i za njihovo pravilno funkcioniranje. Autofagija svojom aktivnošću usporava starenje, sprječava nastajanje tumora, upalnih i neurodegenerativnih bolesti jer uklanja štetne

proteine iz naših stanica poput nakupljenih proteina u Parkinsonovoj bolesti ili pak bakterije i viruse koji napadaju naše stanice“, dodala je Novak Nakir.

Istraživanje procesa

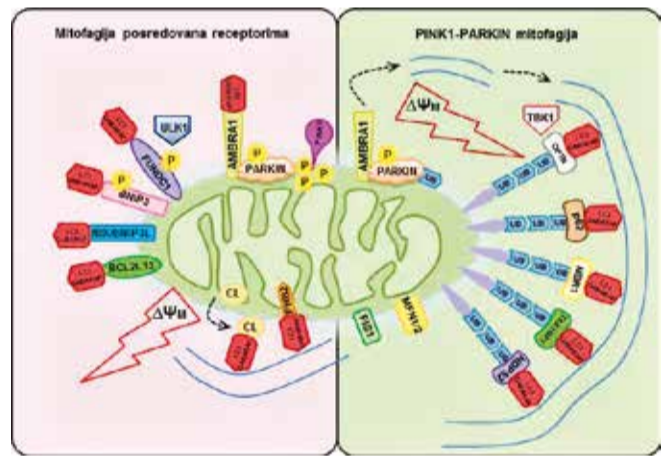
Već i prije, u sklopu svog poslijedoktorskog usavršavanja u laboratoriju prof. Đikića, prof. Novak Nakir je pokazala da je protein BNIP3L/NIX važan za uklanjanje mitohondrija autofagijom u crvenim krvnim stanicama, eritrocitima. Ako se mitohondriji i drugi organeli ne uklone iz crvenih krvnih stanica, oni ne mogu prenositi kisik što je nespojivo sa životom. Rezultati tog istraživanja objavljeni su 2010. godine u časopisu EMBO Reports te rad do

“Ovo otkriće čini temelj u razumijevanju načina na koji stanice uklanjaju mitohondrije te što je potrebno učiniti da bi određene vrste stanica normalno funkcionirale

“U laboratoriju se nastavlja s proučavanjem procesa u stanicama te je cilj istražiti na koji način proces autofagije utječe na razvoj bolesti poremećaja razvoja crvenih krvnih stanica te postoji li mogućnost da se manipulacijom autofagije pronađe specifični lijek za te bolesti

danas ima više od 650 WoS citata, te je ove godine proglašen jednim od dvadeset najznačajnijih radova ikad objavljenih u tom časopisu (časopis slavi 20 godina postojanja).

U laboratoriju se nastavlja s proučavanjem opisanih procesa u stanicama te je cilj istražiti na koji način proces autofagije utječe na razvoj bolesti poremećaja razvoja crvenih krvnih stanica te postoji li mogućnost da se manipulacijom autofagije pronađe specifični lijek za te bolesti. Istraživanja se nastavljaju uz financijsku donaciju profesora Đikića, a prof. Ivana Novak Nakir uskoro očekuje i nastavak financiranja kroz nove istraživačke projekte Hrvatske zaklade za znanost.

izgradnja novih infrastrukturnih sadržaja. „Trenutno nam je glavni fokus na Spinutu jer će

se upravo ta lokacija, zbog brojnih smještajnih jedinica studenata, blizine mora i Marjana, nametnuti kao centar sportsko rekreativnih aktivnosti na Sveučilištu u Splitu. Višemesečni radovi na obnovi i opremanju malonogometnog terena su se priveli kraju, a sada slijedi priprema oko radova na košarkaškom terenu ispred studentskog doma „Bruno Bušić“, gdje osim rekreacije imamo namjeru razvijati i košarku 3x3 kao jedan od najpotentnijih sportova u perspektivi“, dodala je Krstulović.

Zanimljiv je podatak taj da se adaptacija oba terena u Spinutu vrši na sjecištu 3 različita EU projekta koji su izravno utjecali na zatvaranje financijske konstrukcije. Tako je za obnovu i opremanje malonogometnog i košarkaškog terena iz EU projekta „Marjan 2020 - brdo prošlosti, oaza budućnosti“ čiji je nositelj JU „Park šuma Marjan“, Splitski sveučilišni sportski sa-

vez kao partner na projektu dobio bespovratna sredstva u iznosu od 664.897,50 kn (75% ukupnog ulaganja). Iz EU projekta „Rekonstrukcija studentskog doma Bruno Bušić“ čiji je nositelj Sveučilište u Splitu zajedno sa partnerom Studentskim Centrom, osigurao se iznos od 402.420,30 kn za pripreme radove na izgradnji košarkaškog igrališta u dvorištu doma BB (ograda, podloga, odvodnja).

Malonogometni teren se nalazi na čestici budućeg poduzetničkog inkubatora Sveučilišta u Splitu, koji se će se uskoro otvoriti. Naime realizacija projekta „Razvoj poduzetničkog inkubatora za visoke tehnologije Sveučilišta u Splitu“ čiji je nositelj sveučilišna tvrtka Unist Tehnološki park, osigurala je osnovne infrastrukturne uvjete za obavljanje radova na terenu, a kasnije će se isti koristiti i od strane „stanara“ zgrade kao svojevrsan „ispušni ventil“ nakon radnog dana.

Važno je spomenuti i kako malonogometni teren na Spinutu kao punilo koristi prirodni materijal -pluto čime je prvi takav teren u Republici Hrvatskoj. „Kako bi teren bio u potpunosti funkcionalan, nedostaju popratni sadržaji odnosno svlačionice i sanitarni čvor. Postojeći objekti koji su djelomično služili u te svrhe, su uklonjeni i na njihovo mjesto planiramo postaviti novi objekt, za koji smo izradili idejno rješenje i

krenuli u traženje inicijalnih ponuda. Eto i to je jedan novi projekt u pripremi“, dodala je Magdalena Ramljak. Tereni će također biti dostupni i široj javnosti, ne samo studentskoj populaciji, po kriterijima koji će biti definirani nakon potpunog završetka radova.

Uz Spinut, tu je i dvorana koja se nalazi u sklopu studentskog doma dr. Franjo Tuđman na Kampusu kojoj se također značajno poboljšala funkcionalnost, kvali-

teta kao i sigurnosni aspekti, zajedničkim snagama Splitskog sveučilišnog sportskog saveza, Studentskog Centra i Sveučilišta. Dvorana na Kampusu je sada dobila polivaletnost, te osim košarke (kako je bilo do sada), prilagođena je igranju odbojke, badmintona, futsala i rukometa.

Također su sigurnosni aspekti podignuti na najvišu moguću raznu te su svi zidovi obloženi visokootpornim antibakterijskim spužvama.

SAGA O (NE)IZBORU DEKANA FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Lamentacije bez pokrića

Agitacijsko novinarstvo i medijski imperativ

Da je Senat Sveučilišta u Zagrebu odbio program predloženika za dekana Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prof. Nevena Jovanovića doznali su i oni najpovršniji pratitelji medija. Zapravo su, količinom medijskih napisa bili prisiljeni to doznati čak i ako ih ta tema uopće nije zanimala. Ne samo da su bili prisiljeni doznati činjenicu da je Senat Sveučilišta uskratilo suglasnost na dekanski program prof. Jovanovića nego su sugestivnim porukama koje su instalirane u naslove tih napisa bili osuđeni na prihvaćanje jedine raspoložive interpretacije - da je pritom počinjeno nasilje i bezakonje prema kandidatu koji je time uzdignut u status žrtve. Ovaj slučaj još je jednom pokazao sjaj i bijedu agitacijskog novinarstva koje se rukovodi apriornim spiskovima (ne)podobnih osoba i institucija koje, bez zamornog ulaženja u faktografiju i dublju analizu, treba sotonizirati ili pak veličati već prema zadanom predznaku. Takvo se plošno novinarstvo koje, s onu stranu profesionalnih standarda, konstruira lažnu i počesto izokrenutu medijsku sliku stvarnih događaja, zbog svog dominantnog utjecaja u medijskom prostoru ispostavlja kao ozbiljna prepreka za normalno odvijanje društvenog, akademskog i političkog života. Tu okolnost treba također uzimati u obzir kada se govori o slobodi medija. Stvaranje protuteže agitacijskom novinarstvu, koje godinama štetno djeluje u sferi visokog obrazovanja i znano-

sti, bila je jedna od ključnih zadaća sveučilišnih novina Universitas koju je, u zamisli i praksi, postavio njihov osnivač i dugogodišnji urednik Duško Cizmić Marović. On je to, u jednom svom programskom tekstu, izrazio u formi medijskog imperativa *Facta sunt servanda*. Slijedom tog imperativa, moguće je, metodom faktografske analize, razgrađivati i već konstruirane lažne medijske slike o konkretnom događaju, što ćemo primijeniti i u ovom slučaju.

Konstruiranje lažne slike

Događaj počinje u momentu kada u petak, 24. travnja 2020. članovi Senata dobivaju poziv za sjednicu Senata, zakazanu za utorak, 28. travnja s dnevnim redom u kojem je pod rednim brojem 18. bila navedena i točka "Odluka o uskrati suglasnosti na prijedlog programa rada predloženika za dekana Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. Nevena Jovanovića". U ponedjeljak, 27. travnja, nakon održane sjednice Rektorskog kolegija u širem sastavu u poslijepodnevnom satima na mrežnu stranicu Senata bio je postavljen i prijedlog odluke o uskrati suglasnosti s opsežnim obrazloženjem. U razdoblju od slanja poziva do održavanja sjednice Senata u javnosti su plasirane tvrdnje kako rektor želi uvesti izvanredno stanje na Fakultetu, izvršiti okupaciju i postaviti oktroiranog namjesnika pri čemu iskaljuje svoj osobni animozitet i samovolju, ne poštuje statut i pokazuje zabrinjavajući demografski deficit time što Senatu predlaže uskraćivanje suglasnosti na

program predloženika koji je na Fakultetskom vijeću 26. veljače 2020. usvojen s većinom glasova (76 za i 9 protiv), a sve to čini bez ikakva obrazloženja. Tvrdnje su plasirane u medijskoj kampanji uigranog kruga medijskih djelatnika, a zasnivale su se na jednostranom prenošenju izjava koje su davali predloženik, dekanica i Fakultetsko vijeće koje je dekanica tim povodom sazvala na izvanredno zasjedanje dan uoči sjednice Senata. Na sjednici Senata 28. svibnja, na prijedlog Rektora, donesena je odluka o uskraćivanju suglasnosti na prijedlog programa predloženika za dekana Filozofskog fakulteta, prof. Nevena Jovanovića s 49 glasova za, 12 protiv i 6 suzdržanih. U nastavku iste medijske kampanje, koja je uslijedila nakon sjednice Senata, nije se više mogla održati teza o ničim obrazloženoj uskrati suglasnosti, ali je zato sada poznati sadržaj iscrpnog obrazloženja odluke o uskraćivanju suglasnosti bio ignoriran ili iskrivljavan svođenjem na marginalnu argumentaciju kako bi se potkrijepljenost odluke prikazala generalno slabom. Udarne teze su sada postale: da je program odbijen bez rasprave čime je ukinuto pravo predloženika da odgovara na pitanja i brani svoju koncepciju; da kandidatov program uopće nije bio uvršten u materijale za sjednicu (Hrvatski P.E.N. centar), dok se ishod glasovanja na Senatu objašnjavao kriminalističkim rječnikom kao rezultat pritiska i manipulacija koje vrši Rektor, s jedne strane, i svakojakih karakternih i moralnih devijacija

Sat anatomije dr. Nicolaesa Tulpa

REMBRANDT

članova Senata s druge strane. Nije se ni teoretski spominjala mogućnost da bi odluka Senata eventualno mogla biti plod slobodnog i odgovornog izjašnjavanja članova Senata.

Faktografska demontaža

Slabašnu konstrukciju lažne slike lako je demontirati jednostavnim navođenjem najosnovnije faktografije. Dakle, kao što je već navedeno, poziv na sjednicu Senata od 28. travnja 2020. upućen je u petak, 24. travnja. U pozivu je navedena točka dnevnog reda pod nazivom „Odluka o uskrati suglasnosti...“, ali nisu bili priloženi materijali uz tu točku koji se sastoje od četiri dokumenta: 1. Prijedlog za prihvaćanje programa rada predloženika za Dekana, koji je Dekanica Fakulteta uputila Rektor u i uz koji je bio priložen program rada predloženika s popratnim odlukama; 2. isti takav prijedlog koji je Dekanica Fakulteta uputila Senatu; 3. Odluka rektora o uskrati suglasnosti na prijedlog progra-

ma rada kandidata za dekana Filozofskog fakulteta i 4. Prijedlog odluke Senata o uskrati suglasnosti na prijedlog programa rada kandidata za dekana Filozofskog fakulteta. Navedeni materijali postavljeni su na internetsku stranicu Senata u ponedjeljak, 27. travnja u poslijepodnevnom satima nakon održane sjednice Rektorskog kolegija u širem sastavu. Prije toga materijali su bili dostavljeni Rektorskom kolegiju u užem sastavu u čijoj je nadležnosti pripremanje sjednica Senata i Rektorskom kolegiju u širem sastavu koji, među ostalim, ima ovlasti predlaganja određenih odluka Senatu. Rektorski kolegij u užem sastavu na elektroničkoj sjednici, koja je održana u ponedjeljak, 27. travnja u vremenu 8-9 sati, jednoglasno je prihvatio prijedlog odluke o uskrati suglasnosti. Rektorski kolegij u širem sastavu na elektroničkoj sjednici, koja je održana u ponedjeljak, 27. travnja u vremenu 12-14 sati, prihvatio je

prijedlog odluke o uskrati suglasnosti s 12 glasova ZA, jedan glas PROTIV i 3 suzdržana glasa.

Da se materijali uz pojedine točke dnevnog reda, posebice uz one točke u kojima se mogu očekivati različita mišljenja, postavljaju na internetsku stranicu Senata tek nakon što dotične odluke budu prihvaćene na sjednici Rektorskog kolegija u širem sastavu ustaljeni je i, svim članovima Senata, dobro poznati način postupanja. Stoga se može reći da su članovi Senata, koji su do održavanje sjednice Senata tvrdili da odluka o uskrati suglasnosti nije ničim obrazložena, svjesno obmanjivali javnost.

Agitiranje do bizarnih razmjera

Lažna konstrukcija o neobrazloženosti odluke o uskraćivanju suglasnosti, koja je medijski podupirala slučaj, izdržala je tek nekoliko dana, dok naime potanko obrazložena odluka Senata nije dospjela u javnost, čime je potvrđena narodna mudrost da lažne konstrukcije imaju „kratke noge“. Ali odmah je bila nadomještena nešto otpornijom lažnom konstrukcijom da je predloženiku za dekana, zbog elektroničkog održavanja sjednice, na kojoj tehnički nije bilo omogućena rasprava, uskraćeno pravo da se obrati Senatu i da brani svoj prijedlog programa. Sam kandidat je, polazeći od te pogrešne pretpostavke, javno ustvrdio da je time „zgažena akademska demokracija“ (Novosti, 8. svibnja 2020.). A stvar stoji upravo obrnuto: ne samo ovom i ovakvim izjavama nego i ukupnim angažmanom u svom slučaju, predloženik za dekana eklatantno je „gazio akademsku demokraciju“. Pretpostavka da predloženiku za dekana pripada pravo da na sjednici Senata brani prijedlog svog programa iz osnove je pogrešna i to u dva aspekta: u proceduralnom i u akademsko-demokratskom pogledu. U proceduralnom aspektu, Senat ne odlučuje neposredno o prijedlogu programa predloženika, o tome prihvaća li ili odbija njegov program, nego isključivo o prijedlogu Rektora, u ovom slučaju, o uskrati suglasnosti na prijedlog programa, o tome prihvaća li ili odbija Rektorov prijedlog i pripadajuće obrazloženje. Prema tome, onaj kome je izostankom rasprave na sjednici uskraćeno pravo da se obrati Senatu i da brani svoj prijedlog nije predloženik nego Rektor. Predloženik je svoje pravo da prezentira i brani svoj program ostvario na sjednici Fakultetskog vijeća, na kojoj je njegov program prihvaćen. Nakon toga mora prepustiti da o programu u daljnjoj proceduri autonomno odlučuju tijela kojima je to statutarne obveza i omogućiti im da svoje odluke donose bez pritiska i sufliranja s njegove strane. Za tu situaciju, uostalom kao i za analognu situaciju u kojoj se odlučuje o

DARKO TOMAŠ/HANZA MEDIA

izboru u zvanje, vrijedi striktno pravilo akademske demokracije: predložnik ili kandidat mora napustiti sjednicu tijela koje raspravlja i donosi odluku u njegovu predmetu. Naravno da kandidat ima pravo komentirati i kritizirati odluke koje nadležna sveučilišna i fakultetska tijela donose u njegovu predmetu, ali tek nakon što se dovrši postupak odlučivanja. Sve ono što bi kandidat prije toga poduzimao s namjerom da utječe na proces odlučivanja predstavlja vršenje pritiska i kršenje pravila akademske demokracije. Sukladno tome, u ovom konkretnom slučaju može se reći da je predložnik za dekana nesmiljeno „gazio“ akademsku demokraciju, ne samo brojnim medijskim istupima nego i pritiscima druge vrste poput masovnog slanja sms-poruka članovima Senata, telefonskog dosađivanja i sl. Njegovo agitiranje pro domo doseglo je bizarne razmjere, kada se u vrijeme glasovanja o uskrati suglasnosti na njegov dekanski program preko malih ekrana pojavio u domovima onih koji su trebali glasovati. Jedan član Senata poslao je Senatu i rektoru živopisan osvrt na taj neobični doživljaj koji zaslužuje da bude citiran u cijelosti: „Nevjerojatna koincidencija ponukala me da se oglašim komentatom u svezi točke 18. Upravo dok sam pripremao slanje maila u sklopu ovog glasovanja na upaljenom ekranu nešto iza 12 sati (HTV 4) pojavio se prof. dr. sc. Neven Jovanović što mi je odvučlo pozornost od zapčetog posla. Odgledao sam prilog u kojem je kandidat o čijem se programu u to vrijeme odlučuje na sjednici Senata žestoko agitira za svoju stvar. Novo iznenađenje otkrio sam u natpisu koji je za vrijeme ovog poduljeg priloga stajao na vrhu ekrana: „Iz jutrošnjeg programa ZAJEDNO ZA ZDRAVLJE“. Uznemirio me zaključak koji se nametnuo sam od sebe, pa sam pokušao naći neko objašnjenje koje bi me oslobodilo od tog uznemirujućeg zaključka, naime da je taj prilog namjerno repriziran u vrijeme glasovanja. Poznato mi je da se emisije repriziraju u neko drugo doba dana, ali ne znam zašto bi se u 12 sati reprizirali jutrošnji priloz i emisiji u čiji je tematski okvir gotovo

nemoguće „utrpati“ glasovanje Senata o uskrati suglasnosti na program kandidata za dekana jednog fakulteta. Znači li to da je medij javne televizije zloupotrijebljen za vršenje pritiska na rad najvišeg tijela našeg najvećeg i najstarijeg Sveučilišta? Još uvijek se nadam da ću dobiti neko objašnjenje koje će odagnati takve sumnje. Moram priznati da su mi i prije toga smetale medijske manipulacije oko ove točke dnevnog reda, posebno stoga što su njihovi glavni akteri bili dekanica Filozofskog fakulteta i kandidat za dekana čiji je program rada bio u proceduri. Smatram neprihvatljivom praksom da čelnik fakulteta istupa u medijima, organizira konferencije za tisak, donosi izjave o predmetima koji se nalaze u sveučilišnoj proceduri u vrijeme dok procedura traje. S druge strane, neumjesno je i protivno akademskoj dobroj praksi agitiranje kandidata u svezi s predmetom koji se nalazi postupku. Znamo dobro za akademski običaj da kandidati napuštaju dvoranu u kojoj se raspravlja i odlučuje o njihovim predmetima. A u ovom slučaju kandidat je ušao u domove svih onih koji su u to vrijeme trebali elektronički glasovati o njegovu predmetu. Ali nije to sve, jer je prethodnih dana slao, kako se ispostavilo, brojne SMS poruke članovima Senata tražeći od njih da pročitaju njegov program što je sam u emisiji okarakterizirao kao „teroriziranje kolega“. Takvo podsjecanje na njegov program bilo je suvišno jer je iz dosadašnjeg funkcioniranja Senata mogao znati da će program postati dostupan članovima Senata nakon održavanja sjednice Rektorskog kolegija u širem sastavu.“

Što je zapravo skandal?

Nakon ovog opisa možemo zaokružiti temu agitacijskog novinarstva i postaviti pitanje što je u sagi o (ne)izboru dekana Filozofskog fakulteta zapravo skandal. Sastoji li se skandal u činjenici da predložnik za dekana nije imao priliku na sjednici Senata braniti svoj dekanski program ili u činjenici da su od te činjenice agitacijski novinari pokušali napraviti skandal ili možda u gore opisanim događajima. R.I.

VELIKI USPJEH NA MEĐUNARODNOM NATJECANJU WILLEM C. VIS MOOT

Zagrebački studenti prava među pet posto najboljih u svijetu

U konkurenciji 402 tima i preko dvije tisuće studenata, osvojili su nagradu za jedan od 20 najboljih podnesaka za tuženika

PIŠE: **TATJANA KLARIĆ BENETA**

Na najvećem studentskom natjecanju na području privatnoga prava i jednom od dva najveća pravna studentska natjecanja na svijetu općenito - *Willem C. Vis Moot* natjecanju iz područja međunarodne trgovačke arbitraže, studenti Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu ostvarili su izvanredan rezultat. Riječ je o međunarodnom natjecanju održanom u travnju u kojemu se studenti iz cijeloga svijeta natječu u zastupanju klijenata u simuliranom međunarodnom arbitražnom sporu, s ciljem što uspješnije ga zastupanja stranke u dodijeljenom predmetu. **Lovro Moharić, Hella Petani, Dora Podrug, Janica Rakoci i Marijan Živković** u konkurenciji s 402 tima i preko dvije tisuće studenata, osvojili su

nagradu za jedan od 20 najboljih podnesaka za tuženika – „honourable mention for respondent“, čime su se plasirali među pet posto najboljih na svijetu. U usmenom dijelu natjecanja plasirali su se u završnu fazu natjecanja među 64 najbolja tima, odnosno među 16 posto najboljih. Za njihov su uspjeh zaslužni i mentori dr. sc. **Antun Bilić** s Katedre za trgovačko pravo i pravo društava te dr. sc. **Dora Zgrabljic Rotar** s Katedre za međunarodno privatno pravo Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Moot je namijenjen poticanju proučavanja međunarodnog trgovačkoga prava, posebno pravnih tekstova koje je pripremila Komisija Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovačko pravo (UNCITRAL) i upotrebe međunarodne komercijalne arbitraže pri rješavanju međunarodnih trgovačkih sporova. Pritom se

studenti natječu u zastupanju klijenata u simuliranom predmetu iz međunarodne trgovačke arbitraže. Predmeti se najčešće odnose na aktualna pitanja u svijetu arbitraže za čije je rješavanje potrebno detaljno upoznavanje s arbitražnim pravom i pravom međunarodne kupoprodaje robe. Studenti se nadmeću u pisanju podneska za tužitelja i tuženika te usmenom zastupanju tužitelja i tuženika pred panelom od tri arbitra. Natjecanje se uobičajeno održava u Beču, no, zbog pandemije ko-

ronavirusa ove je godine završni, usmeni dio natjecanja proveden online. Ove je godine prvo mjesto pripalo Nacionalnom sveučilištu pravnih znanosti Zapadnog Bengala, drugo mjesto zaslužno je ponio tim Sveučilišta u Freiburgu, dok je treće mjesto dijelio tim Sveučilišta u Queenslandu i tim Sveučilišta u Hamburgu. Na natjecanju su sudjelovala i poznata sveučilišta kao što su Harvard, Ottawa, London School of Economics, Heidelberg i brojna druga.

STUDENTI UČITELJSKOG FAKULTETA PRUŽAJU BESPLATNU POMOĆ U UČENJU

‘Online zadaću napiši, jedinicu izbriši’

PIŠE: **TATJANA KLARIĆ BENETA**

S ciljem pružanja pomoći učenicima razredne nastave kojima praćenje nastave na televiziji predstavlja prepreku u usvajanju nastavnoga sadržaja, studenti Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, **Marijana Bukvić, Helena Kovač i Mihaela Tepšići Borna Nemet**, osmislili su projekt pod nazivom „Online zadaću napiši, jedinicu izbriši“. Projekt je proizašao iz već započetoga projekta „Zadaću napiši, jedinicu izbriši“, a koji je pokrenut u svibnju 2019. godine povodom obilježavanja 100. obljetnice Učiteljskoga fakulteta. Nakon prilagodbe načina izvođenja nastave zbog opasnosti od širenja koronavirusa, budući su učitelji odlučili pomoći učenicima osnovnoškolske dobi besplatnim online tjednim instrukcijama. **Helena Kovač**, jedna od pokretačica projekta te predsjednica Studentskoga zbora Učiteljskoga fakulteta, istaknula je da je projekt dobro prihvaćen te trenutno 32 studenta volontera s učiteljskoga studija pomaže 43 učenika, dok osmero volonterki s predškolskoga studija osmišljava aktivnosti za djecu koja pohadaju program predškole. Kovač je otkrila kako najviše učenika traži pomoć u svladavanju nastavnoga sadržaja iz predmeta hrvatski jezik, matematika i engleski jezik, no pritom dodaje kako u protekla dva mjeseca nisu samo radili s učenicima, već su u rad bili uključeni i roditelji koji su neumorno pratili svoju djecu i njihov proces učenja.

Studenti volonteri projekta “Online zadaću napiši, jedinicu izbriši”

-Roditelji su zadovoljni s pomoći koju dobivaju od naših volontera te ih smatraju “toplina, savjesnima” i “predanima radu”. Crtež koji je jedna od učenica nacrtała svojoj volonterki pokazuje koliko je učiteljski poziv potreban u ova vremena. Potrebna je dječjoj socijalizaciji, obrazovanju, odgoju, psihičkom i intelektualnom razvoju. Učenici pamte svoje učiteljice, one obilježavaju njihove živote, njihovo odrastanje, a sada to nemaju. Barem ne u obliku u kojemu bi inače imali. Mi smo stvorili jedan, sada već veliki razred, koji broji učenike od prvog do osmog razreda - kazala je Kovač. Nesporo je kako ovo neobičajeno iskustvo poučavanja pomaže i budućim učiteljima koji sudjeluju u projektu. To potvrđuje i buduća učiteljica Kovač

koja je rekla da, iako imaju praktičnu nastavu na Fakultetu, ovo je bio jedan poseban oblik prakse jer do sada nisu imali priliku raditi s učenicima online, niti su djeca ikada prije učila na taj način. Pojasnila je da su svi u ovoj situaciji novi te da u njoj i s njom uče i snalaze najbolje što mogu. - Ponosni smo jer smo u ovoj situaciji stavili svoje znanje i iskustvo stečeno na Fakultetu na jedno mjesto i doista se predali radu. Znatiželja i ljubav prema onome što radimo potiče nas da smo svakim danom sve stručniji u svome budućem poslu. Mi smo još mladi i ovakvo nam iskustvo mnogo znači, posebno zato što smo sami došli na ideju za online pomoć u učenju. Pomaganjem učenicima u njihovom obrazovanju, ne možemo ne utjecati na odgojni dio.

Time postajemo dio učenikove obitelji, a to je upravo ono što je učitelj u svome razredu - na neki način dio proširene obitelji – pojasnila je. O kvaliteti programa govori i činjenica da je prepoznat i od službene stranice Vlade RH za pravodobne i točne informacije o koronavirusu (koronavirus.hr) čime je projekt predstavljen cijeloj Hrvatskoj. Kovač skromno priznaje kako se nisu nadali da će projekt biti tako dobro prihvaćen, već su jednostavno u nepovoljnoj situaciji željeli pomoći svakome učeniku kojemu je pomoć trebala. Istaknula je kako im je drago što je ova inicijativa prepoznala i podržala Vlada RH te im to predstavlja veliku čast. „To nam samo pokazuje da ovime zaista postižemo sebi zadane ciljeve - pomagati, ali i učiti, učiti, učiti“. S kolegama je udružila stečeno znanje, stručnost, profesionalnost, kreativnost, inovativnost i prije svega želju da pomogne i to je rezultiralo divnim rezultatima diljem Hrvatske. „Učimo, igramo se, radimo na socijalizaciji i odgoju. Ovo je potvrda da obrazovanje i dobrota doista pomiču svijet. Svako dijete, svaki učenik kojemu pomognemo jednako je kao da smo pomakli cijeli svijet. Vjerojatno i jesmo... i to njegov“ – poručila je Kovač. Projekt je poslan svim osnovnim školama u Gradu Zagrebu, kao i Ministarstvu znanosti i obrazovanja. Roditelji se za pomoć u učenju mogu javiti putem društvenih mreža projekta: Facebook profila, Instagram profila ili na e-adresu zadacunapisi.jedinicuizbriši@gmail.com.

Upravni sud odbacio tužbu kojom je Filozofski fakultet tražio poništenje Odluke Senata

Upravni sud u Zagrebu Rješenjem (Posl. broj: Usl-123/19-10) od 21. travnja 2020. odbacio je tužbu koju je 10. siječnja 2019. Filozofski fakultet podnio protiv Sveučilišta u Zagrebu. Filozofski fakultet tužbom je tražio poništenje Odluke Senata Sveučilišta u Zagrebu od 11. prosinca 2018. kojom je Senat potvrdio Odluku rektora o obustavi od izvršenja Odluke dekanice Filozofskog fakulteta kojom je 5. studenoga 2018. smijenjen povjerenik za zaštitu dostojanstva radnika. Dekanica Filozofskog fakulteta prof. Vesna Vlahović-Štetić donijela je odluku o smjeni prof. Borisa Olujića s dužnosti povjerenika za zaštitu dostojanstva radnika neposredno nakon što joj je izrekao mjeru upozorenja zbog izvršenog uznemiravanja prof. Ante Čovića, pa je bilo evidentno da je riječ o odmazdi dekanice zbog izrečenog upozorenja. Stoga je rektor, u skladu sa statutarnim ovlastima, donio odluku o obustavi od izvršenja navedene odluke dekanice, a Senat je odluku rektora potvrdio.

MIHAIL DIVJAKOSKI, ERASMUS STUDENT ZA VRIJEME PANDEMIJE

Zaljubio sam se u Split u vrijeme korone

Osjećam se kao kod kuće a grad sam nominirao kao 'Best European City', definitivno se mogu zamisliti da živim ovdje, od samog početka ovdje se osjećam sigurno, dobrodošlo

PIŠE

MILA PULJIZ

Mihail Divjakoski student je iz Makedonije koji je trenutno na Erasmus razmjeni na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Za vrijeme pandemije odlučio je ostati upravo u Splitu i naposljetku ga nominirati kao "Best European City" koji je sredinom travnja pokrenuo European Movement iz Makedonije. Kako sam kaže, za nominaciju se odlučio jer se zaljubio u grad te se, unatoč nemiljoj situaciji u kojoj se našao, ovdje osjeća kao kod kuće.

Rođen je u Prilepu, gdje i studira a na Erasmus se odlučio jer smatra kako studiranjem u rodnom gradu ne može toliko dobro iskusiti pravi studentski život kao što može u drugom gradu, odvojen od obitelji, kolega i prijatelja. "Za Split sam se odlučio jer mislim da je Hrvatska kao zemlja ali i Hrvati kao narod u mnogo toga slični makedonskoj kulturi i načinu života. U

Split sam se također zaljubio i preko slika, njegovi otoci, zalasci sunca i prekrasna priroda su me ostavili bez daha." kaže Mihail.

Što se tiče iskustava u Splitu, u kojem je već punih pet mjeseci, kaže da su samo pozitivna. "Zbog situacije s pandemijom nisam uspio iskusiti grad u onoj mjeri u kojoj sam planirao, ali drago mi je što se situacija polako vraća u normalu. "Oduševljen sam brojem zelenih površina u gra-

du, parkova, drveća. To je nešto čega u mom gradu, ali i u gradovima diljem svijeta nedostaje. Definitivno se mogu zamisliti da živim ovdje. Od samog početka ovdje se osjećam sigurno, dobrodošlo. Ne mogu ni opisati koliko sam novih prijatelja upoznao na ovome putovanju, svi su bili iznimno gostoljubivi prema meni od samoga početka." dodaje Mihail.

Mihail nam je također kazao kako su hrvatski i makedonski obrazovni sustavi u mnogo toga slični, ali kao razliku navodi nedostatak praktičnog dijela u Makedoniji. "U Hrvatskoj profesori puno više pažnje posvećuju praktičnome dijelu nastave, kako bi studenti što bolje savladali i primjenili sva prethodno naučena teorijska znanja." objašnjava Mihail.

"Ono što me također oduševilo nakon što je započela cijela situacija s pandemijom jest brzina kojom su se profesori ali i studenti prilagodili novome online načinu učenja. Sve je bilo organizirano i dogovoreno u jako kratkom roku, pro-

fesori su nam odmah počeli slati sve potrebne materijale za učenje kod kuće." dodaje.

Mihailu se toliko svidio grad Split da ga je odlučio i nominirati kao "Best European City". "Nakon što sam s prijateljima proveo cijeli dan u gradu, šetajući Rivom, starim dijelom grada, nakon što smo posjetili brojne povijesne i prirodne znamenitosti odlučio sam se za spomenutu nominaciju jer smatram kako Split uistinu i jest najbolji europski grad, grad koji je posveću zasluzio ovu titulu." objašnjava Mihail.

Za kraj, Mihail nam je rekao nekoliko rečenica o svojim planovima za budućnost. Kaže da je prva stvar koju će napraviti nakon što semestar završi i nakon što se vrati u rodni Prilep, pokušati motivirati što više svojih prijatelja i poznanika na Erasmus iskustvo. "Za Erasmus mogu samo reći da je to jedno predivno iskustvo koje mi ostaje za cijeli život, iskustvo koje bih bez razmišljanja preporučio svakom studentu." za kraj dodaje Mihail.

KLASA: 112-01/20-02/0001
UR. BROJ: 2181-198-04-04-20-0014
SPLIT, 18. SVIBNJA 2020. GODINE
SVEUČILIŠTE U SPLITU
MEDICINSKI FAKULTET
objavljuje

NATJEČAJ

I. ZA IZBOR U ZVANJA I NA RADNA MJESTA

- jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i na radnom mjestu redovitog profesora u trajnom zvanju na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana interna medicina, na Katedri za internu medicinu.

II. ZA IZBOR U ZVANJA

- jednog nastavnika u naslovnom znanstveno-nastavnom zvanju docenta za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana patofiziologija, na Katedri za patofiziologiju

Pristupnici su dužni dostaviti vlastoručno potpisanu prijavu te trebaju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), Pravilnikom o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (NN 28/2017) te Pravilnikom o uvjetima i postupku izbora u zvanja Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Potrebna dokumentacija i dokazi koje je potrebno priložiti za izbor u određeno zvanje objavljeni su na mrežnoj adresi Povjerenstva za kadrove (<http://www.mefst.hr/kadrove>).

III. ZA RAD NA PROJEKTU

- jednog stručnog suradnika - asistenta za rad na projektu Obzora 2020 - „VIRT2UE“ - na određeno vrijeme na pola radnog vremena, predvidivo do kraja provedbe projekta

Uvjeti natječaja:

- završen diplomski sveučilišni studij iz područja biomedicinskih ili društvenih znanosti
- doktorat iz područja biomedicinskih ili društvenih znanosti
- interes i sposobnost za teorijsko i eksperimentalno istraživanje

- izvrsno poznavanje engleskog jezika u govoru i pismu
- napredno poznavanje rada na računalu i statističkih programa

- iskustvo u komunikaciji s učenicima i javnosti

Opis poslova:

- pretraživanje literature i oblikovanje informacija za mrežnu stranicu projekta;
- provođenje istraživanja u okviru projekta,
- sudjelovanje na međunarodnim skupovima i predstavljanje projekta VIRT2UE na međunarodnim skupovima i sastancima

IV. ZA RAD NA PROJEKTU

- jednog poslijedoktoranda, radno mjesto I. vrste - na određeno vrijeme od dvije godine za rad na HRZZ projektu „Karakterizacija kandidat gena za kongenitalne anomalije bubrega i urotrakta (CAKUT) tijekom razvoja u miša i čovjeka

Uvjeti natječaja:

- završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij biologije, molekularne biologije, medicine, dentalne medicine, farmacije ili veterine,
- izvrsno poznavanje engleskog jezika u govoru i pismu,
- doktorat iz područja biomedicine

V. ZA RAD NA PROJEKTU

- jednog poslijedoktoranda, u punom radnom vremenu na određeno vrijeme u trajanju od dvije godine, za rad na HRZZ projektu 2593 „Reguliranje funkcije štitne i doštitne žlijezde i homeostaze kalcija u krvi„

Očekivani početak radnog odnosa 1.09.2020.

Obvezni uvjeti natječaja:

- doktorat iz biomedicinskih, prirodnih ili informacijskih znanosti (prirodne znanosti, biomedicinske znanosti, biomedicina i zdravstvo, biotehničke znanosti, fizika, biofizika, računarstvo, informacijske i komunikacijske tehnologije, matematika i slično)

- izvrsno poznavanje engleskog jezika u govoru i pismu
- poznavanje programiranja i primjene statističkih metoda

Opis poslova:

- provođenje cjelogenomskih analiza, metaanaliza, predikcijskih i korelacijskih analiza
- pisanje opisa primijenjenih statističkih metoda za potrebe znanstvenih i stručnih publikacija

- po potrebi sudjelovanje u ostalim aktivnostima projekta s voditeljem projekta

Kandidati uz vlastoručno potpisanu prijavu za natječaj pod V. prilažu:

Životopis, popis znanstvenih publikacija, motivacijsko pismo dokumente kojima se dokazuju tražene kvalifikacije i iskustvo, dokaz o hrvatskom državljanstvu (preslik domovnice ili osobne iskaznice), preslik ovjerene diplome, elektronički zapis ili potvrda o podacima evidentiranim u bazi podataka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (ne stariju od 6 mjeseci), uvjerenje poslodavca o radnom iskustvu u struci, potvrdu o nekažnjavanju (ne stariju od 6 mjeseci), druge potvrde kojima se dokazuje ispunjavanje traženih uvjeta.

Kandidat koji ostvaruje pravo prednosti pri zapošljavanju prema posebnim propisima dužan je u prijavi na natječaj pozvati se na to pravo, odnosno priložiti propisane dokaze o tom statusu, dokaz iz kojeg je vidljivo na koji način je prestao radni odnos kod posljednjeg poslodavca (ugovor, rješenje, odluka i sl.) te potvrdu o statusu nezaposlene osobe. Kandidati koji se pozivaju na Zakon o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji isti mogu vidjeti na web adresi Ministarstva hrvatskih branitelja: <https://branitelji.gov.hr/>.

Za kandidate prijavljene na natječaj, a koji ispunjavaju formalne uvjete, poslodavac pridržava pravo izvršiti provjeru znanja, sposobnosti i vještina bitnih za obavljanje poslova radnog mjesta i intervju. U slučaju provedbe navedenih provjera kandidati su im obvezni pristupiti, a u protivnom će se smatrati da su odustali od prijave na natječaj.

Osoba koja nije podnijela pravovremenu i urednu prijavu ili ne ispunjava formalne uvjete iz natječaja ne smatra se kandidatom prijavljenim na natječaj. Urednom prijavom smatra se prijava koja sadrži sve podatke i priloge na način kako je navedeno u natječaju.

Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati. O rezultatima natječaja kandidati će biti obaviješteni u roku od 15 dana od dana donošenja odluke o izboru.

Na oglašeni natječaj mogu se javiti osobe oba spola.

Rok natječaja za prijavu za izbor u zvanja i na radna mjesta pod I., za izbor u zvanja pod II. i za rad na projektima pod III., IV. i V. je 30 dana od dana objave u službenom glasilu „Narodne novine“.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Medicinski fakultet u Splitu, Služba kadrovskih poslova, Šoltanska 2, 21000 Split.

NATJECANJE MOOT COURT CROATIA

Splitski studenti prava pobjednici prvog online suđenja u Hrvatskoj

ANTEA RADIC

U nedjelju, 17. svibnja 2020. godine, u organizaciji udruge eSTUDENT, održano je finale natjecanja Moot Court Croatia na kojem je tim Pravnog Fakulteta Sveučilišta u Splitu osvojio prvo mjesto. Ovo je već osma godina održavanja natjecanja, ali se zbog trenutnih okolnosti epidemije virusom Covid-19, održalo online preko platforme Zoom.

Radi se o središnjem i najprestižnijem natjecanju u Hrvatskoj u kojem se timovi, nakon izrade pisanih podnesaka, sučeljavaju na ročištima pred sudskim vijećem sastavljenim od iskusnih odvjetnika.

Ove godine natjecanje je organizirano u suradnji sa Katedrom za Građansko pravo Pravnog fakulteta u Rijeci gdje je trebalo biti i održano.

Pobjednički tim sudjelovao je u sastavu: Antea Radić, Loren Korlaet, Tomislav Milutinović i Mario Jukić, a osim prvog mjesta kolega Mario Jukić je osvojio i individualnu nagradu za najboljeg govornika natjecanja.

Svi članovi tima ujedno su aktivni članovi Pravne klinike Pravnog fakulteta u Splitu.

O tome koliko je ovo veliko postignuće, dovoljno govori i čijena da je ovo tek drugi put da je jedna splitska ekipa osvojila natjecanje, prvi put je to bilo 2014. godine.

Pobjednički tim dobio je nagradu obavljanja prakse u partnerskim odvjetničkim uredima i kotizacije za ljetnu pravnu školu u Inter-University Centre Dubrovnik (IUC Dubrovnik).

Najbolji govornik dobio je za uspomenu na ovo natjecanje, Pravni leksikom Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža, te stipendiju u IUC u Dubrovniku.

LADA MATOŠIĆ ČENDO, DIPL. IUR. TAJNICA PRAVNOG FAKULTETA U SPLITU I JOSIP BORIĆ, STUDENT

APLIKACIJA STUDENTSKOG CENTRA U SPLITU

Studenti jednim potezom rješavaju probleme i kvarove

PIŠE
MATEJ SUNARA

Sve kvarove i probleme koje zateknu u svojim studentskim sobama, na fakultetima, u menzama i ostalim sveučilišnim prostorima Sveučilišta u Splitu studenti će moći prijaviti preko aplikacije koju je izradio Studentski centar. Ubrzo će s radom krenuti i aplikacija preko koje s nekoliko klikova mogu rezervirati sportski teren, prostor za druženje ili praonicu rublja. Studenti vole jednostavna rješenja jer u studentskim danima vrijeme je najcjenjenija sirovina.

Pandemija koronavirusa punila je novinske retke negativnim vijestima i crnim scenarijima za naše zdravlje i gospodarstvo, ali dva mjeseca karantene i ograničenja kretanja silom su iznjedrila i neke pozitivne društvene promjene. Digitalizacija javne uprave, koja je prije tri mjeseca izgledala milijama daleko, provedena je kroz par dana. Prijava poreza, prijava na biro, produljenje police zdravstvenog osiguranja ili plaćanje računa postali su dostupni preko par klikova. Nema više saltera, pečata i du-

gog čekanja. Ljudi su poticani da koriste blagodat informatizacije kako bi smanjili mogućnost zaraze lakoprenosivim virusom, a ujedno su shvatili da na taj način štede i vrijeme i novac.

Studentski centar u Splitu već prije nekoliko godina

je shvatio blagodat informatizacije i automatizacije. Zahvaljujući tome studenti zainteresirani za Sveučilište u Splitu mogu saznati sve informacije o željenim fakultetima putem virtualne smotre, a mobilna aplikacija UNISpoT univerzalno je mjesto na kojem

moгу pronaći: najnovije novosti vezane za Sveučilište u Splitu, dnevne jelovnike svih menzi, stanje reda u menzama, stanje X-ice i aktualne studentske poslove. Stoga su dvije najavljene aplikacije logičan korak naprijed kako bi se studentima olakšala stu-

udentska svakodnevnica. "Za prijavu kvara više nije potrebno tražiti telefonski broj i odgovornu osobu. Dovoljno je slikati problem i učitati ga na aplikaciju. Preko aplikacije moći će se pratiti i vrijeme rješenja kvara, a to će uvelike olakšati život studenta u Splitu", rekao nam je Mateo Marušić predsjednik Studentskog zbora Sveučilišta u Splitu. "Mi studenti uistinu živimo virtualnu stvarnost. Mobilni je stalno u rukama i preko njega saznajemo sve informacije potrebne jednom studentu. U zadnje vrijeme nam laptop služi ne samo za učenje, već i za slušanje predavanja", govori nam student PMF-a Tomislav Damjanović.

"Siguran sam da ću koristiti ovu aplikaciju. Dosad sam često zatvarao oči pred problemima koje sam susretao na Sveučilištu jer mi se nije dalo gubiti vrijeme u pronalasku osobe koja to može popraviti. Uvijek sam mislio da će to prijaviti netko drugi. Ova je aplikacija uklonila "nekog drugog" iz mog života i učinila me odgovornim studentom. Sa samo nekoliko klikova problem mogu prijaviti sam", zaključuje Tomislav.

Aplikacija funkcionira na jednostavnom principu da student unese lokaciju kvara, a u sektoru informacija o kvaru mora opisati o kakvom je kvaru riječ ili učitati fotografiju kvara te odrediti razinu prioriteta rješavanja zamijećenog kvara. Ova jednostavna, ali višestruko korisna aplikacija dostupna je na mrežnim stranicama Studentskog centra u Splitu.

Drugoj aplikaciji se najviše raduju studenti sportskog duha. Više nema dileme i čupanja živaca hoće li teren za cageball na kampusu biti slobodan petkom navečer. I rezervacija i provjera dostupnosti terena odsad je moguća preko internetske aplikacije i studenti svoje živce mogu testirati isključivo na sportskom borilištu. Jednako lako se mogu rezervirati i prostori za druženje i jedna od perlice rublja.

Vrijeme koje je pred nama bit će obilježeno gospodarskim oporavkom i mjerama štednje. Ove dvije aplikacije studentima neće uštedjeti novac, ali zato hoće vrijeme i živce, a već je rečeno da je vrijeme studentima najvrjednija sirovina.

PROF. DR.SC. TONČI LAZIBAT, PROREKTOR ZAGREBAČKOG SVEUČILIŠTA

Zašto stručni studiji ne mogu biti izjednačeni sa sveučilišnima?

Piše: IVAN PERKOV

U povodu odluke Ustavnog suda kojom su poništene odredbe Zakona o HKO-u koje su na istu obrazovnu razinu smještale stručne i sveučilišne studije razgovaramo s prof. dr.sc. Tončijem Lazibat, redovitim profesorom u trajnom zvanju Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, bivšim dekanom toga fakulteta i sadašnjim prorektorom za poslovanje zagrebačkoga Sveučilišta

Odlukom Ustavnog suda ponovno se aktualizirala rasprava o razlikovanju sveučilišnih i stručnih studija...

– Ustavni je sud RH po drugi put donio odluku kojom se poništavaju odredbe Zakona o HKO-u koje izjednačavaju sveučilišne i stručne studije. Ove je godine ponovio presudu iz 2016. godine kada je vrlo jasno ukazao da sveučilišni i stručni studiji ne mogu biti na istoj razini Hrvatskog kvalifikacijskog okvira i dokazao tzv. materijalnu diskriminaciju, prvenstveno prema svim studentima koji imaju završen sveučilišni studij. Smještanjem sveučilišnih i stručnih studija na istu razinu zapravo se derogira Ustav i temeljni zakon – Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Ustav RH jamči binarni sustav visokog obrazovanja, a izjednačavanjem sveučilišnih i stručnih studija on se *de facto* poništava.

Pojasnite široj javnosti što znači binarni sustav obrazovanja?

– Prije bolonjskog procesa na ovim prostorima imali smo sustav visokog obrazovanja koji se realizirao kroz tzv. dodiplomske i poslijediplomske studije na sveučilištima, odnosno sastavnicama, fakultetima i višim školama. Završetkom dodiplomskog studija stekla bi se titula, npr. diplomirani ekonomist VII/1, diplomirani pravnik VII/1 ili diplomirani inženjer VII/1 na fakultetima, odnosno ekonomist VI/1, upravni pravnik VI/1 ili pogonski inženjer VI/1 na višim školama (oznaka VII/1 i VI/1 je razina kvalifikacije). Svi ovi nazivi pišu se iza imena i prezimena,

skraćeno; dipl. oec., dipl. iur., dipl. ing., oec., iur.,... Završetkom poslijediplomskog studija stekla bi se titula magistar (mr.), odnosno magistar znanosti (mr. sc.) Ove se titule pišu ispred imena i prezimena. Akademski stupanj doktor znanosti (dr. sc.) stjecao se obranom doktorske disertacije i oduvijek se piše ispred imena i prezimena.

Koje je promjene donijela bolonjska reforma?

– Prelaskom na bolonjski sustav visokoga obrazovanja uvedena su dva temeljna stupnja obrazovanja (zato se i zove binarni) – u prvom su tzv. stručni studiji – stručna vertikala, a drugi predstavlja sveučilišne studije – akademska vertikala. Razlike su u pristupima tim studijima, dakle u ulaznim i izlaznim kompetencijama, odnosno u takozvanim ishodima učenja. Te-

meljni zakon – Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju jasno govori da sveučilišni studiji obrazuju za razvoj i implementaciju stečenih znanja struke, umjetničkih znanja i znanosti, dok stručni studiji obrazuju isključivo za što brže uključivanje na tržište rada.

Binarni sustav obrazovanja

Postoje još neke razlike dvaju sustava...

– Uvjeti upisa, realizacija programa i potrebna razina obrazovanja za upis na stručne studije i sveučilišne studije se također razlikuju. Na stručne studije se može upisati i s trogodišnjom srednjom školom (tzv. skraćeni stručni studij), u realizaciji programa stručnog studija sudjeluje tzv. nastavno osoblje u nastavnom zvanju, a to su preda-

vači, viši predavači i profesori visoke škole. S druge strane, uvjet za upis na sveučilišne studije je završena četverogodišnja srednja škola i položena državna matura. U realizaciji sveučilišnih programa sudjeluje nastavno osoblje u znanstveno-nastavnim zvanjima, a to su docenti, izvanredni profesori, redoviti profesori i redoviti profesori u trajnom zvanju. Stručni studiji nemaju ta radna mjesta. Naravno da netko tko je zaposlen na visokoj školi ili veleučilištu može imati znanstveno-nastavno zvanje nekog sveučilišta (tzv. naslovno znanstveno-nastavno zvanje), npr. netko tko radi na visokoj školi na radnom mjestu predavača ili višeg predavača može imati naslovno znanstveno-nastavno zvanje nekog sveučilišta, ali radno mjesto, znanstveno-nastavno, odnosno na visokim školama i veleučilištima – ne postoji. U javnosti se zato često stvara zabluda i nejasnoća oko toga što su to visoka učilišta.

Razjasnimo pojmove do kraja, što su visoka učilišta i kakva mogu biti?

– Visoka učilišta su zajednički naziv za ustanove visokog obrazovanja, a to mogu biti visoke škole, veleučilišta, fakulteti ili sveučilišta. Sveučilišta mogu biti integrirana, a postoje i neintegrirana koja čine fakulteti kao samostalne pravne osobe. Takva su naša četiri najveća sveučilišta – zagrebačko, splitsko, riječko i osječko. Sveučilišta koja su integrirana, a to znači da njihove sastavnice (odjeli i/ili fakulteti) nisu samostalne pravne osobe su: Sveučilište u Zadru, Sveučilište u Dubrovniku, Sveučilište u Puli, Sveučilište Sjever, Hrvatsko katoličko sveučilište i jedino privatno sveučilište – “Libertas”. Sveučilišta mogu izvoditi sve programe, i stručne i sveučilišne, dok visoke škole i veleučilišta mogu izvoditi isključivo stručne programe.

Razlika je u njihovoj temeljnoj misiji?

– Upravo tako. Zadaća visokih škola i veleučilišta je osposobljavanje studenata i stjecanje znanja koja omogućuju direktno uključivanje na tržište

rada, a misija sveučilišta je da obrazuju za razvoj i primjenu znanstvenih i umjetničkih dostignuća u praksi. Zato je nepravedno i ne smije se povezivati sveučilišne studije isključivo s potrebama tržišta rada. Fakulteti i sveučilišta nisu *start up* kompanije koje bi trebale postojati samo dok su profitabilne. Takva praksa bi brzo dovela do nestanka nekog fundusa znanja. Moglo bi se dogoditi da u nekom trenutku na tržištu rada nema potrebe za npr. profesorima povijesti ili profesorima hrvatskog jezika ili nekom drugom strukom. Kad bi u tom trenutku ukinuli te programe ugrozili bismo i nacionalne interese, jer bi ubuduće takva znanja naši ljudi stjecali vani, a ne u našoj zemlji. Dakle, sveučilišta imaju sasvim drukčiju misiju u odnosu na visoke škole i veleučilišta.

Razlike u misijama

Mislite li da su navedena razlikovanja dovoljno poznata javnosti?

– Više stručnih studija se okuplja oko veleučilišta, više fakulteta tvori sveučilište. To je u najširoj javnosti zapravo slabo poznato, a često smo svjedoci da se neka visoka učilišta pogrešno oglašavaju, kažu npr. “upišite najbolji studij na visokom učilištu tom i tom” s tim da ne navode tip i razinu studijskih programa tog visokog učilišta. Mnogi ne znaju koje vrste studija mogu izvoditi sveučilišta, a koje visoke škole i veleučilišta. Takvo oglašavanje stvara zabludu, i kod potencijalnih studenata i roditelja, i kod potencijalnih poslodavaca.

Prepoznaju li poslodavci razlike?

– Što se tiče poslodavaca, zadržana je “stara” podjela u većini pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta, što se može vidjeti iz natječaja za radna mjesta – često se traži viša stručna sprema ili visoka stručna sprema, što je neispravno. Više nema podjele na višu i visoku stručnu spremu već se moramo pozivati na binarni sustav, odnosno na završene stručne i sveučilišne studije. Temeljni Zakon je tu vrlo jasan i on pravi razliku između

HRVATSKI
KVALIFIKACIJSKI
OKVIR

prof. dr.sc. Tonči Lazibat

IVAN PERKOV

visokih škola, veleučilišta i sveučilišta, odnosno između stručnih i sveučilišnih studija. Također, Ustav RH jamči binarni sustav visokog obrazovanja i zato je odluka Ustavnog suda RH takva da sveučilišni i stručni studiji ne mogu biti na istoj razini jer različiti ulazi, kao što smo vidjeli, moraju imati različite izlaze. To je ta materijalna diskriminacija.

IVAN PERKOV

poslijediplomskoj razini izjednačeni su s poslijediplomskim specijalističkim studijima čiji je završetkom ostvaruje zvanje sveučilišni specijalist (univ. spec.). Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju jasno određuje da se završetkom stručnih studija stječe **stručni naziv**, a završetkom sveučilišnih studija **akademski naziv**.

Svaka obrazovna osovina ima svoju hijerarhiju?

– Najniže stručno zvanje je stručni pristupnik. To je zvanje koje se stječe završetkom stručnog studija koji traje manje od 3 godine, a može trajati od 1 do 3 godine. Takvi polaznici stječu zvanje stručni pristupnik. Završetkom preddiplomskog stručnog studija stječe se stručni naziv prvostupnik ili skraćeno bacc. (lat. *baccalaureus*), odnosno prvostupnica (lat. *baccalaura*). Većina zemalja ima preddiplomsku razinu stručnih studija, a rijetko i diplomske specijalističke stručne studije, no u Republici Hrvatskoj i oni postoje. Dakle, to su oni studiji koji se upisuju nakon preddiplomskih stručnih studija. Završetkom takvih studija opet se stječe stručni naziv, ne akademski, a to je stručni specijalist (str. spec.). Završetkom sveučilišnih studija stječu se akademski nazivi. Završetkom preddiplomskog sveučilišnog studija stječe se akademski naziv prvostupnik/prvostupnica, skraćeno univ. bacc. (lat. *baccalaureus/baccalaura*). Završetkom diplomskog sveučilišnog studija stječe se akademski naziv magistar struke (mag. iur., mag. oec., mag. arh.,...), u medicini doktor medicine (dr. med., dr. vet. med.) Završetkom poslijediplomskog specijalističkog studija stječe se akademski naziv, sveučilišni specijalist (univ. spec.), a završetkom poslijediplomskog doktorskog studija stječe se **akademski stupanj** doktora znanosti (dr. sc.), koji se piše ispred imena i prezimena. Svi ostali stručni i akademski nazivi pišu se iza imena i prezimena.

Koja je uloga u svemu tome Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru?

– Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru donesen je 2013. godine sa zadaćom da se sve stečene kompetencije razvrstavaju na jednu od razina Hrvatskog kvalifikacijskog okvira i usklade s Europskim kvalifikacijskim okvirom. Međutim, odredbe Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru derogirale su Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i Ustav RH. Da je to uistinu tako potvrdio je Ustavni sud koji je 2016. prvi put donio odluku da se ne mogu izjednačavati sveučilišni i stručni studij. Budući da je izmjenama Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru ponovljeno izjednačavanje sveučilišnih i stručnih studija, odnosno smještanje na istu razinu, Ustavni sud je svojom odlukom ove godine drugi put jasno pokazao da to ne mogu biti iste razine, u protivnom se derogira Ustav RH i temeljni Zakon.

Čemu služi Europski kvalifikacijski okvir?

– Europski kvalifikacijski okvir – EQF – European Qualification Framework, nam pomaže da lakše uspoređujemo kvalifikacije stečene u obrazovnim sustavima različitih zemalja. Europski kva-

lifikijski okvir sastoji se od osam razina obrazovanja. Te razine povezano su s osam razina tzv. ishoda učenja. Ishodi učenja su znanja, vještine i kompetencije koje se stječu završetkom nekog studija. Europski kvalifikacijski okvir je upravo zato zajednički nazivnik za sve nacionalne kvalifikacijske okvire. Na prvoj je razini osnovno obrazovanje, od druge do četvrte razine je srednjoškolsko obrazovanje, na petoj su razini strukovne specijalizacije i skraćeni stručni studiji, na šestoj razini su stručni studiji, na sedmoj sveučilišni diplomski i poslijediplomski specijalistički studiji, a na osmoj, završnoj razini su kvalifikacije koje se stječu završetkom doktorskih studija. Europski kvalifikacijski okvir vrlo jasno u svojim ishodima učenja daje i tzv. deskriptore, tj. opisnice, dakle opisuje koje kompetencije, razine znanja i vještina ima netko tko je završio određenu razinu obrazovanja. I on vrlo jasno opisuje da se tek **na razini 7** ishoda učenja uključuje **komponenta znanosti i istraživanja**. Što to znači? Znači da stručni studiji ne mogu biti na razini 7, kao što je to bilo u ovom hrvatskom Zakonu, jer nemaju znanstvenu komponentu. Nemaju je po temeljnom Zakonu koji kaže da oni obrazuju direktno za tržište rada, a ne za razvoj i primjenu znanosti i istraživanja u praksi. Isto tako, Europski kvalifikacijski okvir (prema svojim deskriptorima) vrlo jasno i eksplicitno svrstava sve stručne studije na razinu 6. Zato je Ustavni sud i postupio onako kako je jedino mogao.

Što je s opravdanim zahtjevima za usklađivanje programa studiranja s potrebama na tržištu rada?

– Što se tiče stalnog upozoravanja da svi programi moraju biti usklađeni s potrebama na tržištu rada, ali tu se primarno misli na stručne programe, jer njihova svrha postojanja i društvena važnost proizlazi upravo iz toga da obrazuju za što ranije uključivanje na tržište rada. Kao što rekoh, sveučilišni studiji imaju sasvim drugu misiju. Sveučilišta imaju zadaću da čuvaju tradiciju, identitet, dosadašnja znanja, i da doprinose razvoju i implementaciji novih spoznaja, novih znanja. Zato jedino sveučilišta, gotovo svugdje u svijetu, uživaju i ustavnu autonomiju, za razliku od visokih škola i veleučilišta koji tu autonomiju nemaju.

U Hrvatskoj je osnovano jako puno privatnih visokih škola i veleučilišta. Obratite li se ovom istupom isključivo njima?

– Ista pravila vrijede za sve. Nakon prelaska na binarni sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj na tržištu visokog obrazovanja pojavila su se i privatna visoka učilišta od kojih je većina iz domene visokih škola i veleučilišta, a samo je jedno privatno sveučilište, koje sam maloprije spomenuo. Mnogi od njih imaju već afirmirane programe, ali se mora znati da su to većinom stručni studiji.

Oni su društveno važni i potrebni, ali su ipak različiti od sveučilišnih te imaju drukčiju svrhu i misiju. Zato ne mogu biti na istoj razini kvalifikacijskog okvira. Mi ne možemo biti iznimka u odnosu na Europu i svijet jer bi time urušili čitav sustav obrazovanja u RH.

Kako se navedene razlike reflektiraju u stručnim i akademskim nazivima?

– Jedan od ciljeva bolonjskog procesa je i ujednačavanje stručnih i akademskih naziva na prostoru visokog obrazovanja Europske unije – EHEA – *European Higher Education Area*. Završetkom stručnih studija stječu se stručna zvanja, a završet-

kom sveučilišnih studija akademski. Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju uređuje akademske i stručne nazive i akademski stupanj, njihovo stjecanje i korištenje. Prema navedenom zakonu akademski naziv stječe osoba koja završi preddiplomski sveučilišni studij, diplomski sveučilišni studij i poslijediplomski

specijalistički studij, stručni naziv stječe osoba koja završi stručni studij i specijalistički diplomski stručni studij, dok akademski stupanj stječe osoba koja završi poslijediplomski sveučilišni studij. Zakon je regulirao izjednačavanja stečenih zvanja prije bolonjskog procesa i ovih sada. Netko tko je bio diplomirani ekonomist prije, izjednačen je s nazivom

magistar ekonomije, diplomirani pravnik sada je magistar prava, a diplomirani inženjer je magistar inženjer struke...

Neki nazivi polako i nestaju...

– Da, magistri znanosti (mr. sc.), nažalost, nemamo ih više u sustavu obrazovanja u smislu obrazovanja-proizvodnje ali su zadržali svoja stečena prava. Magisteriji (mr.) na

Rektorski zbor Republike Hrvatske objavljuje da će javna sveučilišta u Republici Hrvatskoj, u skladu sa člankom 77. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

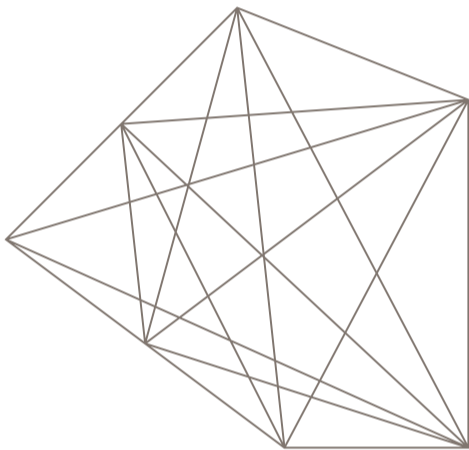

REKTORSKI
ZBOR
REPUBLIKE
HRVATSKE

Natječaje za upis studenata u prvu godinu preddiplomskog, integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija te stručnog preddiplomskog studija u akademskoj godini 2020./2021.

objaviti na mrežnim stranicama:

Rektorskoga zbora Republike Hrvatske: www.rektorski-zbor.hr
Sveučilišta u Zagrebu: www.unizg.hr
Sveučilišta u Rijeci: www.uniri.hr
Sveučilišta u Splitu: www.unist.hr
Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku: www.unios.hr
Sveučilišta u Zadru: www.unizd.hr
Sveučilišta u Dubrovniku: www.unidu.hr
Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli: www.unipu.hr
Sveučilišta Sjever: www.unin.hr

REKTORSKI
ZBOR
REPUBLIKE
HRVATSKE

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
Zagreb, Horvatovac 102a

Fakultetsko vijeće Prirodoslovno-matematičkog fakulteta na temelju članka 82. i 89. Statuta Fakulteta raspisuje

NATJEČAJ

za izbor u suradničko zvanje i na radno mjesto poslijedoktorand iz područja prirodnih znanosti, polje fizika, grana biofizika i medicinska fizika (teorijska), na određeno vrijeme u trajanju od jedne godine, u punom radnom vremenu, uz uvjet probnog rada u trajanju od šest mjeseci, za rad na projektu "Provedba vrhunskih istraživanja u sklopu Znanstvenog centra izvrsnosti za kvantne i kompleksne sustave te reprezentacije Liejevih algebri" u Zavodu za teorijsku fiziku pri Fizičkom odsjeku PMF-a-1 – izvršitelj.

Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta www.pmf.unizg.hr/natjecaji.

Rok za podnošenje prijave na točke natječaja je 30 dana po objavljivanju natječaja u "Narodnim novinama".

Ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se na adresu: Prirodoslovno-matematički fakultet, Dekanat (Kadrovska služba), Zagreb, Horvatovac 102a ili na e-mail adresu: kadrovska@dekanat.pmf.hr.

Rezultati natječajnog postupka objavit će se na službenoj internetskoj stranici PMF-a: www.pmf.unizg.hr (Natječaji).

SJAJAN PROJEKT UDRUGE STUDENATA FARMACIJE I MEDICINSKE BIOKEMIJE

RECIPE

Uspješna borba protiv dezinformacija i lažnih vijesti

Nudimo relevantne informacije i činjenice o biomedicinskim temama, približavamo struku javnosti, želimo stvoriti povjerenje prema najdostupnijim zdravstvenim djelatnicima, farmaceutima i medicinskim biokemičarima, i osvijestiti važnost konzultacije s ljekarnikom

Piše:

DIANA BARBARIĆ

U moru različitih portala i koještarija po bespućima interneta za oko nam je zapeo izvrstan portal: zove se Recipe i na njemu se gotovo na dnevnoj bazi nađe odličnih i zanimljivih tema, lako čitljivih, a opet vrlo konciznih i ozbiljno obrađenih, a uglavnom se bave biomedicinom i farmacijom.

Iza svega stoji Udruga studenata farmacije i medicinske biokemije Hrvatske (CPSA), nezavisna i neprofitna organizacija osnovana 1994. godine na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu u Zagrebu. Ujedno je to i jedina udruga u Hrvatskoj koja zastupa studente farmacije i medicinske biokemije. Iako joj je sjedište u Zagrebu, od 2013. članovi su joj i studenti farmacije Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Jedan od brojnih projekata na kojima rade jest i časopis i portal Recipe. Kako nam kaže

njegova glavna urednica Đesika Kolarić, Recipe kao službeno glasilo udruge postoji još od 2009. godine, kada je izdan prvi tiskani broj časopisa. Do sada je izdano 12 brojeva, a okrugli deseti broj obilježili su osnivanjem Recipe LikePagea na Facebooku, u ožujku 2018. godine. Nisu se trebali puno misliti za naziv časopisa, sam naziv dolazi od imperativa latinskog glagola recipio, recipere (uzimati) pa recipe zapravo znači "uzmi", a oznaka Rp./ se nalazi na početku svakog liječničkog recepta.

Ideja za pokretanjem Facebook LikePagea rodila se iz želje da čitateljima budemo dostupniji te da za njih budemo ažurniji, pristupačniji. Naime, tiskano izdanje Recipea izlazi jednom godišnje, na početku akademske godine, dok smo tekstove na Facebooku objavljivali svakodnevno. Prvo smo počeli pisati kratke tekstove uz koje bismo priložili poveznicu na neki zanimljivi znanstveni članak, a mi bismo ga nastojali interpre-

tirati kratko, jasno i na znanstveno popularan način koji će razumjeti šira zajednica, a ne samo struka. Često smo imali crtice iz povijesti pa bismo na zanimljiv i simpatičan način objasnili kako je došlo do nekog važnog otkrića i time smo zapravo obilježili godišnjice rođenja ili smrti nekih znanstvenika i njihovih ideja – prisjeća se te faze Čakovčanka Đesika Kolarić.

Nakon što su dobili odličnu povratnu informaciju od čitatelja, shvatili su da je vrijeme da osnuju i vlastiti portal. Željeli su da njihovi tekstovi budu u vidu članaka raspoređeni prema kategorijama i po oznakama, da ih čitatelji mogu lakše pregledavati i pretraživati, a i da mogu pročitati ponešto o samom autoru teksta.

Vijest o portalu su objavili 29. siječnja 2019. godine, a sve od samih početaka pa do jeseni 2019. redakciju je činilo petero studenata farmacije – Lucija Božičević, Andrea Bošković, Zvonimir Mlinarić, Borna Tićak i Đesika Kolarić.

– Budući da se pročulo za nas, pružile su nam se prilike za brojnim suradnjama i pojavila se potreba za proširenjem redakcije, pa nam se početkom akademske 2019./2020. godine pridružilo još 13 studenata farmacije i medicinske biokemije. Recipe trenutno prati oko 3500 ljudi, što iz struke, što izvan struke, od studenata, preko profesora i znanstvenika do znatiželjnih čitatelja koji samo cijene točne informacije i vole kritički razmišljati i širiti svoja znanja. Nekoliko tekstova nas je "proslavilo" u javnom prostoru pa su nas prenosili i neki relevantni mediji. To su, primjerice, tekst o vitaminu C kojim smo nastojali objasniti zašto su izvještaji Ivana Pernara opasne, tekst komentar na kritiku Elle Dvornik jer ljekarnicima mora odgovarati na neka pitanja kada kupuje lijek,

STUDENTSKI KOLEGIJ PREHRAMBENO-BIOTEHNOLOŠKOG FAKULTETA U ZAGREBU ORGANIZIRA

Virtualni okrugli stol menadžerskih mudrosti

VIRTUALNI OKRUGLI STOL
STUDENATA KOLEGIJA MENADŽMENT S PBF-A

2. lipnja, 2020.
14-17 H

MENADŽERSKE MUDROSTI I POTREBE
U SVAKODNEVNOM POSLOVANJU, RASTU I RAZVOJU PODUZEĆA

GOSTI PREDAVACI:
IVICA GRLIĆ RADMAN, Agroproteinka
IVAN PAVELIĆ, Atlantic Cedevita
ADRIJANA VINTER, Fidelta
ZVONKO POPOVIĆ, Kanaan
STIPE BEVANDA, Maraska
LEOPOLD BOTTERI, Uje
ANDREJ ČAPKA, Zmajska pivovara

Utorak, 2. lipnja 2020. godine održat će se još jedan okrugli stol **Menadžerskih mudrosti** u organizaciji studenata kolegija Menadžment, Prehrambeno-biotehnoškog fakulteta u Zagrebu. Ovaj put, s obzirom na to da se nastava održava na daljinu, u virtualnom izdanju!, studenti poručuju: "Ništa nas ne može spriječiti".

Ove godine okupit će se čak sedam poznatih menadžera koji će u dva poluvremena ispričati svoje menadžerske mudrosti. Imat ćemo priliku čuti nešto više o poduzećima *Agroproteinka* i *Fidelta* iz biotehnoškog sektora, te o poduzećima iz prehrambenog sektora, kao što su *Atlantic Cedevita*, *Kanaan*, *Maraska*, *Uje* i *Zmajska pivovara*. Zašto baš ova

poduzeća? Zato što su studenti analizom financijskih pokazatelja utvrdili da su najbolja u njihovom uzorku! A studenti žele učiti o svijetu biznisa od najboljih!

Virtualni stol otvoren je za sve zainteresirane, posebice studente svih godina PBF-a, no i drugih fakulteta te, naravno, i za sve ostale. Tehničke mogućnosti ograničavaju broj sudionika na 250. Ako želite prisustvovati ovom događaju, svoju prijavu možete poslati preko e-maila: menadment.pbf@gmail.com te ćete dobiti link za meeting i daljnje upute. Rok za prijavu je ponedjeljak, 1. lipnja 2020. do 16 sati.

Veselim se i vidimo se na virtualnoj razmjeni menadžerskih mudrosti!

Tim FOODI, suorganizator okruglog stola

Mlada i vrijedna ekipa Udruge studenata farmacije i medicinske biokemije Hrvatske

DOBITNICI NAGRADE ZA NAJBOLJU I NAJAKTIVNIJU UDRUGU NA SVIJETU

Udruga studenata farmacije i medicinske biokemije Hrvatske (CPSA) član je europske i svjetske zajednice ove grupe studenata (EPSA i IPSF). Godinama su aktivni na raznim projektima i kampanjama, te sudjeluju na brojnim međunarodnim kongresima, projektima i aktivnostima. Udruga omogućuje studentima sudjelovanje u raznim javnozdravstvenim kampanjama, natjecanjima, razmjena, kongresima i stručnim skupovima.

Iznimno su ponosni na nagradu koju im je 2017. dodijelio IPSF – Sidney J. Ralph nagrada za najbolju i najaktivniju udrugu u svijetu. Sidney J. Ralph nagrada je najprestižnija nagrada koju dodjeljuje IPSF.

Postoje tri vrste članstva u udruzi: redoviti, pridruženi i počasni član. Redovitim članom može postati student integriranog ili poslijediplomskog studija farmacije ili medicinske biokemije te mladi farmaceut ili medicinski biokemičar, do dvije godine nakon završenog studija. Pridruženi član može postati bilo koji zainteresirani državljanin Hrvatske koji prihvaća ciljeve i svrhu udruženja, a počasni je uglednik iz javnog i sveučilišnog života, diplomirani farmaceut ili medicinski biokemičar (iznimno i pripadnik druge profesije) koji je svojom djelatnošću pomogao u radu i razvoju udruge. Za sada imaju dva počasna člana – izv. prof. dr. sc. Lidija Bach-Rojecky, mag. pharm., i Ivan Gregov, mag. pharm.

Za učlanjenje je potrebno ispuniti obrazac i uplatiti simboličnu godišnju članarinu, a za sve informacije zainteresirani se mogu obratiti na e-mail tajnika, cpsa.tajnik@gmail.com. Na mrežnoj stranici udruge (<https://usfmbh.wixsite.com/cpsa/pocetna>) prisutni su obrasci za učlanjenje za zainteresirane buduće članove.

tekst o cjepivima kojim smo nastojali objasniti važnost, djelovanje i sigurnost cjepiva te nedavno tekst o važnosti konzultacije ljekarnika s pacijentom, gdje objašnjavamo zašto je ključno da dostavu lijekova vrši (ili barem regulira) isključivo ljekarnik

– nabraja ova mlada glavna urednica.

Zanimalo nas je prolaze li neki njihovi bitniji tekstovi i stručnu recenziju. Odgovor je potvrđan; uvijek kada pišu neke “veće” teme za koje očekuju da će odjeknuti na društvenim mrežama. Tada ih obvezno daju na recenziju stručnjacima. Obično su to njihovi profesori ili kolege koji rade u drugim djelatnostima farmacije ili medicinske biokemije. Jako im je bitna točnost informacija pa tako sve tekstove temelje isključivo na stručnoj i provjerenoj literaturi iz pouzdanih izvora.

Svi u redakciji, hvali Đesika svoju ekipu, odlični su u prenošenju znanja, a nastoje da im tekstove prati jedan jednostavan, pristupačan, ali koncizan jezik i pristup.

– Krajnji cilj nam je da se borimo protiv dezinformaci-

ja i lažnih vijesti tako da približimo čitateljima znanost i struku i potičemo kod njih kritičko razmišljanje. Želimo da naši čitatelji prepoznaju naše tekstove kao provjereni izvor informacija te da upravo na našem portalu mogu pronaći relevantne informacije i činjenice o nekoj od biomedicinskih tema koje ih zanimaju. Želimo javnosti približiti našu struku, da se kod što većeg broja ljudi stvori povjerenje prema nama kao najdostupnijim zdravstvenim djelatnicima, farmaceutima i medicinskim biokemičarima, te da osvijestimo, primjerice, važnost konzultacije s ljekarnikom – kaže Kolarić.

Primijetili su da ljudi dosta vole čitati o biljkama, vole čuti i njihov komentar na neke “teorije zavjere” ili dezinformacije, a vole čitati i o nekim neobičnim stanjima ili samo

zanimljivostima o ljudskom tijelu.

– Najbitnije kod popularizacije znanosti je povezati je sa svakodnevnim životom, s čime se čitatelj može poistovjetiti. To je naravno veliki izazov, ali i užitek kad vidimo da smo u tome i uspjeli – tvrdi ona.

U planu im je pokrenuti i englesku verziju portala. Uspostavili su brojne suradnje s drugim studentskim portalima i časopisima, ali i sa strukom koja ih cijeni i podupire od samih početaka. Jako su ponosni na Rektorovu nagradu iz 2018/2019. godine i žele opravdati to povjerenje.

Pitali smo i kako funkcioniraju u doba pandemije koronavirusa. Iako im ponekad nedostaje timskog duha i druženja, ostali su, kaže Đesika, marljivi iako je sve što rade potpuno volonterski.

Desika Kolarić, glavna urednica časopisa Recipe

Recipe je nastao kao časopis, postao je ažurniji i dostupniji kao Facebook LikePage, a onda je nakon odlične reakcije čitatelja došlo vrijeme za sjajan portal

WEBINARI EKONOMSKOG FAKULTETA U SPLITU

Klikom do rasprave uživo

Obrazovni sustav se prilično brzo prilagodio novonastaloj situaciji, te na svrsishodan i kreativan način iskoristio sve tehnološke resurse kako bi svojim korisnicima učinio znanje lako dostupnim

Pandemija je definitivno utjecala na sve aspekte života; od onog bazičnog “u četiri zida” do putovanja i poslovanja. Obrazovni sustav se međutim prilično brzo prilagodio novonastaloj situaciji, te na svrsishodan i kreativan način iskoristio sve tehnološke resurse kako bi svojim korisnicima učinio znanje dostupnim na klik. Ekonomski fakultet u Splitu jedan je od izvrsnih primjera u kojem je online nastava prepoznata kao izvrsna prilika za još jače osnaživanje ne samo znanja već i povezivanja studenata s praksom, ali i potencijalnim zaposlenjima. U sklopu online nastave, Ekonomski fakultet u Splitu pokrenuo je nekoliko ciklusa webinarâ (i domaćih i međunarodnih)

Do sada su realizirani:

Webinari iz ciklusa posvećenog studiju turizma koji ugošćuju stručnjake iz prakse kako bi studenti iz prve ru-

ke i u realnom vremenu dobili odgovore na mnogobrojna aktualna pitanja, posebno imajući na umu osjetljivi trenutak upravo turističkog sektora.

Ciklus međunarodnih webinarâ pod nazivom “Gospodarstvo nakon Korone – kako dalje?” koje Ekonomski fakultet u Splitu organizira u suradnji s ERSA Hrvatska (Hrvatska sekcija Europskog udruženja regionalnih istraživanja). Webinarâ ugošćuju strane znanstvenike i stručnjake, a do sada su gostovali Alberto Giacometti i Jukka Teras iz vodeće skandinavske znanstveno-istraživačke institucije Nordregio, Andres Rodriguez-Pose sa London School of Economics, a u najavi su još mnogi vodeći međunarodni stručnjaci u polju prostorne ekonomije i

komplementarnih znanstvenih disciplina kojima studenti mogu postavljati pitanja te sudjelovati u raspravi.

Webinar o tradingu u sklopu kolegija Investicijska analiza/Burze i vrijednosnice u kojem su studenti imali mogućnost komunikacije s vlasnikom tvrtke koja se bavi tradingom.

U planu su još mnogobrojne prilike u kojima studenti mogu steći znanja, ali i pokazati svoju proaktivnost. Webinarâ su otvoreni javnosti te se oglašavaju na mrežnoj stranici Ekonomskog fakulteta u Splitu (www.efst.unist.hr) kao i na društvenim mrežama Fakulteta (Facebook, Instagram, LinkedIn). Iskoristite i vi ovu priliku te se pridružite nekim od novih najava dijeljenja znanja i rasprave u realnom vremenu.

MARINA TUDOR

VIVANT PROFESSORES!

ŽELJKA ROJE

Liječnik i edukator po vokaciji

Profesori moraju biti naši najbolji ljudi kako bi pomogli u stvaranju i oblikovanju još boljih i sretnijih ljudi i budućih kolega. Moraju biti otvoreni promjeni stavova i razmišljanja sukladno novim znanstvenim dostignućima i istraživanjima, posebno u medicini i zaboraviti na dogmatski pristup

Piše:
DIANA BARBARIĆ

Izv. prof. prim. dr. sc. **Željka Roje**, renomirana liječnica specijalistica ORL, znanstvenica i sveučilišna profesorica na splitskom Medicinskom fakultetu, jedna je od onih osoba za koje pomisliš, kad im vidiš životopis, kako to sve stignu. Koliko traje njezin radni dan, od koje su to materije "izgrađeni"? Čuđenje je još i veće kada se iza svega toga krije žena i majka, ali Željka Roje je dokaz da se sve može, uz uvjet velikog odricanja i pasioniranog rada.

Oduvijek je bila odličašica, i to ona vrsta s prosječkom ocjena od 5,0. Osnovnu školu završila je u Trogiru, a potom i splitsku Realku, sadašnju V. gimnaziju Vladimira Nazora.

Učenje mi nikada nije bilo teško. Jako brzo memoriram podatke, mogu učiti za stolom, na podu, čak i u maloj tuš kadi, što se i događalo kada sam spremala stručni ispit. U to doba sam sa suprugom i malom kćerkicom Mijom živjela smo u stanu od 33 kvadrata, a pošto učim naglas morala bih se zatvoriti u kupaonicu - prisjeća se naša sugovornica.

Željka Roje diplomirala je na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu - Studij u Splitu 1992. godine. Medicinski fakultet još nije bio sastavnica Sveučili-

šta u Splitu, ali je, napominje ona, vrlo brzo zahvaljujući iznimnom trudu nekih dragih i upornih profesora postao dio splitske sveučilišne obitelji i jedna od njenih perjanica.

Učenje i rad

Fakultet je bio zanimljiv i izazovan, posebno na kliničkim predmetima koji traže povezivanje prethodno naučenog i integraciju u vlastiti sustav promišljanja i intuicije. Odmah na prvoj godini studija upoznala je svoga supruga, prof.dr. **Damira Roju**, i to je bio početak njihovog zajedničkog putovanja; stručnog i životnog.

- Jedno drugome smo bili stalna potpora i referentna osoba kako, koliko i na koji način učiti, naučiti i prezentirati svoje znanje, što je s obzirom na naše kriterije bilo, kako to sada sagledavam, pretjerano detaljno. Oboje smo diplomirali u roku, a kao apsolventi smo se vjenčali i dobili kćerkicu. Bila je ratna 1991. Uvijek mi je žao što su mi se tako divne stvari dogodile u tuzi, neimaštini, strahu za život koji tek nastaje - spominje se dr. Roje.

Na upit koji su joj profesori tijekom studija ostavili najdublji trag, ima spremne odgovore.

- Definitivno karizmatični profesor **Matko Marušić** na pretklinici i profesor **Zvonko Rumoldt** na klinici. Neki ljudi jednostavno ima-

ju dar prenijeti znanje, a neki nemaju. I to čini razliku. Osim toga, dobar si predavač ako govoriš o onome što živiš i što radiš svaki dan, a ne o onome što si samo negdje pročitao i naučio napamet. Dinamičan i zanimljiv predavač održava atmosferu u grupi, djeluje poticajno, potkrepljuje ono što iznosi primjerima iz prakse... - drži dr. Roje, a nije zaboravila spomenuti ni njezino- ga mentora na diplomskom

radu, prerano preminulog prof. **Radovana Vidovića** koji ju je, sjeća se sa zahvalnošću, naučio kao napisati znanstveni rad i kako razlučiti važno od nevažnog.

Zanimalo nas je kako se odlučila za ORL specijalizaciju, je li to baš bila njezina želja. Tvrdi da nije. Bilo je to, podsjeća, ratno vrijeme i specijalizacije su se dobivale "na kapaljku".

- Usprkos prosjeku ocjena od 4,96 i objavljenom diplom-

skom radu u indeksiranom časopisu, čak šest godina sam se bezuspješno natjecala na razne specijalizacije, ali bez rezultata. Danas je to puno pravednije i lakše. U međuvremenu sam radila po cijeloj županiji: Muć, Klis, Vranjica, Mravinice, Kućine, Dugopolje, ambulante u Splitu, između ostalog i u ambulanti u Staročkom domu u Vukovarskoj i Lovretu, predavala sam u srednjoj Medicinskoj školi...

Bilo je to jako teško razdoblje i udarac na moj ego. Kako to? Sve sam napravila kako treba: odlične ocjene, diplomirala u roku, i u jednoj bolnici u Splitu za mene nema mjesta? A gdje god sam bila na stažu svi su me tapšali i govorili "joj, kad bi ti mogla ovdje ostati!" - prisjeća se teških početaka i priznaje da joj je to kao mladoj osobi punoj ambiciji i elana bilo teško razumjeti i prihvatiti. Razočaravajuće

Pravilnim poučavanjem dobije se mogućnost utjecaja na mlade

Strast za rukometom i novinarstvom

Tijekom školovanja, Željka Roje je u životu imala i puno drugih interesa koji su je, kako kaže, okupirali više i od škole: rukomet i novinarstvo na prvom mjestu.

-Trenirala sam rukomet od svoje desete do dvadesete godine. Svakodnevni treninzi, utakmice vikendom, pripreme za novu sezonu... to te nauči disciplini, boljoj organizaciji vremena, nauči te da se nosiš s porazima i pobjedama i da ih dijeliš s ostatkom ekipe. Neprocjenjivo! - tvrdi ona.

“povratnice“ dokumentacije priložene na natječaj bile su joj noćna mora.

- I onda je došla 1998. i prof. Ivo Glunčić i ORL odjel KBC Split su organizirali Kongres hrvatske otorinolaringologije s međunarodnim sudjelovanjem i trebao je netko tko tečno govori engleski i služi se računalom. To je danas normalno znati, ali tada nije bilo. Prema preporuci otišla sam na razgovor kod prof. Glunčića i počela volontirati u travnju 1998. godine. U rujnu sam postala “sekundarac“, a u siječnju 1999. dobila specijalizaciju i zaljubila se u otorinu koja je izvanredan spoj konzervativne i kirurške struke i u potpunosti odgovara mom temperamentu - otkriva dr. Roje.

Čim je položila specijalistički ispit, postala je i asistent na Katedri za otorinolaringologiju, a nakon doktorata znanosti i docenture zamjenik voditelja katedre i

tajnik. U istom takvom svojstvu je otišla iz KBC-a Split raditi u privatnu kliniku. Bilo je to 2013. i bila je svjesna da ne može zadržati kumulativni radni odnos, iako joj nije jasno zašto je propis takav, ali se nadala normalnoj satnici i radu sa studentima, jer jako voli taj posao. Nastavila je predavati na Studiju na engleskom jeziku i izornoj nastavi iz Medicinske spavanja, a usto radi i kao međunarodni edukator o radiofrekvencijskoj kirurgiji glave i vrata u Londonu, Mariboru, Indiji, Estoniji i Norveškoj, čak jednom davno i u kineskom Wuhanu, gradu koji će zauvijek ostati upamćen kao izvor koronavirusa.

Mentorica je 20 diplomskih radova studentima medicine, na dvije doktorske disertacije, redovito publicira znanstvene članke u suradnji s kolegama, dakle, radi kao i kada je bila u bolnici. Za sebe tvrdi da nije klasični privatnik, već bol-

nički liječnik i edukator po vokaciji.

Da imam potrebu educirati, dokazuje i njezin veliki javni angažman. Oduvijek je, kaže, smatrala kako je edukacija najvažnija u prevenciji i liječenju bolesti. To se pokazalo i sada u vrijeme COVID-19 pandemije. Edukacija se, smatra ona, ne odnosi samo na medicinske profesionalce, već i na laike.

- Nije dovoljno biti samo profesor na Medicinskom fakultetu i poučavati studente i medicinske sestre, već treba poučiti “običnog čovjeka” kako se brinuti o vlastitom zdravlju i zdravlju najmilijih. Tako sam počela pisati priručnike za roditelje o “vrućim“ ORL temama koje muče njihovu djecu. Bila sam svjesna da je u svijetu napisano puno raznih ambicioznih priručnika, ali ciljani savjeti o jednom malom segmentu prilagođeni lokalnim uvjetima i okolnostima, temperamentu i karakteru stanovnika uvijek nađu svoje čitače i slušače - smatra dr. Roje.

To je ujedno bio i razlog zbog kojeg je napisala prvu brošuricu “Mama, boli me uho!“. Nakon što su je pročitale i razumjele prijateljice i susjede koje nisu “medicinarke”, priručnik je mogao u tisk. I onda je krenulo dalje s tonzilama, s nosom, grloboljom, alergijama, nosnom sluznicom...

Reakcije ljudi na njezine edukativne brošure su uisti-

nu odlične, a sada priprema i knjigu koja bi to sve objedinila i uključila još neke zanimljive teme iz dječje otorinolaringologije.

- Moja je želja bila da svaka mama u našem gradu ili županiji na prvom pregledu u pedijatra dobije ovu knjižicu koja bi joj bila vodič kroz Scile i Haribde respiratornih infekcija i problema u djece. Ali, nekako nije bilo sluha za tu ideju pa sam to riješila na drugi način i na-

dam se da ćemo do kraja godine imati knjižicu u rukama. Pandemija nam je malo poremetila planove i presložila prioritete, ali vraćamo se polako u svakodnevicu i idemo dalje - optimistična je naša sugovornica.

A na istom tragu su i edukacijski amaterski video klipovi koje su njezin suprug i ona snimali u vrijeme totalnog lockdowna. Naime, odlukom Kriznog stožera sve privatne ambulante su prestale raditi 20. ožujka 2020. i osjećala se, kaže, beskorisno s ogromnim teretom moralne odgovornosti zbog nečinjenja ničega!

- Pa cijeli svoj vijek sam trenirana liječiti ljude, pomagati kad je najteže i sad kad je takva ugroza tu među nama ja stojim kući! I ne radim NIŠTA! A to je respiratorni virus! I ja sam respiratorni doktor! S ogromnim iskustvom rada s takvim bolesnicima. I zato sam nakon nekoliko dana u dogovoru sa suprugom nazvala prof. **Julija Meštrovića**, ravnatelja KBC Split i stavila se na raspolaganje u respiracijski centar ako bude potrebe. Njegova reakcija mi je potvrdila ispravnost odluke i umirila savjest. Već sutra su krenule pripreme za videa pod sloganom “Ostani kući i nešto nauči!“ čiji je cilj bio približiti neka stanja i bolesti iz otorinolaringologije, poučiti ljude samopomoći kako bi što manje išli u KBC Split i na taj način čuvali sebe i svoje obitelji i, naravno, kolege koje su bile zatrane poslom u novim neprirodnim uvjetima - pričava dr. Roje.

Poticajna sredina

Reakcije su bile odlične: preko 10 000 pregleda za svaki video na Facebook stranici “ORL ordinacija Željka Roje“, riječi zahvale i ohrabrenja koje je dobivala bile su pravi znak da je odradila odličan posao.

Upitali smo je i kakvi su današnji studenti. Kaže da su puno samosvjesniji od njezine generacije: točno znaju svoja prava i obveze, izravniji su u iskazivanju svojih želja, mobilniji... A za Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu će reći kako je to izuzetno produktivna, poticajna sredina u kojoj se vrijedni i ambiciozni

“

Profesor treba biti dostupan, jednostavan, graditi autoritet na znanju, a ne na sili. Treba i sam stalno učiti, biti otvoren za razmjenu iskustava i znanja

mogu prepoznati i napraviti razliku.

- Broj produciranih znanstvenih radova, uspješnost naših mladih kolega u inozemstvu i prenošenje i nesebično dijeljenje znanja u matičnoj ustanovi daju širinu i pečat cijelom Sveučilištu u Splitu. Pa i sam rektor je s Medicinskog fakulteta, zar ne? - poentira dr. Roje.

Davno su prošla vremena kad su medicinari znali samo medicinu! Danas su to, kaže dr. Roje, kompletne osobe, društveno osviještene, s brojnim interesima i uspjesima u raznim poljima, glazba, sport, inovatorstvo...

- Pravilnim poučavanjem dobijete mogućnost utjecaja na mlade ljude, na generacije koje dolaze. Zato treba biti dostupan, jednostavan, graditi autoritet na znanju, a ne na sili. Stoga profesori moraju biti naši najbolji ljudi kako bi pomogli u stvaranju i oblikovanju još boljih i sretnijih ljudi i budućih kolega. Profesori moraju biti otvoreni promjeni stavova i razmišljanja sukladno novim znanstvenim dostignućima i istraživanjima, posebno u medicini i zaboraviti na dogmatski pristup kakvom smo u puno navrata svjedočili tijekom školovanja. Trebaju i sami stalno učiti, biti otvoreni za razmjenu iskustava i znanja i biti dio akademske zajednice u pravom smislu riječi - poentira je dr. Roje i za kraj čitateljima Univerziteta poklonila citat Richarda Bacha:

“Najprostija pitanja su i najteža pitanja. Gdje si došao na svijet? Gdje ti je dom? Kamo ideš? Što radiš? Razmisli o tome, ponekad, i gledaj kako se odgovori mijenjaju.“

“Davno su prošla vremena kad su medicinari znali samo medicinu! Danas su to, kompletne osobe, društveno osviještene, s brojnim interesima i uspjesima u raznim poljima, glazba, sport, inovatorstvo...”

EKONOMSKA ANALIZA KRIZE: PROF. JOSIP TICA, MAKROEKONOMSKI STRUČNJAK

Smanjenje javne potrošnje put je u DUBOKU RECESIJU

Ekonomski zakoni agregatne potražnje su nemilosrdni, ili je povećavate boreći se protiv recesije ili se ne borite protiv recesije. Nema trećeg puta. Pojednostavljeno rečeno, u makroekonomskom smislu, mjere poticanja privatnog sektora i rezanja javne potrošnje se poništavaju

Piše: PROF. JOSIP TICA

Ekonomska kriza uzrokovana COVID pandemijom ponovno je na dnevni red vratila teme vezane uz rezanje rashodne strane proračuna i mjera koje idu u smjeru poticanja gospodarstva. Društvene skupine koje su se našle pod direktnim udarom krize pokrenule su kampanju za oprost poreza i za isplatu poticaja od strane države s ciljem poticanja gospodarstva, izbjegavanja recesije i solidarizacije korisnika proračuna s onima koji ostvaruju prihode na tržištu. Posljedično, javna rasprava u prvim tjednima krize išla je u smjeru donošenja čitavog niza mjera usmjerenih na poticanje gospodarstva i borbu protiv recesije.

U konačnici je uvođenje poticajnih mjera Vlade, fizičkog razdvajanja stanovništva, pozivanja na ostanak kod kuće, kao i zatvaranja čitavog niza djelatnosti rezultiralo popriličnom rupom u punjenju proračuna. Prema nekim izvorima, od početka krize proračunski prihodi pali su više od 30%. Navedena situacija s (ne) punjenjem proračuna polako je počela okretati javnu raspravu za 180 stupnjeva. U prva tri tjedna krize, Vlada se u dva paketa mjera trudila ostaviti dojam da je gospodarstvu plasirala ogromna sredstva, te da će se pobrinuti za njegovo normalno funkcioniranje. Međutim, nakon Uskrsa, dogodio se dijametralni zaokret i počinje se otvarati tema rezova u javnom sektoru. Navedeni potezi mogu zvučati sasvim logično, malo smo pomagali tzv. „realnom sektoru“, a sada će se fokusirati na „rezanje“ rashodne strane proračuna kako bi se javni sektor „solidarizirao“ s nekorisnicima proračuna. Međutim, svakome tko zna barem osnove o kružnom toku ekonomske aktivnosti i čak i lošem studentu koji se sjeća prve tri lekcije iz makroekonomije, jasno je kako su u smislu borbe protiv recesije, dvije navedene mjere nekonzistentne. Ekonomski zakoni agregatne potražnje su nemilosrdni, ili je povećavate boreći se protiv recesije ili se ne borite protiv recesije. Nema trećeg puta.

Npr. pretpostavimo li da je udio prihodne strane proračuna 50% BDP-a i pretpostavimo li da će svaka kuna rashoda stvoriti 80 lipa novostvorene vrijednosti u gospodarstvu, tada možemo izračunati da će pad proračunskih rashoda za 1 kn smanjiti BDP za 80 lipa, a navedeno smanjenje BDP-a će smanjiti proračunske prihode za 40 lipa (pad BDP-a od 80 lipa smanjuje prihode proračuna za 40 lipa ako je udio prihoda proračuna u BDP-u 50%). Inicijalno smo dakle smanjili rashode za 1 kunu u računovodstvenom smislu, ali je navedeno smanjenje poslovne aktivnosti smanjilo i prihode proračuna za 40 lipa. Ukupno je dakle rezanje rashoda za 1 kunu dovelo do popravljivanja salda proračuna za 60 lipa, a BDP je u tom slučaju pao za 80 lipa sa svime što to nosi za pad zaposlenosti.

Kružni tok ekonomske aktivnosti

Pojednostavljeno rečeno, u makroekonomskom smislu, mjere poticanja privatnog sektora i rezanja javne potrošnje se poništavaju. Oprost ili odgoda poreza povećavaju ekonomsku aktivnost, a rezanje rashoda proračuna smanjuje ekonomsku aktivnost. Javna rasprava nas u ovome trenutku, dakle, tjera u smjeru dva koraka naprijed, a onda dva koraka nazad u borbi protiv recesije.

U samoj srži ovoga problema su dvije nepomirljive ekonomske doktrine. Prva je tzv. računovodstvena doktrina proračunske štednje prema kojoj porast rashoda ili oprost poreza treba nadoknaditi rezanjem potrošnje kako bi se izjednačila lijeva i desna strana tablice proračuna, odnosno kako bi deficit i potreba za

“

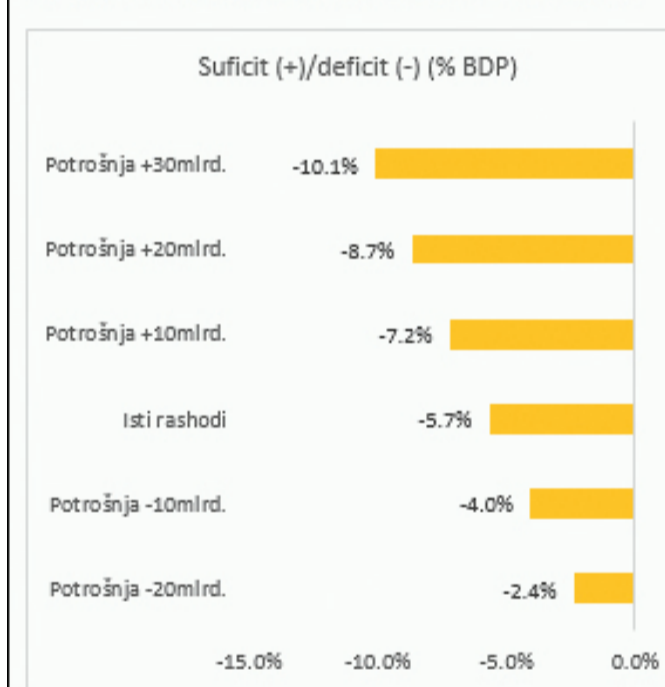
„U ovom trenutku imamo izbor između duboke gospodarske recesije i velikoga proračunskog deficita“

zaduživanjem bili što manji. Rast BDP-a, odnosno trajanje recesije samo je nusprodukt procesa balansiranja proračuna. Prema tom pristupu, ako vam nedostaje 1 mlrd. kuna, samo smanjite rashode za toliko i kraj priče. Prihodi i rashodi su jednaki! Prema toj doktrini sve ono što će se kao posljedica tog rezanja dogoditi u ostatku gospodarstva, odnosno utjecaj pada BDP-a na prihodnu stranu proračuna, u biti ne vidite ili se trudite ne vidjeti.

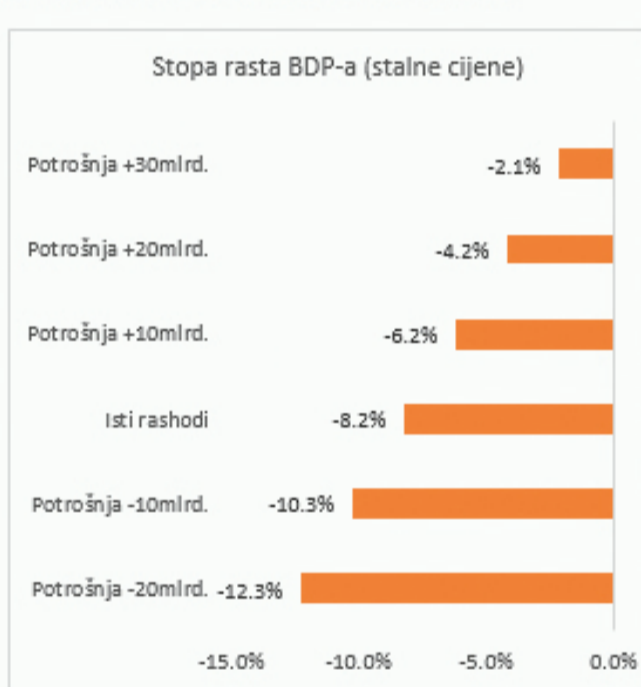
Nasuprot tom računovodstvenom pristupu upravljanja gospodarstvom leži cijelo jedno znanstveno područje pod nazivom makroekonomija (mikroekonomija još i više analizira kružni tok ekonomske aktivnosti). Svaki, čak i loš makroekonomist, zna da ako srezete rashode za 1 kn, posljedično pada BDP, a samim time padaju i proračunskih prihodi. Vrtimo se u krug. Rashodi države djeluju na prihode države, naravno ne u odnosu 1:1, ali vrlo snažna veza postoji zato što je država dovoljno velik kupac i poslodavac da može djelovati na sva tržišta.

Upravo navedeni primjer najbolje oslikava najjednostavniju verziju kružnog toka ekonomske aktivnosti u gospodarstvu. Svako povećanje ili smanjenje rashoda proračuna preko BDP-a djeluje na smanjenje ili povećanje prihoda proračuna. U stvarnosti, naravno, postoji čitav niz dodatnih mehanizama koji će se pokrenuti nakon rezanja potrošnje, ali ovdje se koncentriramo samo na vezu rashoda i prihoda proračuna preko BDP-a (Npr. Smett and Wouters (2003) makroekonomski model na kojem ECB bazira svoje analize istovremeno analizira preko 30 odnosa između makroekonomskih veličina).

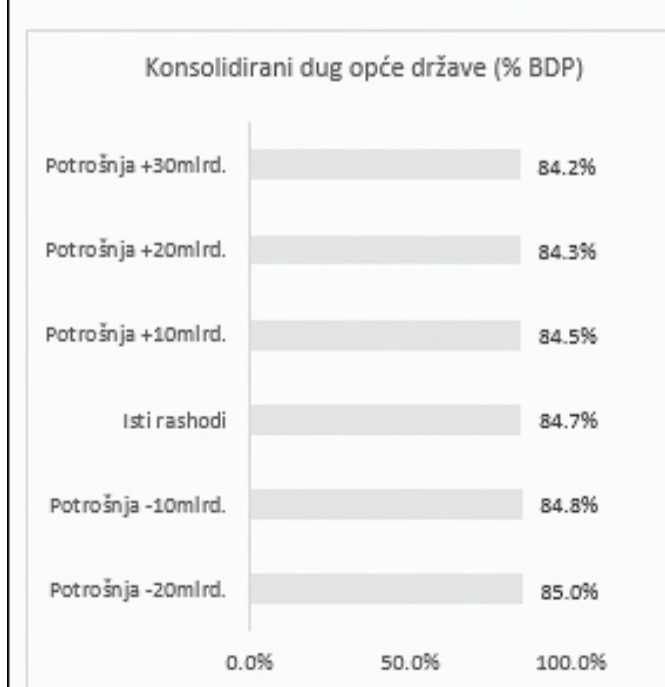
Grafikon 1: Udio suficita/deficita u BDP-u u šest simulacija

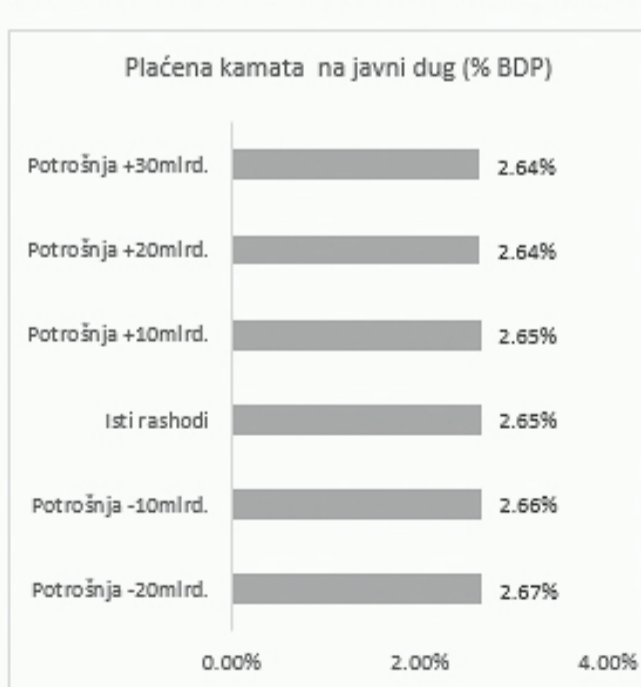
Grafikon 2: Stopa rasta BDP-a u šest simulacija

Grafikon 3: Udio javnog duga u BDP-u u šest simulacija

Grafikon 4: Udio rashoda kamate u BDP-u u šest simulacija

Napomena: Pretpostavljen je multiplikator od 0,82, udio prihoda proračuna u BDP-u od 45%, deflatorska inflacija od 1% i inicijalni pad privatnog dijela BDP-a od 10%. Razlike u rezultatu u odnosu na članak <http://ideje.hr/ako-usred-recesije-prevlada-doktrina-uravnotezenje-proracuna-recesija-ce-opet-biti-natprosjecno-duboka-i-duga-rast-javnog-duga-se-ne-moze-izbjeci/> proizlaze iz činjenice što je u ovoj simulaciji pretpostavljen pad privatnog dijela BDP-a od 10%, a u navedenom članku inicijalni pad privatnog BDP-a od 5%. Izvor: Izračun autora

Simulacije pokazuju kako je za uobičajene pretpostavke o hrvatskom gospodarstvu matematički gotovo nemoguće smanjiti omjer javnog duga i BDP-a u uvjetima pada privatnog dijela gospodarstva

Prof. Josip Tica, redoviti profesor na Katedri za makroekonomiju i gospodarski razvoj Ekonomskoga fakulteta u Zagrebu

Duboka recesija ili veliki proračunski deficit?

Kada govorimo o maastriskim kriterijima, situacija je još manje intuitivna. Doslovno možemo govoriti o situaciji u kojoj je put do pakla popločen najboljim namjerama. Zadržimo se i dalje na našem primjeru, rezanjem proračuna za 1 kunu saldo proračuna povećali smo za 60 lipa, a BDP smanjili za 80 lipa. Refleksno biste sigurno rekli kako je omjer duga i BDP-a porastao (dug se smanjio za 60 lipa, a BDP za 80 lipa). Međutim, tek u simulaciji možemo doći do točnog dogovora. Pretpostavimo li da je na početku dug bio 7,5 kuna, a BDP 10 kuna, dobit ćemo početni omjer duga i BDP-a od 75% (otprilike kao i u RH). Smanjenje duga za 60 lipa smanjit će ukupni dug na 6,90 kuna, a BDP će pasti na 9,20 kuna. Omjer duga i BDP-a u ovom primjeru ostat će isti, odnosno 75% ($6,9/9,2=0,75$).

I upravo tu dolazimo do ključnog makroekonomskog paradoksa. Smanjujući državne rashode za 1 ku-

nu, smanjili smo deficit za 60 lipa, kreirali smo recesiju smanjujući BDP za 80 lipa, a nakon svih tih poteza omjer javnog duga i BDP-a ostao je na istoj razini od 75%.

Brojevi u ovom primjeru namjerno su odabrani na način da se ukaže na makroekonomski efekt "nazivnika". Naime, svi maastriški kriteriji su izraženi u odnosu na BDP: omjer deficita i BDP-a i omjer duga i BDP-a. Matematički iz toga proizlazi da će pad nazivnika, odnosno BDP-a dovesti do pogoršanja obaju indikatora. Upravo navedeni efekt nazivnika je mehanizam koji je poništio napore za konsolidaciju proračuna u našem primjeru, jer je rezanje rashoda smanjilo nazivnik (BDP) točno onoliko koliko je pao brojnik (dug).

Ozbiljne odluke u ekonomskoj politici je naravno neozbiljno donositi na temelju fiktivnih primjera, upravo stoga smo uspjeli kalibrirati simulaciju ovoga efekta nazivnika na podacima za hrvatsko gospodarstvo.

Udio prihoda proračuna u BDP-u u Hrvatskoj je oko

45% u nekoliko zadnjih godina, a prihodi proračuna se prema mišljenju EU komisije mijenjaju približno jedan za jedan (Economic Papers 536, studeni 2014). Utjecaj promjene finalne državne potrošnje na BDP ekonomisti nazivaju multiplikatorom. Npr. multiplikator od 0,8 implicira kako porast državnih rashoda za 1 kunu povećava BDP za 80 lipa. U Hrvatskoj su napravljena brojna istraživanja veličine multiplikatora (Grdović Gnip, Šimović i Deskar, Mikulić, Deskar), tako da smo se odlučili za najkonzervativniju procjenu. Davor Mikulić s Ekonomskog instituta u Zagrebu je u knjizi "Osnove input-output analize s primjenom na hrvatsko gospodarstvo" implicite procijenio vrijednost multiplikatora na 0,82, a Milan Deskar Škrbić je u svojoj doktorskoj disertaciji "Macroeconomic Effects of Fiscal Policy in a Small Open Economy: The Case of Croatia" pomoću potpuno drugačije metodologije (SVAR) došao do približno iste procjene od 0,8.

Simulacija razvoja hrvatskoga gospodarstva

Multiplikator od 0,8 i udio prihoda proračuna od 45% omogućuju nam da simuliramo kretanje BDP-a i svih fiskalnih parametara za 2020. godinu u hrvatskom gospodarstvu. Pretpostavit ćemo da je privatni dio gospodarstva pao za 10% pa ćemo simulirati šest potencijalnih odgovora rashodne strane proračuna na navedeni pad ekonomske aktivnosti. Simulirat ćemo situacije u kojima je država kao odgovor na usporavanje gospodarstva smanjila rashode, situaciju u kojoj rashode ostavi na razini 2019. i tri situacije u kojima je država povećala rashode za 10, 20 ili 30 mlrd. kuna.

Rezultat simulacije promatrat ćemo kroz 4 parametra. Prvo, analizirat ćemo kakav efekt promjene državne potrošnje za -20, -10, 0, +10, +20 i +30 mlrd. kuna imaju na stopu rasta BDP-a. Nakon toga promatrat ćemo utjecaj na omjer deficita i BDP-a, javnog duga i BDP-a i kamata plaćenih na javnih dug i BDP-a.

Kao i u početnom fiktivnom primjeru, povećanje državne potrošnje u scenarijima od +10, +20 i +30 mlrd. kuna povećat će deficit i javni dug, ali će povećana potrošnja povećati i nazivnik, odnosno BDP. S druge strane, scenariji štednje od -20 i -10 mlrd. kuna smanjit će deficit, ali će nusprodukt biti veći pad BDP-a zbog pada agregatne potražnje na tržištu. Vrlo je teško napamet odrediti dominira li brojnik ili nazivnik bez simuliranja za različite početne vrijednosti i za različite pretpostavke.

Na četiri grafikona su prikazani rezultati simulacije. Grafikon 1 prikazuje šest scenarija za udio deficita u BDP-u, grafikon 2 šest scenarija za stopu rasta BDP-a, grafikon 3 za omjer duga i BDP-a, a grafikon 4 šest scenarija za udio plaćene kamate na javnih dug u BDP-u. Za svaki simulirani parametar imamo šest različitih rezultata simulacije. Rezultati simulacija poredani su istim redom na sva četiri grafikona. Na vrhu je simulacija s najvećim povećanjem finalne državne potrošnje, prema dolje su poredane simulacije sa sve manjim povećanjem rashoda, a na dnu je simulacija s najvećim smanjenjem državnih rashoda.

Najzanimljivija je usporedba grafikona za suficit/deficit i grafikona za stopu rasta BDP-a. Ono što je jasno iz usporedbe šest simulacija na grafikonu 1 i 2 je činjenica kako postoji sukobljeni cilj između uravnoteženog proračuna i borbe protiv recesije. Postignemo li jedan od ta dva cilja, automatski žrtvuemo postizanje drugoga cilja.

Npr. povećamo li rashode proračuna za 30 mlrd. kuna u odnosu na 2019., deficit proračuna iznosit će 10% BDP-a, a stopa rasta BDP-a bit će -2%. U suprotnoj krajnosti nalazi se situacija u kojoj smanjimo rashode proračuna za 20 mlrd. kuna. U tom slučaju će stopa rasta BDP-a biti -12%, a deficit samo 2,4% BDP-a. Očigledno je kako u scenariju povećane

ne potrošnje rashodi države kompenziraju pad privatnog dijela BDP-a, tako da u konačnici ukupni BDP padne samo 2%, dok privatni pada 10%. U situaciji štednje, država smanjuje potrošnju paralelno s padom privatnog dijela BDP-a i ukupni BDP pada 12%, više nego privatni dio BDP-a (10%). Proračunska štednja dakle produbljuje recesiju.

Na početku krize trošiti što više

Prema simulaciji je očigledno najbolja politika trošiti što više, zanemariti deficit u trenutku početnog udara krize kako bi se spriječio pad BDP-a i gubitak radnih mjesta. Navedeno je opće poznati zaključak svakog studenta makroekonomije koji je došao do treće lekcije udžbenika. Međutim, ovaj zaključak izazvat će oprez kod svih osoba koje su zabrinute za održivost javnog duga u Hrvatskoj. Više je nego legitimno u ovoj situaciji postaviti pitanje što se događa s javnim dugom.

Pogledamo li grafikon 3 za omjer javnog duga i BDP-a makroekonomski efekt "nazivnika" će doći do punog izražaja. U svim scenarijima omjer javnog duga i BDP-a je približno isti. Javni dug mjeren kunama raste čak i u najštedljivijem scenariju rezanja državnih rashoda, ali kretanje BDP-a je negativno korelirano s veličinom deficita i efekt nazivnika (BDP-a) poništava kretanje brojnika. Neovisno o reakciji javnog sektora, u svim scenarijima će omjer javnog duga i BDP-a porasti približno na 84% BDP-a.

Hrvatska je na kraju 2019. godine prema HNB-u i DZS-u imala udio javnog duga u BDP-u od približno 74%. Simulacije ukazuju na činjenicu kako će neovisno o fiskalnom (proračunskom) odgovoru na recesiju, u slučaju pada privatnog dijela BDP-a od 10%, omjer javnog duga i BDP-a porasti na približno 84% BDP-a.

Ono što nije intuitivno je efekt "nazivnika" koji u ovome slučaju dominira u simulaciji, te rezultati ukazuju kako je porast omjera javnog duga i BDP-a najmanji u scenariju kada država potroši najviše (30 mlrd. kuna). Pogledamo li gornji stupac u grafikonu 3, tada ćemo vidjeti kako porast državne potrošnje za 30 mlrd. kuna rezultira porastom omjera duga i BDP-a na 84,2%, a u donjem stupcu rezanje državnih rashoda za 20 mlrd. kuna rezultira porastom omjera duga i BDP-a na 85%. Dakle, štednja zbog veličine multiplikatora i efekta nazivnika toliko snažno erodira nazivnik (BDP) da u konačnici omjer duga i BDP-a relativno najviše poraste u scenariju najveće štednje.

„Dubina recesije direktno će ovisiti o sposobnosti nositelja ekonomske politike da financiraju što veće deficite“

Grafikon 4 prikazuje udio kamata plaćenih na javni dug u BDP-u. Kao i javni dug on raste u svim simulacijama na podjednak način, jer smo pretpostavili kako je prosječna kamatna stopa na javni dug ostala na razini iz 2019. U stvarnosti prosječna kamata na javni dug ovisi o referentnoj kamatnoj stopi na svjetskim tržištima, premiji rizika koju Hrvatska plaća iznad kamatne stope po kojoj se zadužuje Njemačka, te dijela javnog duga kojeg moramo refinancirati u 2020.

Razrada svih ovih scenarija zahtijevala bi puno duži tekst, tako da u ovom dijelu za sada pretpostavljamo istu prosječnu kamatnu stopu. Naravno, netko može primijetiti kako će cijena duga biti veća 2020. zbog većeg deficita, ali moramo imati na umu da će prosječna kamatna stopa na javni dug porasti samo ako će novi deficit i refinancirani dio duga biti financiran uz veću kamatnu stopu od onog dijela javnog duga koji dospjeva 2020.

Npr. prema podacima Ministarstva financija 5. ožujka 2020. su dospjele dvije obveznice po kojima se RH 2010. godine zadužila uz kamatnu stopu od 6,5, odnosno 6,75%, a posljednja emisija je bilo po kamatnoj stopi od 0,75% na sedam godina. Naravno, navedeno ne znači da omjer duga i BDP-a u perspektivi nećemo morati stabilizirati, ali razdoblje od 2015. do 2019., kada je omjer smanjen sa 84 na današnjih 74%, ukazuje nam koliko je to jednostavno raditi u okolnostima ekonomskog rasta.

Izbjeći efekt nazivnika

U konačnici je važno istaknuti kako je efekt multiplikatora fundamentalan element svih makroekonomskih modela kojim se opisuje snaga kružnog tijeka u gospodarstvu, a efekt "nazivnika" je manje poznat koncept i zadobio je veliku pažnju znanstvenika tek nakon 2008. godine. Npr. u radovima u nastajanju Međunarodnog monetarnog fonda, Luc Eyraud i Anke Weber su u istraživanju pod naslovom "The Challenge of Debt Reduction during Fiscal Consolidation" formulirali i matematički izvod u kojem su egzaktno definirali multiplikator i udio prihoda proračuna u BDP-u kao čimbenike koji određuju snagu utjecaja fiskalne konsolidacije na omjer javnog duga i BDP-a.

Iz svega prikazanog više je nego očito kako se u uvjetima pada privatnog dijela BDP-a (privatne potražnje) ne može efektivno djelovati na porast javnog duga i BDP-a.

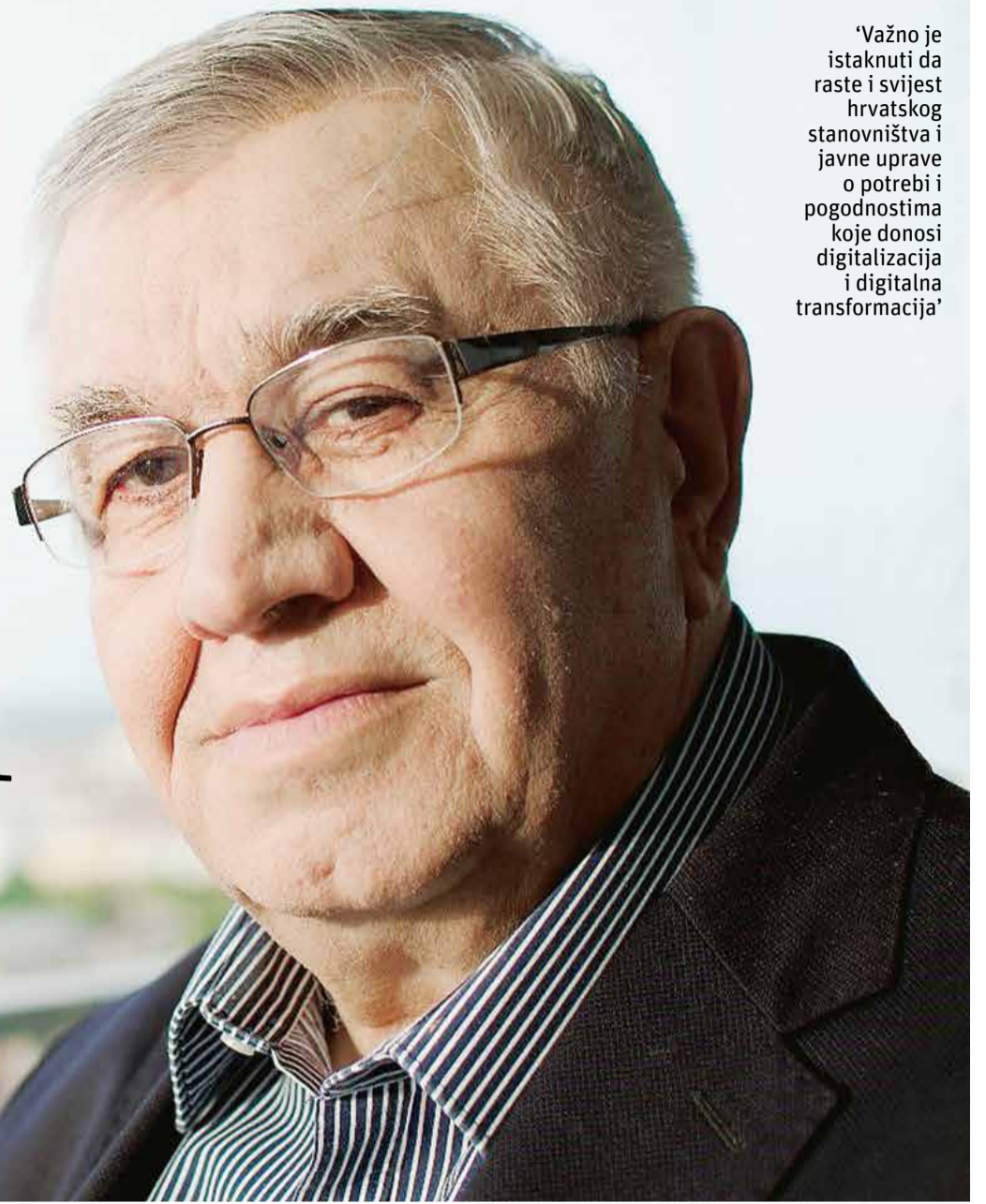
Jedina dilema koja stoji pred nositeljima ekonomske politike u tom kontekstu je dilema između proračunske ravnoteže i ublažavanja recesije.

Prevlada li računovodstveni pogled na proračun i doktrina štednje, recesija će ponovno biti duboka i dugo će trajati.

Prevlada li nasuprot tome makroekonomski pogled na kružni tok ekonomske aktivnosti, povećanjem državne potrošnje moći ćemo efektivno djelovati na ublažavanje recesije.

PROF. NEDJELJKO PERIĆ, INOVACIJSKI STRUČNJAK:

Digitalne tehnologije mogu preporoditi Hrvatsku

'Važno je istaknuti da raste i svijest hrvatskog stanovništva i javne uprave o potrebi i pogodnostima koje donosi digitalizacija i digitalna transformacija'

Proizvodnja i poslovanje poduzeća mogu biti ustrojeni prema načelima kibernetičko-fizikalnih sustava kao temelju četvrte industrijske revolucije. Hrvatska ima solidne početne uvjete da dinamičnije krene u digitalnu transformaciju gospodarstva i društva

Piše:
IVAN PERKOV

Nedvojbeno je da su pojmovi digitalizacija i digitalna transformacija postali dijelom našega svakodnevnog života koji se drastično mijenja. Naši privatni i poslovni životi, suočeni s korona-pandemijom, ali i bez nje, ulaze u budućnost koju dominantno kreiraju tehnološki napreci. Globalni tehnološki napredak diktirat će, kao i do sada, uglavnom moćne svjetske korporacije spregnute s interesima i kapitalom globalnih sila. Kakvu tehnološku ulogu u takvom svijetu mogu igrati "male države" kao što je Hrvatska? O odgovorajućoj viziji hrvatskoga gospodarstva i društvenih odnosa u okolnostima globalne neizvjesnosti i volatilnosti, razgovarali smo s prof. Nedjeljkom Perićem, profesorom na FER-u i ravnateljem Inovacijskoga centra "Nikola Tesla".

Što je, u osnovi, digitalna transformacija društva?

Digitalna transformacija je pojam koji se odnosi na uspostavljanje novih procesa i odnosa u gospodarstvu i društvu općenito korištenjem novih, digitalnih tehnologija. Digitalizacija je skup različitih tehnoloških alata i pomagala koje koristimo u svakodnevnom ži-

votu radi povećanja učinkovitosti našeg rada. Ona sa sobom donosi niz operativnih prednosti za privatni i javni život te razvoj gospodarstva zasnovanog na digitalnim platformama. Pritom valja istaknuti da su konceptualni modeli digitalne transformacije u složenom procesu stalnog kreiranja zasnovanog na novim znanstvenim i tehnološkim spoznajama.

Riječ je, dakle, o novoj eri naše civilizacije?

– Apsolutno. Digitalizaciju i digitalnu transformaciju, kao pokretače četvrte industrijske revolucije, treba promatrati u kontekstu tehnološkog razvoja svijeta od 19. stoljeća do danas. Prva industrijska revolucija obilježena je invencijom parnog stroja, Nikola Tesla dao je neprocjenjiv doprinos drugoj industrijskoj revoluciji obilježenoj elektrifikacijom, a Tesline ideje značajno su ugrađene i u treću i četvrtu industrijsku revoluciju. Treća je uvela ljudsku civilizaciju u eru automatizacije proizvodnih i radnih procesa visoke razine, zahvaljujući snažnom razvoju elektronike, računala i informatizacije. Dramatičnom ekspanzijom treće industrijske revolucije dolazimo do četvrte, koju karakterizira razvoj i primjena mnogih disruptivnih tehnologija koje ili

jesu ili će biti integrirane u fizičke, digitalne i biološke megatrendove. Posve je vjerojatno da će digitalizacija usmjeriti i razvojne trendove nadolazeće pete industrijske revolucije, čiji su izgledni fokusi: energija i pohrana energije te energetska učinkovitost sa snažnim utjecajem na ublažavanje klimatskih promjena, znanost o materijalima, daljnji napreci u znanosti o podacima i informacijama.

INTERNET STVARI

Koje su najvažnije poluge za ostvarenje transformacije?

– Sve kreće od znanosti o podacima i informacijama. Umjetna inteligencija – UI (strojno učenje) skup je metoda i pristupa koji koriste razne vrste podataka s ciljem donošenja odluka umjesto čovjeka. U tom kontekstu koristi se paradigma "data-driven" pristup. Kad promatramo digitalizaciju, onda imamo u vidu fizikalni i virtualni svijet. Poveznica između ta dva svijeta je internet stvari (usluga i ljudi). Fizikalni svijet čine realni objekti (naprave) koji se nalaze u kućanstvu, uredu, proizvodnom procesu, svugdje oko nas... Tehnološki razvoj iznjedrilo je brzorastuće (eksponencijalne) tehnologije u koje, primjerice, spadaju inteligentni roboti, au-

tonomni dronovi, 3D printeri... Važna poluga digitalizacije su i organizacijski oblici imanentni četvrtoj industrijskoj revoluciji: vertikalno umrežavanje (kibernetičko-fizikalni proizvodni sustavi) na kojem počivaju napredne tvornice (smart factories), umrežavanje napredne logistike, proizvodnja i marketing te napredni servisi; horizontalna integracija – umrežavanje poslovnih partnera i klijenata; sveobuhvatni inženjering (trough-engineering) koji obuhvaća životni ciklus proizvoda. I na kraju, ključna je poluga raspoloženje ljudi prema novim tehnologijama.

Mnoge europske politike idu u tom smjeru...

– Točno, Europska unija snažno potiče mjere koje pridonose digitalizaciji i digitalnoj transformaciji jer želi održati i proširiti konkurentnost svoje industrije. Četvrta industrijska revolucija se u najvećoj mjeri zasniva na digitalizaciji industrije. *Inicijativa digitalizacije europske industrije* iz 2016. ima za cilj povećati konkurentnost EU-a u digitalnim tehnologijama i osigurati da svaki poslovni subjekt u Europi – bez obzira na veličinu – ima koristi od digitalnih inovacija. Važan potporanj u digitalizaciji europske industrije jesu di-

gitalna inovacijska središta (DIH) koja umrežavaju zainteresirane dionike s ciljem potpore malog i srednjeg poduzetništva u izgradnji njihove spremnosti za prihvata digital-

“

Posve je vjerojatno da će digitalizacija usmjeriti i razvojne trendove nadolazeće pete industrijske revolucije čiji su izgledni fokusi: energija i pohrana energije te energetska učinkovitost sa snažnim utjecajem na ublažavanje klimatskih promjena, znanost o materijalima, daljnji napreci u znanosti o podacima i informacijama

nih tehnologija. Tu su i programi *Obzor Europe* i *Digitalni europski program* koji se snažno zalažu za proširenje digitalnih kapaciteta. Europski strukturni i investicijski fondovi također snažno podupiru primjenu digitalnih tehnologija. Riječ je, dakle, o čvrstom opredjeljenju u svrhu razvoja, ali i nadmetanja s konkurencijom – Kinom i SAD-om.

Prati li Hrvatska te trendove?

– DESI indeks (Digital Economy and Society Index) kompozitni je indeks koji objedinjuje relevantne indikatore digitalnih performansi Europe te prikazuje evoluciju članica EU-a u pogledu digitalne kompetentnosti. U razmatranje je uzeto pet indikatora: povezljivost (fiksna i mobilna širokopojasna mreža i cijene); ljudski kapital (upotreba interneta, osnovne i napredne digitalne vještine); upotreba internetskih usluga (upotreba sadržaja, komunikacije i online transakcija); integracija digitalnih tehnologija (poslovna digitalizacija i e-trgovina); digitalne javne usluge (e-vlada i e-zdravstvo). Hrvatska se nalazi na 20. mjestu DESI rangiranja (od ukupno 28 članica EU-a, podatak za 2019. godinu).

U mnogim smo sferama i niže u tom poretku pa ovo zvu-

či solidno...

– Samo donekle. Najkritičniji indikator je povezanost (rang 27). Ruralna širokopojasna povezanost i brza širokopojasna mreža su ograničeni, a cijena za širokopojasnu mrežu najveća je u Europi. Da bi se mogla snažnije provoditi digitalna transformacija, Hrvatska treba unaprijediti svoju širokopojasnu infrastrukturu. Ohrabrujuće je da poduzeća bitno ne zaostaju za prosjekom EU-a u pogledu primjene digitalnih tehnologija. Shvaćajući važnost digitalne transformacije, Vlada je ustanovila *Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva*, čija je uloga podrška Vladi u razvoju ICT infrastrukture i digitalnih javnih usluga, kao i popularizacija digitalnog društva među građanima. Digitalizacija nije samo proces koji se odnosi na IT sustave i uređaje. Ona uključuje promjene u fundamentalnim poslovnim dimenzijama: proizvodnim procesima, proizvodima i poslovnim modelima.

PAMETNA PROIZVODNJA

Digitalizira se i proizvodnja i sami proizvodi?

– Digitalizacija proizvodnih procesa odnosi se na automatizaciju u proizvodnji potpomognutu robotizacijom, a ona se zasniva na računalnim simulacijama i prediktivnoj analitici kompletnog nabavno-proizvodno-prodajnog lanca. Proizvodni će gubiti na tržišnoj konkurentnosti ako u njih nisu ugrađeni elementi “pameti” koji omogućavaju njihovo povezivanje u IoT sustave (Internet of Things). Poslovni se modeli mogu, zahvaljujući digitalnim tehnologijama, izgrađivati kao kooperativni adaptivni modeli koji uvažavaju navike i potrebe kupaca. Dakle, proizvodnja i poslovanje poduzeća mogu biti ustrojeni prema načelima kibernetičko-fizikalnih sustava kao temelju Četvrte industrijske revolucije. Hrvatska ima solidne početne uvjete da dinamičnije krene u digitalnu transformaciju svoga gospodarstva i društva. Važno je istaknuti da raste i svijest hrvatskog stanovništva i javne uprave o potrebi i pogodnostima koje donosi digitalizacija i digitalna transformacija.

U kojim područjima vidite najviše razvojnog potencijala?

– U (post)korona vremenu prilika je da se postave prioritete gospodarskog razvoja koji uvažavaju nacionalne potrebe i komparativne prednosti. Činjenica je da Hrvatska ne podmiruje ni približno svoje potrebe za hranom iz vlastite proizvodnje. Uz odgovarajuću strategiju razvoja poljoprivrede i prehrambeno-prerađivačke industrije, ključan čimbenik je digitalizacija. S obzirom na stanje u ruralnim područjima i na otocima, nameću se imperativi: izgradnja konkurentnih platenika, nadgledanje poljoprivrednih usjeva i prediktivna analitika; nadgledanje stočnog uzgoja i prediktivna analitika. Digitalne tehnologije trebaju biti također i u službi zaštite prirode; treba čuvati prirodne datosti – zemlju, vodu i zrak.

Što je s tradicionalno jakim hrvatskim granama poput turizma, ali i javnim sektorom?

– S obzirom da je Hrvatska bila poželjna turistička destinacija, a vjeruje se da će tako i ostati, uz poljoprivredno-prehrambeni sektor i turizam treba osnažiti logistiku u opskr-

bi hranom zasnovanoj na digitalnim tehnologijama. Sustav javnog zdravstva od vitalnog je značenja za stabilnost društva, što se pokazalo i u vremetu korona-pandemije. Stoga treba taj sustav učiniti još robusnijim uz pomoć digitalizacije. Nacionalna energetska sigurnost i primjerena energetska neovisnost osiguravaju razvoj i funkcioniranje praktički svih proizvodnih sektora i društvene zajednice. Današnja moderna energetika sa snažnim trendom primjene obnovljivih izvora i pohranom energije (vodikova tehnologija) nezamisliva je bez digitalnih hardverskih i softverskih tehnologija. Neizvjesna vremena u koja ulazimo zahtijevaju od donositelja strateških smjernica i brigu o društvenoj harmoniji, što uključuje mentalno zdravlje nacije. Za sve navedeno mogu se očekivati izdašni EU poticaji; spomenimo *Europski zeleni plan* koji je pred usvajanjem na Europskom parlamentu (poljoprivreda, ekologija, kružno gospodarstvo).

HUMANA DIGITALIZACIJA

Može li digitalizacija pomoći i u rješavanju vitalnih problema, poput demografskih?

– Naš demografski problem mogao bi se pretvoriti u nacionalnu kataklizmu ako se ne poduzmu odgovarajući strateški iskoraci. Ruralna područja u gotovo čitavoj Hrvatskoj, kao i otoci, demografski su opustošeni. Potrebno je vratiti vjeru u život na tim područjima učinkovitim mjerama, koje su se u nekim segmentima počele i provoditi. Na koji način i u kojoj mjeri digitalne tehnologije mogu pomoći u transformaciji ruralnih područja i otoka? Preduvjet je da se neuređeni i uneređeni poljoprivredni sektor konsolidira (komesacije s osjećajem) imajući na umu primjere dobre prakse iz svijeta. Kako digitalne tehnologije mogu pomoći u oživljavanju ruralnih područja, dobro znaju napredni OPG-ovi koji su počeli koristiti digitalne tehnologije. Ovo podrazumijeva i

aktivnosti (gdje je moguće ili potrebno): instaliranje primjerenih sustava OIE (distribuirana energetika), instaliranje primjerenih sustava navodnjavanja, instaliranje komunikacijske infrastrukture (širokopojasna komunikacijska mreža). To će motivirati ljude na ostanak jer će im se povećati standard življenja. Neke studije pokazuju da bi se mogla očekivati i migracija ljudi iz gradova u sela i na otoke, posebno umirovljenika.

Što biste poručili donositeljima odluka, izbori su nam pred vratima?

– Razvoj i primjena digitalne tehnologije polazište je za digitalnu transformaciju gospodarstva i društva. To su poznale gotovo sve zemlje EU-a, koje ulažu golemo sredstvo u organizacije za razvoj tehnologija (RTO). To je prilika da i Inovacijski centar “Nikola Tesla” (ICENT), kao hrvatski RTO, krene dinamičnije u svoj daljnji razvoj. Quo vadis Croatia? Ili, ima li Hrvatska viziju svoga razvoja? Teško ju je i imati jer je svijet previše složen i volatilan, a njego-

va unutarnja dinamika odveć nestabilna. Cinično je pitanje može li Hrvatska opstojati bez korupcije; ovo se pitanje nerijetko čuje... Naravno da može – procesom promjena, i to snažno potpomognuto digitalnim tehnologijama koje omogućuju visoku razinu transparentnosti. Ključna je spremnost na promjene koje u kontinuiranom procesu dovode do općeg društvenog i gospodarskog napretka.

Vjerujete li u spremnost na takve korake?

– Ne biti spreman na promjene, pitanje je odgovornosti. U kontekstu korona-pandemije i (post)korona razvoja gospodarstva, Hrvatska se sučeljava s izazovom dugoročnije transformacije svoga gospodarstva. Korona-pandemija veliki je test spremnosti za novo digitalno doba. Ima jedna izreka: “U međunarodnim odnosima nema trajnih prijatelja, postoje samo trajni interesi.” Stoga, gledajmo hrvatske interese i pošujmo globalna politička načela. Vjerujem da će buduća Vlada RH znati usmjeriti sve one mogućnosti napred-

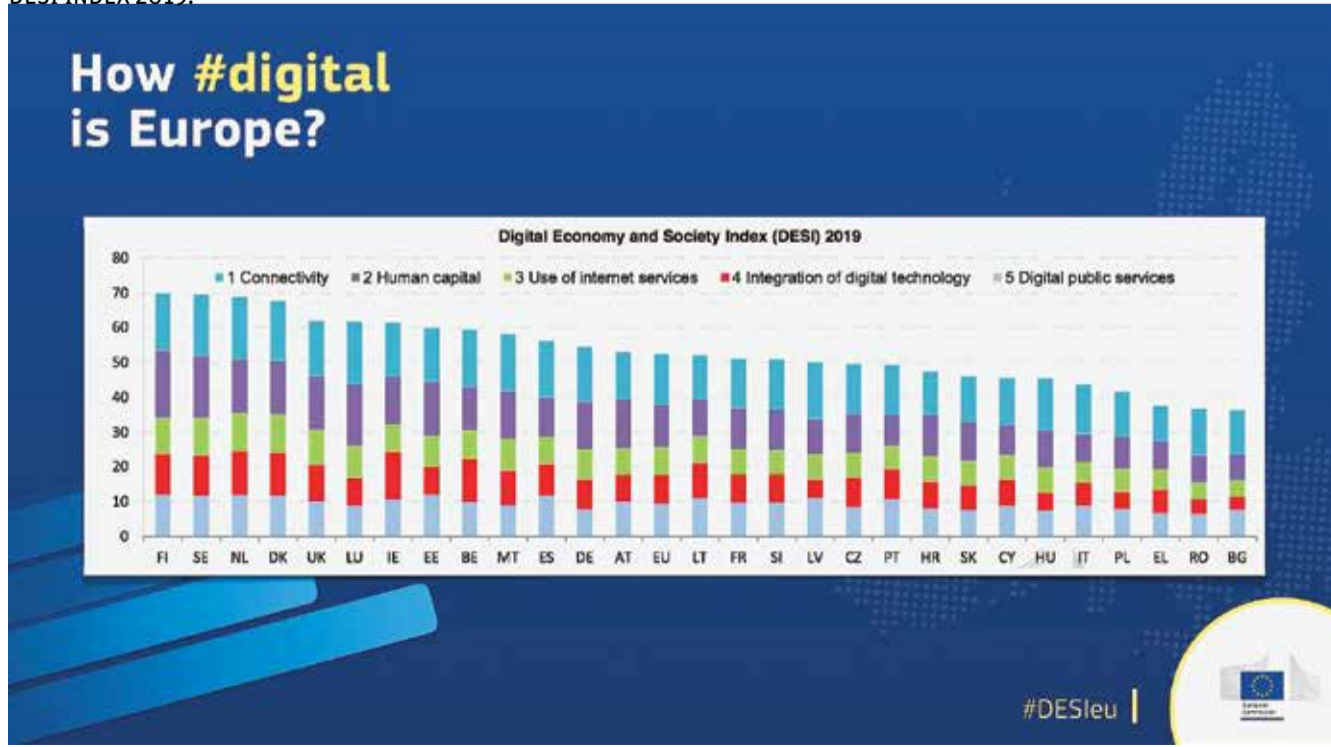
nih tehnologija, posebno digitalnih, koje će unaprijediti naše gospodarstvo u tehnološkom i organizacijskom smislu. “Platformska ekonomija” zasnovana na interoperabilnim digitalnim platformama prilika je koju se ne smije propustiti. Moja je poruka budućoj hrvatskoj Vladi (kao što je bila i dosadašnjim vladama): ulazite u razvoj tehnologija kao temelja za inovativne proizvode i usluge. To je zalag za uspješnu i sustavnu provedbu digitalne transformacije našega gospodarstva i društva. Vjerujem da će buduća hrvatska Vlada imati ispravan pogled, ispravne namjere i ispravno djelovanje u pogledu digitalne transformacije. I još nešto: ovi izbori nisu posebni samo po tome što se provode u postkorona vremenu. Ovi izbori nisu samo za mandat od četiri godine. Ovo su izbori za budućnost RH, za novo doba RH temeljeno na viziji koja u punoj mjeri primjenjuje digitalne tehnologije i provodi digitalne transformacije. A tu nema mjesta političkoj kratkovidnosti.

Za kraj, može li sva ta digi-

talizacija ugroziti humanost i društvenost?

– Široki spektar društvenih i humanističkih znanosti, posebno sociologija, psihologija, etika i ekonomija, dobivaju izazovno područje istraživanja. Očito se digitalnim transformacijama stvaraju i novi društveni odnosi koji će staviti na kušnju mnoge etablirane društvene vrijednosti. Trebat će sačuvati čovjeka koji ima dušu i osjećaje, solidarnost, iskrenost, poštenje, empatiju i potrebu za prirodnim komuniciranjem. Trebaju biti sačuvane one iskonske vrijednosti “analognog” čovjeka, a “digitalnog” trebamo tek izgraditi u moralnom i etičkom smislu. Promjene su neizbježne i nužne, one su u isto vrijeme razlog za veliku nadu i za poprilični strah. “Digitalni” znanstvenici bavit će se naglašeno: informacijsko-tehnološkim znanostima, neuroznanostu, biotehnologijom i nanotehnologijom. Rezultate istraživanja treba staviti u službu humanog razvoja čovječanstva i očuvanja prirode; sve drukčije može voditi kataklizmi.

DESI INDEX 2019.

#DESleu |

SUVREMENI POSLIJEDIPLOMSKI STUDIJ NA SVEUČILIŠTU SJEVER

DOKTORSKI STUDIJ Mediji i komunikacija za stručnjake digitalne budućnosti

Pišu:

PROF. JADRANKA LASIĆ LAZIĆ
PROF. MARINA BITI

Tijekom posljednjih nekoliko godina pokrenut je globalni trend provođenja vanjskoga vrednovanja poslijediplomskih doktorskih programa koji je rezultirao osmišljavanjem i donošenjem javnih politika i preporuka za unaprjeđenje kvalitete trećega ciklusa obrazovanja, a sukladno tome i sveukupnom reformom doktorskih studija na razini Europske unije. Naime, osiguranje kvalitete na doktorskoj razini studiranja iznimno je važno jer se njime utječe na kvalitetu visokoga obrazovanja uopće pa je stoga sasvim opravdano kazati kako doktorska izobrazba predstavlja središnje mjesto u Europskom istraživačkom prostoru i Europskom prostoru visokoga obrazovanja. Predstavlja temeljnu aktivnost sveučilišta i posjeduje ključnu ulogu u poticanju istraživanja i stvaranju novih znanja za dobrobit cjelokupnog društva. O kvaliteti doktorskih studija ovisi ukupna konkurentnost visokoškolske ustanove unutar koje se studiji odvijaju pa iz toga razloga treći ciklus obrazovanja i treba držati vitalnim elementom za funkcioniranje akademske, ali i šire društvene zajednice.

Poslijediplomski sveučilišni doktorski studij Mediji i komunikacija prvi je samostalni doktorski studij na Sveučilištu Sjever pokrenut koncem 2018. godine. U programskom i formalnom smislu u potpunosti je usuglašen s aktualnim nacionalnim i europskim dokumentima i propisima, utemeljen je na *Salzburškim načelima* (2005.), odnosno na *Salzburg II preporukama* (2010.) te predstavlja središnje mjesto doktorske izobrazbe u regiji sjeverozapadne Hrvatske. Pokretanjem ovoga studija Sveučilište je pokazalo spremnost u preuzimanju odgovornosti za osposobljavanje mladih istraživača koji će aktivnim angažmanom moći odgovoriti izazovima trenutka, ali i sektora u kojima djeluju. S obzirom da je postotak doktora znanosti u navedenoj regiji izuzetno nizak, navedeno dodatno dobiva na važnosti. No, geografski položaj unutar kojega djeluje Sveučilište Sjever zanimljiv je i zbog blizine međunarodnih visokoškolskih

institucija i ostalih znanstvenih ustanova, posebice onih u Mađarskoj i Austriji, što stvara poticajno okruženje za uspostavljanje aktivnoga dijaloga, ali i internaciionalizacije studija.

Dijalog s potrebama gospodarstva

Sveučilište Sjever na preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj razini trenutno izvodi 26 studijskih programa te se profilira prvenstveno u STEM područjima znanosti što znatno utječe na atraktivnost cjelokupnog obrazovnog procesa, ali i na činjenicu da se orijentira prema potrebama i realnim zahtjevima gospodarstva. Riječ je o modernim programima nastalima po uzoru na relevantne međunarodne studije koji se razvijaju u skladu s informacijsko-komunikacijskim tehnologijama. U skladu s navedenim, osobita pažnja posvećuje se povećanju kompetitivnosti budućih hrvatskih stručnjaka u europskom i širem okruženju, ali se pozitivno utječe i na razvoj gospodarstva i društva ne samo u regiji u kojoj Sveučilište djeluje, nego i u nacionalnim okvirima. Kroz svakodnevne nastavne, istraživačke i ostale aktivnosti nastoje se postaviti kvalitetni i sigurni temelji razvoja društva znanja i jednakosti, a kroz aktivni dijalog s realnim sektorom na kojem se posebno inzistira aktualizira se i sve više realizira neophodni transfer tehnologije, ali i transfer znanja koji moraju funkcionirati kao središnji ciljevi modernog

visokoškolskog obrazovanja. U tom kontekstu inovativnost i kreativnost, kroz angažiranje voditeljice prof. Iva Rosanda Žigo, koja je dala pečat studiju, uz podršku rektora prof. Marina Milkovića, doktorski studij uključuje se kao pokretač razvoja koji se svakodnevno njeguje i nastoji maksimalno realizirati kroz rad dvaju sveučilišnih centara – Sveučilišnog centra Koprivnica i Sveučilišnog centra Varaždin. Bez obzira što se nastavni i znanstveno-istraživački rad odvija na dvije lokacije, centri djeluju kao jedinstvena cjelina formirajući temelje funkcioniranja ovoga integriranog sveučilišta. I dok se u Sveučilišnom centru Varaždin većim dijelom izvode studijski programi u STEM područjima znanosti, Sveučilišni centar Koprivnica uglavnom je usmjeren prema društvenom području znanosti i umjetnosti. Navedeni programi, također, prate suvremene trendove u razvoju digitalnih tehnologija te su na taj način i koncipirani, a to je rezultiralo stvaranjem modernih i jedinstvenih studija na našim prostorima. Ukratko, riječ je o dobro vođenim organizacijskim potezima kojima se nastojalo stvoriti moderno akademsko ozračje koje pokazuje potrebu za obogaćivanjem STEM područja sa SSH područjima znanosti (*social sciences, humanities*), kao nezaoobilaznom segmentu u razumijevanju potreba suvremenoga društva, obrazovanja, ali i u promišljanju znanosti.

Voditeljica studija

Iva Rosanda Žigo akademsku karijeru započela je 2008. kao asistentica na Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Rijeci gdje je obnašala niz dužnosti, a sudjelovala je u izradi niza studijskih programa kako na razini fakulteta, tako i na razini Sveučilišta. Od akademske godine 2015. u punom angažmanu prelazi na Sveučilište Sjever. Veći dio nastave drži na Odjelu za komunikologiju, medije i novinarstvo, ali i na Odjelu za odnose s javnostima na kojima je angažirana na kolegijima iz područja novinarstva, izvedbeno-scenske komunikacije i teorija kulture i medija. Autorica je i voditeljica dokorskog studijskog programa Mediji i komunikacija, predsjednica Vijeća područja za humanističke znanosti na Sveučilištu Sjever, pročelnica Odsjeka za medije i komunikaciju. Ima izbor u dvama znanstvenim područjima, izbor višeg znanstvenog suradnika u području humanističkih znanosti, polje filologija i izbor znanstvenog suradnika u području društvenih znanosti, polje informacijsko-komunikacijske znanosti. Spoj ovih dvaju znanstvenih područja predstavljaju temelje njezine znanstvene okupacije, a što se i očituje u trima objavljenim knjigama i većem broju znanstvenih članaka objavljenih u domaćim i međunarodnim publikacijama. Znanstvenom djelatnošću i aktivnim angažmanom u različitim znanstveno-stručnim programima i projektima konstantno doprinosi afirmaciji i popularizaciji znanstvene misli. Članica je udruženja International Association for Media and Communication Research i Hrvatskoga društva kazališnih kritičara i teatrologa i bila je članica nekoliko žirija za dodjelu različitih kazališnih nagrada.

Interdisciplinarni pristup medijima i komunikaciji

Na ovim je temeljima nastao i doktorski studij Mediji i komunikacija primarno smješten u područje informacijsko-komunikacijskih znanosti, ali s izrazito naglašenom interdisciplinarnom komponentom po čemu se umnogome razlikuje od sličnih studija u zemlji. U kontekstu ideje

o nastanku studija zanimljivo se vratiti nekoliko godina u prošlost i istaknuti kako je 2013. godine na Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Rijeci na inicijativu prof. Marine Biti i rektora tada Medijskog sveučilišta, a danas Sveučilišta Sjever, prof. Marina Milkovića pokrenut poslijediplomski sveučilišni studij „Izdavaštvo i mediji: studij izdavaštva i medija u kontekstu globalnih trendova i hrvatskog jezičnog i književno-kulturnog identiteta“. U tom programu sudjelovala je profesorica Iva Rosanda Žigo i zapravo razvijala ideju studija kroz koji je sada i realizirala program. Ono što je ona prepoznala kao nišu u koju je usidrila ovaj doktorski studij i tako mu dala posebnost, jest studij u području društvenih znanosti, polju informacijskih i komunikacijskih znanosti s naglašenom komponentom studija medija i komunikacije. Uz angažman najboljih domaćih i stranih nastavnika/znanstvenika, u studij je ugradila sve one spoznaje do kojih je došla istražujući programske specifičnosti srodnih doktorskih studija u nacionalnom okruženju, ali i na međunarodnoj razini, kao i osobitosti područja medija i komunikacije koji se napret-

Visoka razina opremljenosti

kom informacijskih tehnologija razvijaju iznimnom brzinom kako u teorijskom, tako i u metodološkom smislu. Ove promijene izravno utječu ne samo na inovacije koje zahvaćaju znanstveno-istraživački kontekst, nego potenciraju različitost društvenih i kulturnih procesa na globalnoj razini, pa istraživanja postavljena u ove okvire zasigurno predstavljaju izazov, pa je tako taj dio ugrađen i u studijski program. Dodatan izazov u ovom području predstavlja činjenica da je potrebno konstantno osluškivati i detektirati trendove te ih pravovremeno implementirati u sadržaj programa. Koncipiranje studijskog programa u navedenim područjima dodatno se usložnjava u nekoliko točaka. Naime, smještanje programa u informacijsko-komunikacijske znanosti samo po sebi otvara prostore interdisciplinarnosti s obzirom da je riječ o relativno mladoj znanosti koja teže podliježe jednoznačnoj i sveobuhvatnoj definiciji i koju osim visokog stupnja interdisciplinarnosti, jednako tako karakterizira i multi, ali i transdisciplinarnost. Slično je i s pojmom medija, tj. pokušaja njihova situiranja u konkretne znanstveno-istraživačke okvire. Situaciju dodatno kompliciraju i nacionalni okviri klasifikacije znanosti unutar kojih medije možemo, osim u informacijsko-komunikacijskom polju društvenih znanosti, pronaći kao zasebnu granu istraživanja i u području umjetnosti, a na različite načine s obzirom na sveobuhvatnost definicije i onoga što se pod pojmom medija podrazumijeva i u humanističkom području znanosti, kao i u znanosti o umjetnosti. Stoga je u koncipiranju programa, koji je trebao biti suvremen, različit od postojećih programa u polju, profesorica Rosanda Žigo, pojam komunikacije i me-

Kampus Sveučilišta Sjever

dija smjestila prvenstveno u relevantne metodološke i teorijske okvire, kao i u okvire dominantnih paradigmi svojstvenih upravo informacijsko-komunikacijskim znanostima ostavljajući pritom prostora da istraživanja u ovom području obogatim adekvatnim i njima srodnim područjima. U tom smislu, proširila je teorijski koncept koji posebice pojmu medija (ali masmedija) u suvremenim istraživanjima pristupa s različitih, širih socioloških i kulturoloških aspekata pa time, osim bazičnih informacijskih i komunikacijskih istraživanja, otvara put propitivanju ovoga fenomena u kontekstu nešto širih tema.

Jedinstvenost studijskoga programa

U metodološkom smislu do nedavno dominantna kvantitativna istraživanja nadopunjuju se kvalitativnima približavajući se tako sve zastupljenijim međunarodnim tendencijama koje ističu važnost uporabe mješovitih metoda istraživanja. Sadržaji, nadalje, koje nudi ovaj doktorski program obogaćeni su znanjima i vještinama u području digitalnih tehnologija, što je u konačnici i omogućilo visoki stupanj interdisciplinarnosti temeljem kojega informacijsko-komunikacijsku orijentaciju, studij kroz program, proširuje i obogaćuje znanjima iz tehničkoga, ali i humanističkoga područja znanosti. Na taj način uspjela je pomiriti dva dominantna ali i međusobno dosta različita pristupa u proučavanju informacijsko-komunikacijskih znanosti, a koji su u literaturi poznati i općeprihvaćeni kao britanski i američki model. U tom smislu ovaj program u nacionalnim okvirima i predstavlja iskorak pa u navedenim činjenicama i treba tražiti razlikovnosti u odnosu na slične programe u Republici Hrvatskoj.

Što se tiče strukturnih karakteristika doktorskoga studija, voditeljica, Iva Rosanda Žigo, programski je oblikovala modernu, atraktivnu doktorsku izobrazbu koja je usredotočena na doktoranda, na njegov osobni plan razvoja i na ulaganje maksimalnoga napora u transformaciju doktoranda-studenta u doktoranda-mladog istraživača kojem će se omogućiti kontinuitet u profesionalnom razvoju i usavršavanju kroz redovito osuvremenjivanje i proširivanje znanja i vještina. Ono što se posebno ističe i prepoznaje u studiju jest osobni napor voditeljice studija koja je postavila i nekoliko temeljenih preduvjeta, kao što su: pozitivno i poticajno radno ozračje, razrađena programska struktura, angažman profesora i mentora, raspoloživost resursa u smislu opreme i knjižnične građe. Sukladno navedenom, u osnovi je programa provođenje izvornog istraživačkog projekta, a po čemu se doktorska naobrazba i razlikuje od prvog i drugog ciklusa obrazovanja. Iz navedenoga proizlazi kako je doktorsko studiranje zapravo individualno putovanje pa se u strukturiranju doktorskoga studija nastojalo čim je moguće više usmjeriti osiguranju raznolike i inkluzivne istraživačke sredine visoke kvalitete kao temelja izobrazbe budućega istraživača. Iz tog razloga osobita pažnja posvećuje se mentorskom odnosu. Naime, odmah po upisu kandidatima se dodjeljuje studijski savjetnik koji mu pomaže u izradi osobnog plana razvoja, usmjeruje ga prema odgovarajućim istraživačkim seminarima, radionicama, diskusijskim grupama, zajednički planiraju teme za doktorsku konferenciju, kao i sudjelovanja na međunarodnim znanstvenim simpozijima i objavljivanje znanstvenih članaka. Uloga savjetnika prestaje u trenutku

imenovanja mentora, po upisu u drugu godinu studija i tada se zapravo formira ovaj iznimno važan odnos kojim započinje intenzivan rad na temi doktorske disertacije.

Prilagođenost interesima kandidata

Okosnicu studijskoga programa predstavlja fleksibilno strukturirani model kojim se omogućuje izlaganje doktoranda širokom rasponu mogućnosti. Cijeli program koncipiran je u četiri modula (teorija, metodologija, istraživanje, znanstveni kolokvij) unutar kojih su kandidatima ponudeni obavezni i izborni elementi. Naglasak je, dakle, na samostalnom kreiranju studija kako bi se polaznike osposobilo za samostalan, istraživački i interdisciplinarni pristup problemima te kritičkom ocjenjivanju rada drugih. U skladu s modernim zahtjevima, programski je omogućeno paralelno odvijanje faze podučavanja i istraživačke faze, što znači da je istraživanje zastupljeno od početka studiranja. Intencija je bila formirati nastavni proces koji će funkcionirati u prvom redu kao potpora individualnom profesionalnom napretku doktoranda, ali i kao pokretač za promicanje

Rektor Sveučilišta Sjever, prof. Marin Milković

generičkih, tj. zajedničkih i prenosivih znanstvenih i neznanstvenih vještina, etičkih standarda, te kao polazište u razmjenu ideja doktoranada i ideja na relaciji doktorand-znanstvenik. Na studiju se promovira individualni pristup, a kandidati se pripremaju da po završetku studija budu sposobni adekvatno odgovoriti zahtjevima tržišta rada i doprinijeti stvaranju novih i relevantnih znanja koje će moći primjenjivati u profesionalnoj svakodnevici. Dakle, krajnji cilj je aktivni istraživač koji će temeljem znanja i vještina stečenih na doktorskom studiju moći u svom budućem radu pridonijeti kvalitetnim i kreativnim promjenama, i to kako u sektoru visokoga obrazovanja, tako i u gospodarskom sektoru. Na koncu, jedna od prednosti Sveučilišta Sjever koju svakako treba istaknuti jest i težnja za stvaranjem atraktivnoga institucionalnoga ozračja u kojem se potiče kreativnost, predanost radu, ali i osobito inzistira na uspostavljanju i održavanju kvalitetnih međuljudskih odnosa. U takvom ozračju djeluje i doktorski studij Mediji i komunikacija što, dakako, pozitivno utječe na nastavni proces, mentorski odnos, ali i na zadovoljstvo doktoranada. Na studiju su okupljeni vrhunski stručnjaci, profesori s respektabilnim doprinosom u području u kojem djeluju i uspostavljena je uistinu kvalitetna suradnja s gotovo svim sveučilištima u Republici Hrvatskoj, kao i s onima u inozemstvu. Već prvim upisima studij je pokazao da ima potencijal i mjesto u kontekstu doktorskog obrazovanja u Hrvatskoj, a onda i posebno na području koje gravitira Sveučilištu Sjever, što će zasigurno ojačati i razvoj sjeverozapadne hrvatske i doprinijeti i promociji gradova u kojima se utjecaj Sveučilišta Sjever očituje.

Sveučilište u Splitu Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije poništava dio NATJEČAJA

Poništava se dio javnog natječaja objavljenog dana 24. veljače 2020. godine u listu Universitas te 28. veljače 2020. godine u Narodnim novinama br. 22/2020., na portalu Euraxess i na web stranicama Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu i to za:

- 1.) za izbor jednog suradnika na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju asistent za rad na projektu Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ „Ulaganje u znanost i inovacije – prvi poziv“ pod nazivom CAAT (Eng. Coastal Autopurification Assessment Technology) - Razvoj tehnologije za procjenu autopurifikacijskih sposobnosti priobalnih voda, u punom radnom vremenu na određeno vrijeme do završetka trajanja projekta na Katedri za privrednu hidrotehniku;
- 2.) za izbor jednog suradnika na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju poslijedoktorand na projektu Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ „Ulaganje u znanost i inovacije – prvi poziv“ pod nazivom CAAT (Eng. Coastal Autopurification Assessment Technology) - Razvoj tehnologije za procjenu autopurifikacijskih sposobnosti priobalnih voda, u punom radnom vremenu na određeno vrijeme od 2 godine na Katedri za privrednu hidrotehniku.

Sveučilište u Splitu Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije raspisuje NATJEČAJ

- 1.) za izbor jednog suradnika na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju asistent za rad na projektu Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ „Ulaganje u znanost i inovacije – prvi poziv“ pod nazivom CAAT (Eng. Coastal Autopurification Assessment Technology) - Razvoj tehnologije za procjenu autopurifikacijskih sposobnosti priobalnih voda, u punom radnom vremenu na određeno vrijeme do završetka trajanja projekta na Katedri za privrednu hidrotehniku;
  - 2.) za izbor jednog suradnika na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju poslijedoktorand na projektu Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ „Ulaganje u znanost i inovacije – prvi poziv“ pod nazivom CAAT (Eng. Coastal Autopurification Assessment Technology) - Razvoj tehnologije za procjenu autopurifikacijskih sposobnosti priobalnih voda, u punom radnom vremenu na određeno vrijeme od 2 godine na Katedri za privrednu hidrotehniku;
- Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17). Pristupnik koji ostvaruje pravo prednosti pri zapošljavanju prema posebnim propisima dužan je u prijavi na natječaj pozvati se na to pravo odnosno priložiti propisane dokaze o tom statusu.

Pristupnici koji se pozivaju na pravo prednosti pri zapošljavanju u skladu sa člankom 102. i 103. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN br. 121/17) imaju prednost pri zapošljavanju u odnosu na ostale kandidate samo pod jednakim uvjetima i dužni su, osim dokaza o ispunjavanju traženih uvjeta priložiti i sve potrebne dokaze dostupne na poveznici Ministarstva hrvatskih branitelja: <https://branitelji.gov.hr/zaposljavanje-843/843>.

Prijave se podnose protokolu Fakulteta osobno ili poštom u roku od 30 dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama, na adresu: Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu, Matice hrvatske 15, s naznakom - za natječaj.

Uvjeti koje moraju zadovoljiti pristupnici koji se prijave na natječaj pod rednim brojem 1.:

- završen preddiplomski i diplomski studij odnosno dodiplomski studij iz područja tehničkih, bio-tehničkih, prirodnih ili društvenih znanosti.
- Uvjeti koje moraju zadovoljiti pristupnici koji se prijave na natječaj pod rednim brojem 2.:

- završen doktorat znanosti iz područja tehničkih, bio-tehničkih, prirodnih ili društvenih znanosti. Pristupnici su dužni ispunjavati uvjete utvrđene Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15 i 131/17), a uz vlastoručno potpisanu prijavu na natječaj treba u 2 primjerka priložiti:
- životopis
- presliku odgovarajuće diplome (točka 1. i 2.)
- dodatke diplomu s preddiplomskog i diplomskog studija s prijepisom ocjena odnosno njemu izjednačene potvrde ukoliko je završen dodiplomski studij (točka 1.)
- dokaz o stečenom akademskom stupnju doktora znanosti (točka 2.)
- motivacijsko pismo (točka 1. i 2.)

Prijavom na natječaj pristupnici su izričito suglasni da Fakultet smije koristiti, prikupljati i obrađivati podatke u svrhu provedbe natječaja. Fakultet zadržava pravo provođenja testiranja znanja i vještina te održavanja razgovora za prijavljene pristupnike koji zadovoljavaju formalne uvjete navedene u natječaju.

Osobe koje podnesu nepotpune i nepravodobne prijave ne smatraju se pristupnicima prijavljenima na natječaj.

U slučaju nastanka nepredvidljivih okolnosti Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu pridržava pravo ne donijeti odluku o izboru pristupnika te poništiti ili obustaviti natječaj bez posebnog obrazloženja. Svi pristupnici iz ovog natječaja koji se prijavljuju na radno mjesto za koje su dužni upisati poslijediplomski sveučilišni (doktorski studij) temeljem Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Fakultet će uputiti na odgovarajućim studij u Republici Hrvatskoj, što će se regulirati ugovorom o radu.

DOC. SUNČANA ROKSANDIĆ, PRAVNA I ETIČKA STRUČNJAKINJA

Štiteći jednu vrijednost, ne smijemo dopustiti zatiranje drugih

GLEB BOGUSH

Ako kontrolu života i pojačani nadzor građana počinjemo razumijevati kao pojačan nadzor nad radom odgovornih osoba i pojačan nadzor poštovanja pravila svih struka, onda smo nešto učinili za ovo društvo

PIŠE IVAN PERKOV

Sunčana Roksandić docentica je na Katedri za kazneno pravo Pravnog Fakulteta u Zagrebu. Dobitnica je stipendije za postdoktorsko istraživanje Zaklade "Marija i Mirjan Damaška". Kao stipendistica te doktorska kandidatkinja Odjela za kriminologiju Max Planck Instituta za strano i međunarodno kazneno pravo u Freiburgu, obranila je disertaciju kao međunarodni dvojni doktorat. Njezina knjiga, temeljena na doktorskom istraživanju pod naslovom "Prosecuting serious economic crimes as international crimes, a new mandate for the ICC?" tiskana je u izdanju "Duncker & Humblota" u Berlinu. Članica je mnogih hrvatskih i međunarodnih projekata i udruženja, a bila je i voditeljica Jean Monnet projekta naprednog seminara u EU kaznenom pravu i politici (2016. – 2019.) te suosnivačica i kodirektorica istoimenog tečaja koji se svake godine održava u IUC-u u Dubrovniku. Članica je Upravnog odbora Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu. Jedna je od kreatora kurikuluma UNODC-a za području mira, korupcije i sigurnosti, te je u 2018. postala Education for Justice (UNODC E4J) Champion, University Module for teaching Integrity and Ethics. S docenticom smo porazgovarali o aktualnim i potencijalnim, pravnim i etičkim dimenzijama trenutačne globalne krize.

Prijelomni događaji mijenjaju društvo, a krizu koja nas je zadesila svakako možemo označiti prijelomnom...

– Prijelomni događaji mogu mijenjati društvo i na bolje i na gore. U nekim su slučajevima katastrofe, poput Drugoga svjetskog rata, bile počeci novih ljudskih nada. Doduše, nadam se da nećemo opet morati proći takve katastrofe da bi nastale neke značajne nove vrijednosti, poput *Ujedinjenih naroda* 1945. godine ili *Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda* iz 1950. godine. U konačnici, ni trajne vrijednosti *Francuske revolucije* ne bi bile stvorene da je ranije sve bilo tako sjajno. Niti bi Sjedinjene Američke Države postale sjedinjene i neovisne da u jednom trenutku nije stvorena kritična masa nezadovoljstva i zatiranja prava pojedinaca, iz čega su proistekle nove i trajne pozitivne vrijednosti. Vijeće Europe i njegova *Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda* stvoreni su u doba globalne tranzicije iz rata u mir te upravo tu tranziciju treba shvatiti kao jedan od ključnih motiva. Formalno obećavajući privrženost standardima zaštite ljudskih prava, jasno se i izričito udaljavamo od prijašnjih praksi njihova kršenja. Štoviše, specifični formalni načini suočavanja s prošlošću mogu se smatrati i izrazom simboličkog prekida i odmaka od prijašnjih diskriminirajućih politika i sustava. Europska unija kakvu danas poznajemo nastala je kao posljedica izborna suradnje, mira i trgovine,

slobodnog kretanja osoba i kapitala, a ne sukoba, nacionalizma, zatvaranja granica, diskriminacije i stvaranja neprijatelja, što stvarnih, što izmišljenih.

Važno je, dakle, izvući pouke i unaprijediti demokratske standarde?

– Točno, izričito je važno znati pogledati u stvarnost i analizirati zašto je do katastrofa ili kriza došlo i pronaći snage za dolazak do istine. Pravo na istinu je od neizmjerne važnosti, pogotovo zato što neriješena pitanja mogu progoniti društva desetljećima. Primjerice, u Švicarskoj u neposrednom poslijeratnom razdoblju, jedna od prvih reakcija društva odnosila se na nezakonito prisvojevu imovinu koja je unesena u državu prije i nakon Drugog svjetskog rata. Međutim, tek u devedesetim godinama prošlog stoljeća osnovana je komisija čiji je zadatak bio provesti detaljna istraživanja i pokušati utvrditi povijesnu istinu. Kad-tad nas sustiže neizbježno ako želimo prosperirati i ići naprijed na zdravim osnovama. Može se reći kako se u tranzicijskim procesima ne radi samo o političkim ili gospodarskim promjenama, nego su to procesi koji zadiru u srž identiteta društva te otvaraju raspravu u kojoj postoje različiti glasovi i mišljenja. Tako se i sposobnost *Europskog suda za ljudska prava* da osigura zaštitu proklamiranih ljudskih prava u razdobljima nakon nasilnih sukoba te tijekom tranzicije iz autoritarnih režima, stalno iznova propituje. Međutim, izgledi za održivu demokraciju nisu dobri ako je stanovništvo siromašno i “nepismeno” pa ne može ni iskoristiti svoja participativna prava. Jedno od najvažnijih stajališta *Europskog suda za ljudska prava* koje se tiče razvoja novih demokracija izraženo je u njegovoj interpretaciji kako demokracija ne znači da uvijek prevladavaju stavovi većine. Naprotiv, mora se postići ravnoteža koja će osigurati pošten i pravilan odnos prema manjinama te izbjeći svaku zloupotrebu dominantne pozicije.

OČUVANJE LJUDSKIH PRAVA

Velik društveni učinak u novijoj povijesti ostavili su i teroristički napadi na SAD 2001.

– Kada govorimo o 11. rujna 2001., posljedice na društvo, one neposredne i u desetljeću nakon toga terorističkog napada, bile su proturječne. Primjerice, počeo je rat u Afganistanu koji još uvijek nije potpuno okončan. Intenzivno se istraživalo zašto je to tako,

Zbog potresa i pandemije koronavirusa nabavka namirnica i lijekova je nesto teža. Građani se moraju pridržavati uputa Civilne zaštite i održavati razmak

DAMJAN TADIĆ/HANZA MEDIA

pa se, među ostalim, pronašlo da je sistemska korupcija u zemlji imala vrlo važnu ulogu. Većina je zemalja EU-a reagirala na događaje 11. rujna provođenjem različitih operativnih i zakonodavnih mjera usmjerenih na povećanje razine sigurnosti. Poduzete su zakonodavne mjere s ciljem jačanja pravosudnih mehanizama i posebnih istražnih ovlasti u državama članicama i usklađivanja postupaka protiv terorizma na razini Unije. Direktive usmjerene borbi protiv terorizma i njegova financiranja i dalje su sve obuhvatnije i relativno često se mijenjaju i dopunjuju. Teroristički napadi 11. ožujka 2004. godine u Madridu dodatno su ojačali proaktivnu politiku sigurnosti. No, kada govorimo o protuterorističkim mjerama, ne smijemo zaboraviti ni sljedeće – što je naglasio i ESLJP u presudi *Zakharov protiv Rusije*, 2015. godine – postoji rizik od zlostavljanja svojstven bilo kojem sustavu tajnog nadzora i nacionalni zakoni trebali bi osigurati odgovarajuća i učinkovita jamstva protiv samovolje i zloupotrebe. Štiteći jednu vrijednost, ne smijemo dopustiti da se druge zajamčene vrijednosti unište.

Očekujete li slične učinke aktualne krize? Treba li nas brinuti da će pojačani nadzor građana i kontrola života nadživjeti krizu?

– Nužno je naglasiti i stalno podsjećati da je i u aktualnoj krizi bitno očuvati za jamčena ljudska prava i vrijednosti. Jedna je stvar biti odgovoran građanin koji poštuje protuepidemijske mjere, a druga je stvar osjećati se kao okorjeli kriminalac nakon boravljenja s više od pet osoba u prostoriji ili odlaska kod naših starijih sugrađana. Pogotovo ako država počne vidjeti svugdje neprijatelje i smatrati da jedino stavljanje narukvica koje upozoravaju policiju o našim kretanjima mogu spasiti društvo od zaraze. Ako nas zaista samo to može spasiti, bojim se da nam spasa nema. Ali ne mislim da je tako. Moramo razumjeti što pravo na zdravstvenu zaštitu znači, kao i razumjeti što znači osiguranje dostupne zdravstvene zaštite i koja je uloga države u tome.

Trebaju li se neke pravne i moralne norme mijenjati u kriznim situacijama?

– Krađa bicikala neposredno nakon potresa u centru Zagreba navela me da razumijem kako se lako složiti s onima koji ističu važnost nadzornih kamera koje omogućuju pronalazak počinitelja. No, trebamo se zapitati i zašto do krađa dolazi i u ovakvim trenucima. Propisivanjem takvih krađa teškim krađama, jer su nastale iskorištavanjem stanja prouzročeno požarom, poplavom, potresom ili drugom nesrećom, jedan je dio priče gradnje sigurnijeg društva. Drugi, teži dio, jest raditi na edukaciji i preventivnim mjerama da se takve krađe ne bi događale. Da o provalama u stanove koji su dobili crvenu oznaku ni ne govorim. Mislim da će ovu krizu nadživjeti spoznaja da je važno razumijevanje slijeda i uzroka događaja. Nadživjeti će je i želja za očuvanjem i razvojem kroz povijest teško stečenih ljudskih prava, kao što su pravo na zdravlje i zdravstvenu zaštitu. Što je kriza teža, to je važnije očuvanje ovih vrijednosti u odgovorima na krizu. Ako kontrolu života i pojačani nadzor građana počinjemo razumijevati kao pojačan nadzor nad radom odgovornih osoba i pojačan nadzor poštovanja pravila svih struka, od zdravstvenih i pravnih do ugostiteljskih i uslužnih, onda smo nešto učinili za ovo društvo.

Koji su propisi nastali u proteklim mjesecima u našoj, ali i drugim zemljama, pravno i etički upitni u smislu kršenja ljudskih prava?

– Kolega Drumbl, profesor u SAD-u, i ja proveli smo pilot-istraživanje o povredama ljudskih prava širom svijeta koje smo objavili u formi osvrta i bloga i u hrvatskim medijima i na engleskom jeziku, pod naslovom “Virus i terorizam”, pozivanjem na izvještaje diljem svijeta koji su zabilježili povrede ljudskih prava. No nismo jedini koji su o tome pisali, mnogi hrvatski i strani stručnjaci i znanstvenici počeli su intenzivno pisati i upozoravati na povrede koje mogu nastati zakonskim izmjenama po hitnom postupku, podlijevanjem javnim niskim strahom ili želimo izabrati za istra-

štima ili zanemarivanjima pravila struke, pa čak i načela kaznenog prava i postupka. Poželjno je razvijati umjetnu inteligenciju, ali uputnije ju je koristiti za pronalazak lijeka protiv COVID-19 i za postizanje više razine zdravstvenih, socijalnih i ekonomskih prava nego za bitno pojačani nadzor nad građanima. Moram reći da mi je sada još draže, jer je održivi razvoj socijalnih prava u sinergiji s ekonomskim sada još potrebniji, što sam kao temu svog postdoktorskog istraživanja, koje je dobilo potporu *Zaklade Marija i Mirjan Damaška*, izabrala razvoj umjetne inteligencije u skladu sa zahtjevima ljudskog dostojanstva.

Je li zatvaranje granica i nepostojanje zajedničkog odgovora na krizu poraz ideje Europske unije?

– Nije. Ne pripadam onima koji to tvrde ili se tako osjećaju. Dapače. Mislim da je relativno uspješan odgovor na ovu pandemiju diljem Europske unije, ali i ostatka Europe, dokaz pobjede globalne sinergije i koordinacije mjera i učenja na pogreškama ili uspjesima drugih. To je kao da kažemo da je poraz Hrvatske to što je bio ograničen promet iz jedne županije u drugu za vrijeme najveće opasnosti od rasta broja zaraženih. Ipak, opasno je što sjever Europe ne razumije specifičan položaj juga ili zapad ne razumije istok (ili obrnuto) i ne polazi se od istog razumijevanja pojmovne ekonomske solidarnosti, vladavine prava, demokracije i ljudskih prava.

Očekujete li da će kriza promijeniti i znanstvenoistraživački rad u smislu povećanja transdisciplinarnosti, usredotočenosti na problem i uvažavanja različitih struka?

– Ako se sve to dogodi, napraviti ćemo jako puno za razvoj hrvatske znanosti, a time, u odgovarajućoj mjeri, i europske i svjetske znanosti. Nadam se da ćemo više istraživati što je korisno za naše društvo, i to ne samo kao izoliranu jedinicu nego i u kontekstu Europske unije, kontinenta i svijeta kojem pripadamo. Identificiranje onoga što istražujemo i svijest o tome zašto smo neko područje izabrali ili želimo izabrati za istra-

živanje je neobično važno. Prečesto se događalo da se više pažnje posvetilo istraživanju određenih pitanja koja nisu od primarne važnosti za razvoj društva i razumijevanje stanja u kojem se nalazimo, a zanemarivalo se hvatanje u koštac s pitanjima koja izravno tište hrvatsko društvo i koče njegov razvitak.

ZAŠTITA NAJBRANJIVIJH SKUPINA

Koji su najveći bioetički izazovi suvremenog društva i kako vaša UNESCO katedra pokušava odgovoriti na te izazove?

– Hrvatska jedinica UNESCO *Chair Unita* iz bioetike je odličan primjer kako bez inter i transdisciplinarnosti brojna pitanja ne možemo kvalitetno istraživati i rješavati. Neizmerno uživam kada se okupimo, kada liječnici, filozofi, sociolozi, teolozi, ponekad i računalni stručnjaci i mi pravnici, počnemo raspravljati o bioetičkim pitanjima koja su i sada došla u središte pozornosti kako stručne i znanstvene, tako i šire javnosti. Godišnje debate naših studenata o odabranim temama sadržanim u UNESCO-ovoj *Deklaraciji o bioetici i ljudskim pravima*, u sklopu obilježavanja *Svjetskog dana bioetike 19. listopada*, toliko su dobro zadrživale da je Svjetski odbor za obilježavanje toga dana hrvatski model prihvatio kao uzor te ga je preporučio svim nacionalnim jedinicama na usvajanje. Ako naše rasprave i dalje budu vodile povezivanju različitih stručnjaka i identificiranju tema za istraživanje, uvijek ću biti ponosna na sve koji su na bilo koji način sudjelovali u radu jedinice. Ove godine posebnu ćemo pažnju posvetiti odgovorima na pandemiju COVID-19 i suočavanju s izazovima trijaže, koji, nažalost, postanu realnost kada je zdravstveni sustav preopterećen. Koliko je to teško, pokazuju i nedavna učestalija samoubojstva liječnika, pogotovo u Rusiji, Velikoj Britaniji i SAD-u. Među suvremene izazove zasigurno spadaju i pitanja nejednakosti, dostupnosti zdravstvene zaštite, ali i uloge farmaceutskih kompanija, medicinskih istraživanja i razvoja umjetne inteligencije u skladu sa zaštitom

ljudskog dostojanstva. **Bavite se bioetičkim pitanjima u zdravstvu s fokusom na zaštitu ranjivih skupina. Kako Hrvatska štiti svoje ugrožene društvene skupine?**

– Društvo je toliko jako koliko su zaštićeni njegovi najranjiviji članovi. Ova pandemija pokazala je koliko je važno štiti naše starije sugrađane. Zanimljivo je da gotovo sve druge ranjive skupine imaju svoju konvenciju na razini UN-a, koja bi trebala pojačano štiti njihova prava – kao, primjerice, djeca, osobe s invaliditetom, a da starije osobe to nemaju. U nekim segmentima, regionalna pravna zaštita tih osoba je već uspostavljena, kao u Južnoj Americi i Afričkoj uniji, što je vrlo zanimljivo. Druga je stvar kako se ta prava oživljuju u praksi. U tome se krije i odgovor na vaše pitanje. U Republici Hrvatskoj uglavnom nije problem postojanje pravne zaštite ranjivih skupina, nego oživotvorenje tih prava u praksi. Svi mi koji se bavimo ljudskim pravima zasigurno imamo što raditi. Problem je također preveliki fokus na određenu grupu, a zanemarivanje drugih ranjivih skupina.

Pravosuđe je jedno od najkritiziranih područja našega društva. Je li problem u zakonodavnom okviru ili u neprovođenju zakona. Kojim mjerama se situacija može poboljšati?

– Ovo pitanje zahtijeva poseban intervju. Ne bih se složila da je pravosuđe to koje treba biti najkritiziranije. Pravosuđe ne može riješiti sve boljke ovog društva, ali mora biti učinkovito, profesionalno i svi akteri moraju se ponašati s integritetom i stalno se obrazovati. Hrvatsko pravosuđe mora položiti test, kako u uspješnom procesuiranju teških političko-gospodarskih kaznenih djela, tako i u rješavanju devijantnih maloljetničkih ponašanja. Ista je stvar u drugim granama prava i sudovanja. U svakom slučaju, ne smije biti pod nedopustnim prevladavajućim utjecajem politike i interesnih skupina, ali ne smije dopustiti ni podlijevanje pritisku javnosti prilikom određivanja sankcija individualnim počiniteljima. Pravnici trebaju znati kako se tumače pravne norme i koje su granice toga tumačenja. Ako to ne znaju, i mi se na fakultetima moramo zapitati što moramo promijeniti u načinu obrazovanja pravnika. Ako, pak, dobro prenesemo znanje, mora se detektirati u čemu je problem kod onih slučajeva u kojima su zabilježeni propusti.

“Formalno obećavajući privrženost standardima zaštite ljudskih prava, jasno se i izričito udaljavamo od prijašnjih praksi njihova kršenja”

“Društvo je toliko jako koliko su zaštićeni njegovi najranjiviji članovi. Ova pandemija pokazala je koliko je važno štiti naše starije sugrađane”

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje
raspisuje

NATJEČAJ za upis studenata na:

- POSLIJEDIPLOMSKI DOKTORSKI STUDIJ ELEKTROTEHNIKE I INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE,
- POSLIJEDIPLOMSKI DOKTORSKI STUDIJ STROJARSTVA,

u akademskoj godini 2020./2021.

Poslijediplomski doktorski studij za stjecanje doktorata znanosti traje tri godine, odnosno šest semestara i ima ekvivalent od 180 ECTS bodova. Po završetku studija stječe se akademski stupanj doktora znanosti (dr. sc.).

Uvjeti za upis:

Poslijediplomske doktorske studije mogu upisati osobe:

- koje su završile odgovarajući sveučilišni diplomski studij s najmanjom prosječnom ocjenom studija vrlo dobar (iznad 3,50), te postignutih najmanje 300 ECTS bodova, odnosno ekvivalentnom ocjenom iz drugih sustava ocjenjivanja ili koje spadaju u 20% najboljih studenata u svojoj generaciji,
- koje su završile odgovarajući sveučilišni diplomski studij s prosječnom ocjenom nižom od 3,50 (prikladnost za prijam na poslijediplomski doktorski studij utvrđuje odgovarajući Odbor poslijediplomskog doktorskog studija Fakulteta uz preporuku dvaju redovitih profesora),
- koje su završile odgovarajući sveučilišni diplomski studij na stranim sveučilištima (prikladnost za prijam na poslijediplomski doktorski studij utvrđuje odgovarajući Odbor poslijediplomskog doktorskog studija Fakulteta),
- upis se može iznimno odobriti i osobama koje su završile sveučilišni diplomski studij iz drugih znanstvenih polja od onih utvrđenih studijskim programom, uz polaganje diferencijskih ispita (odluku o sadržaju diferencijskih ispita donosi odgovarajući Odbor poslijediplomskog doktorskog studija Fakulteta),
- koje su završile odgovarajući sveučilišni dodiplomski studij s najmanjom prosječnom ocjenom studija vrlo dobar (iznad 3,50). Iznimno kandidatima s prosječnom ocjenom nižom od 3,50 prikladnost za prijem utvrđuje odgovarajući Odbor poslijediplomskog doktorskog studija Fakulteta uz preporuku dvaju redovitih profesora,
- koje su stekle magisterij znanosti iz odgovarajućih znanstvenih polja u Republici Hrvatskoj ili ekvivalentnih znanstvenih polja iz inozemstva. Upis se može odobriti i magistrima znanosti iz drugih polja tehničkih znanosti, uz polaganje diferencijskih ispita iz programske razlike koje određuje odgovarajući Odbor poslijediplomskog doktorskog studija. Pristupnici s magisterijem znanosti upisuju se u 4. semestar poslijediplomskog doktorskog studija,
- koje su odslušale poslijediplomski studij za stjecanje magisterija znanosti i položile sve ispite s prosječnom ocjenom $\geq 4,5$, a nisu obranile magisterij znanosti. Pristupnici bez obranjenog magisterija znanosti upisuju se u 3. semestar poslijediplomskog doktorskog studija,
- koje su ostvarile značajna znanstvena dostignuća i koje ispunjavaju uvjete iz članka 73. stavka 4. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Navedene osobe mogu upisati poslijediplomski studij, ali ne pohađaju nastavu i ne polažu ispite. Navedene osobe prijavi na natječaj za upis prilažu i dokaze o ostvarenju značajnih znanstvenih dostignuća.

Izbor pristupnika za upis na poslijediplomske studije obavlja se na temelju razredbenog postupka između pristupnika koji ispunjavaju uvjete za upis na poslijediplomski studij, a konačnu odluku o upisu donosi Fakultetsko vijeće sukladno Pravilniku o poslijediplomskom studiju Fakulteta.

Troškovi poslijediplomskog doktorskog studija iznose 54.000,00 kuna za svakog studenta, a plaćaju se u ratama po 9.000,00 kuna po semestru.

Uz prijavu na natječaj za upis na studij treba priložiti:

- ispunjeni obrazac za pristupnike,
- domovnicu i rodni list
- ovjerenu presliku diplome*,
- uvjerenje o položenim ispitima dodiplomskog, odnosno preddiplomskog i diplomskog studija i rang listu u svojoj generaciji,
- životopis,
- popis znanstvenih i stručnih radova,
- motivacijsko pismo
- pismenu izjavu pristupnika da mu raspoloživo radno vrijeme omogućava ispunjenje studentskih obveza (za studente koji će studirati s dijelom radnog vremena),
- pismenu izjavu pristupnika da će snositi troškove studija (ukoliko pristupnici sami plaćaju troškove studija),
- odluku tvrtke ili ustanove o plaćanju troškova studija (ukoliko pravne osobe plaćaju troškove studija obavezno navesti OIB pravne osobe).

*Ukoliko je pristupnik diplomski studij završio na FESB-u ne treba ovjeravati presliku diplome, niti dostavljati rang listu u svojoj generaciji.

Pristupnici koji su završili studij u inozemstvu obvezni su pokrenuti postupak akademskog priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije, u svrhu nastavka obrazovanja u Republici Hrvatskoj, te prijavnju dokumentaciji priložiti dokaz o pokrenutom postupku akademskog priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije. Postupak se pokreće pri Uredu za akademsko priznavanje Sveučilišta u Splitu, a detaljnije informacije nalaze se na mrežnoj stranici Sveučilišta u Splitu: <https://www.unist.hr/studiji-i-nastava/dokumenti?EntryId=399#file-list>

Prijave se predaju u uredu za prijem pošte Fakulteta ili preporučeno poštom na adresu Fakulteta s naznakom „Prijava za upis na poslijediplomski doktorski studij“.

Natječaj je otvoren od dana objave do zaključno 30. rujna 2020. godine.

Konačnu odluku o održavanju poslijediplomskih doktorskih studija donosi dekan Fakulteta ako se utvrdi da ima dovoljan broj pristupnika koji ispunjavaju uvjete za upis.

Više informacija, kao i obrazac za prijavu na natječaj dostupni su na službenim web stranicama Fakulteta: <https://www.fesb.unist.hr/upisi/poslijediplomski>, a mogu se dobiti i na tel: 021-305-792, e-mail: ana.bakota@fesb.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

Faculty of Electrical Engineering, Mechanical Engineering
and Naval Architecture publishes the following

CALL FOR APPLICATIONS for admission of students to:

- POSTGRADUATE DOCTORAL STUDY IN ELECTRICAL ENGINEERING AND INFORMATION TECHNOLOGY,
- POSTGRADUATE DOCTORAL STUDY IN MECHANICAL ENGINEERING

for the academic year 2020./2021.

The duration of the postgraduate doctoral study programme for obtaining the doctoral degree is three years, i.e. six semesters and is equivalent to 180 ECTS credits. Following the completion of studies, the Doctor of Science (PhD) degree is awarded.

Admission requirements:

The following categories of applicants are eligible for admission to postgraduate doctoral studies:

- applicants who completed a corresponding graduate university study programme with an average grade of at least 4 (above 3.50) and acquired at least 300 ECTS credits, i.e. equivalent grade in other assessment systems, or applicants who are in the group of 20% best students of their generation,
- applicants who completed a corresponding graduate university study programme with an average grade lower than 3.50 (eligibility for admission to postgraduate doctoral study is determined by the relevant Committee for postgraduate studies at the Faculty, on the basis of recommendations of two full professors),
- applicants who completed a corresponding graduate university study programme at a foreign university (eligibility for admission to postgraduate doctoral study is determined by the relevant Committee for postgraduate studies at the Faculty),
- in special cases, applicants who have completed graduate university study in other fields of science than those determined by the study programme, with a requirement of taking supplemental exams (decision on the content of supplemental exams is delivered by the relevant Committee for postgraduate studies at the Faculty),
- applicants who completed a corresponding undergraduate university study programme with an average grade of at least 4 (above 3.50). In special cases, for applicants with an average grade lower than 3.5, eligibility for admission is determined by the relevant Committee for postgraduate studies at the Faculty, on the basis of recommendations of two full professors,
- applicants who earned a degree of master of science in a corresponding field of science in the Republic of Croatia or an equivalent foreign degree in a corresponding field of science. Admission may be granted to applicants who earned a degree of master of science in other fields of engineering sciences, with a requirement of taking supplemental exams due to differences in study programmes, as determined by the relevant Committee for postgraduate studies. Applicants with a master of science degree are admitted to the 4th semester of postgraduate doctoral study programme,
- applicants who completed all the courses at the master of science postgraduate study programme and passed all the exams with an average grade $\geq 4,5$, but have not defended their master's thesis. Applicants who have not defended their master's thesis are admitted to the 3rd semester of postgraduate doctoral study programme,
- applicants with significant scientific accomplishments, who fulfil the requirements from Article 73, paragraph 4 of the Act on Scientific Activity and Higher Education. The applicants in this category are eligible for admission to postgraduate study programmes; however they do not have the obligation to attend courses or complete exams. The applicants in this category must submit proof of significant scientific accomplishments with the application.

Selection of candidates for admission to postgraduate studies is based on admissions procedure, among applicants who fulfil the conditions for admission to postgraduate studies, and the final decision on admission is made by the Faculty Council, in accordance with the Faculty Regulations on postgraduate studies.

The tuition fee for postgraduate doctoral study is HRK 54,000.00 per student, paid in instalments of HRK 9,000.00 per semester.

The following documents are submitted with the application:

- filled-in application form,
- certificate of nationality and birth certificate,
- certified copy of diploma* and their official translation to Croatian language (it can be obtained later in the process),
- transcripts from undergraduate and graduate university-level study and class rankings for your graduating class,
- CV,
- list of scientific and professional papers,
- letters of motivation,
- written statement signed by the applicant stating that his working hours allow for fulfilment of student obligations (for those students who will be enrolled as part-time students),
- written statement signed by the applicant on accepting the tuition fee costs (if the applicant covers the costs of the study),
- decision of the company or institution on covering the costs of the study (if legal entities cover the costs of the study, OIB (legal entity ID number) must be supplied).

*Applicants who are FESB graduates do not need to certify diploma copy or supply class rankings.

Applicants who completed their studies abroad are required to initiate a procedure of academic recognition of foreign higher education qualifications, with the purpose of continuing their studies in the Republic of Croatia, and need to submit the proof of initiated procedure of academic recognition of foreign higher education qualification with the application documents. The procedure is initiated with the Academic Recognition Office of the University of Split, and detailed information is available at the University of Split web site: <http://www.unist.hr/en/international/students/incoming/visiting-and-degree-students>

Applications are delivered in person to the mail services office of the Faculty or by registered mail to the Faculty postal address, with a note: "Application for admission to postgraduate doctoral study".

Call for applications is open starting with the publication date until 30 September 2020.

The final decision on implementing the postgraduate doctoral studies is issued by the Faculty Dean, if it is determined that there are a sufficient number of applicants who fulfil the admission conditions.

Additional information and application form are available at the official Faculty web site:

<https://elearning.fesb.unist.hr/course/view.php?id=956>,

<https://elearning.fesb.unist.hr/course/view.php?id=955>.

Should you require further information, contact our phone number: 021-305-792 or e-mail: ana.bakota@fesb.hr

POPULARIZACIJA ZNANOSTI

Škola u nama

Da biste promijenili ovaj svijet pun nelogičnosti i sebičnosti, svijet koji hrli u zlokobnu situaciju postojanja, svijet gdje čovjek nije istinski čovjek nego digitalni broj, zombi, morate biti svjesni nedostataka tog svijeta i učiniti sve da se to promjeni u humaniju, pošteniju i plemenitiju stvarnost

Profesor Škifić iznosi dosadu iz razreda

PIŠE **BORIS ŠKIFIĆ**
UČITELJ, KNJIŽEVNIK I RIBAR

Kada razmišljam o školi u nama i oko nas, često mi na pamet padne odgovor psihologa Reicha na pitanje... Kada će naše društvo biti sretno? On je rekao... Društvo će vam biti sretno kada budete vaše učitelje plaćali deset puta više nego vaše generale. Koja bolna istina o nesreći društva u kojem živimo. Može se slobodno dodati... Kada budete učitelje (i znanstvenike) deset puta više plaćati nego vaše nakazne političare, bit ćete sretnije društvo. Zašto, pa zato jer učitelji su (kao i znanstvenici) ključ svakog napretka i svake mogućnosti da se živi u sretnom, obrazovnom i humanom društvu. Oni stvaraju budućnost nacije. Oni su ključni faktor bilo kakve bolje budućnosti. Sasvim je sigurno, dok ne vratite status učiteljima (i znanstvenicima) koji oni zaslužuju, vaša budućnost će biti maglovita slika muteži i močvare u kojoj će cvasti neznanje i primitivizam. Uozbiljite se, nemate više mnogo vremena, ugušit ćete se u monstruoznoj tvorevini od gluposti i budalaština koju ste sami stvorili negirajući važnost učitelja i znanstvenika.

Na prvom mjestu svega postojećeg po važnosti u nekom narodu jest škola i prosvjetna djelatnost. Najvažniji za razvoj i budućnost neke nacije jest učenik kojega obrazuje i odgaja učitelj. Svaki učenik je fenomen za sebe, generalizirati u razredu je potpuno krivi

pristup odgojno-obrazovnom procesu. Dobar učitelj u sebi ima gen dobrog čovjeka, humano pristupa svakom učeniku iskazujući mu ljubav te važnost njegovom postojanju. Samo kvalitetan učenik može biti i kvalitetan čovjek u svom stvaralačkom i životnom trajanju. Bez obzira na znanje, ako ne učinimo sve da učenik postane kvalitetan čovjek, on će ostati na razini kukca. Zato je posebno važna odgojna faza školovanja uz obrazovni proces. Učitelj je nezamjenjiv, bez njega i njegovog utjecaja na odgojnu i obrazovnu sferu, prosvjeta gubi u potpunosti svoje smisleno postojanje. U školu možete uvesti svu kompjuterizaciju i digitalizaciju ovoga svijeta, i biti sretni jer ste bez ulaganja u učitelje donekle riješili obrazovni proces, no bez učitelja i njegovog odgojnog poučavanja iz škola će vam izlaziti kukci kao zohari iz rupa, i vi takvim djelovanjem postajete zlokobni jahač apokaliptičnog oblaka iznad nas. Ne dirajte učitelje, izbacite digitalizaciju iz škola, i imajte stalno na umu sveto trojstvo odgoja... istinoljubivost, poštenje i plemenitost.

Digitalne zablude

Državna matura je nehuman bezvezarija od ispita jer je učenika svela na broj, šifru. Tim putem od promašenosti i obezvrjeđivanja učenikove osobnosti nastavljen je školom za život koja je uvela digitalizaciju u obrazovanje, učitelja postavila kao voditelja neke

zadružno-vatrogasne seoske priredbe, i dodatno ga ponizila lumenovskim budalaštinama. Nitko na svijetu moderne civilizacije ne bi trebao osporiti činjenicu da učenik treba postati subjekt i važni čimbenik u procesu obrazovanja, ali način kako se to provodi u Školi za život totalno je promašen i nepripremljen. Učenik tako ne postaje subjekt, nego naprotiv, objekt suvremenih idiotarija. Škola za život pada u bezdan svekolikih promašaja iz koga će se izvući tko zna kada. Danas učenik postaje rob digitalizacije školstva u Školi za život. Jednog dana vratit ćemo se ploči, bilježnici i olovci, u to nema nikakve sumnje, pitam se koliko će vremena proći dok shvatimo da smo krenuli putevima neškolstva.

Svemu tome priključila se i online nastava zbog nemogućnosti izvođenja normalne nastave. Nije to online nastava, to je online nenastava jer to nema baš nikakve veze s istinskom nastavom. U nastavnom procesu, u kojoj nema izravnog dodira učitelja i učenika, nema nastave i to treba svima biti jasno. Online nenastava je potpuna negacija bilo kakvog nastavnog procesa. Nehuman digitaliziran odnos prema učeniku stvara nehumano društvo u svijetu u kojem živimo. Lekcije na televiziji su promašene jer se ne odvijaju u razredu što znači gube osnovnu funkciju postojanja, pritom su mnoge toliko loše da su negledljive bilo kome, a najmanje izoliranim učenicima. Trebalo je biti do-

branamjeran i human u svim tim teškim okolnostima, što znači u trenutku odlaska u izolaciju zaključiti ocjene, vrednovanje njihovog znanja putem interneta je potpuna stupidna besmislica, omogućiti im u prvom tjednu nekako video projekcijom ispraviti ako smatraju da mogu i žele, posebno negativne ocjene, do kraja nastavne godine slati govorna i slikovna predavanja, ali im, u slučaju da ne surađuju s učiteljem, kazati da postoji mogućnost promjene zaključne ocjene, time ih obvezati na samoučenje. Povjerenje u učenika je osnovni preduvjet bilo kakvog odgojno-obrazovnog procesa, uz to treba znati da je odgoj bez slobode odgoj degenerika.

“

Svakoj promjeni u pozitivno predstoji spoznaja o negativnom. Na toj revolucionarnoj, renesansnoj, prosvjetiteljskoj ideji treba graditi djelovanje budućih generacija, kako u školama, tako i izvan škola

Maturanti nisu igračke u rukama tko zna kako montiranih političkih marioneta, no s njima se u svojoj nesposobnosti poigravaju samo tako. Mogli bi nabrajati unedogled nedoumice oko polaganja ovogodišnjih maturalskih ispita, zadnja vijest, mjesec dana prije polaganja mature, NCVVO je na prijedlog Ministarstva izdvojio koje gradivo drugog polugodišta je izdvojeno od polaganja državne mature. Tko ima pravo se na taj način poigravati s učenicima? Nitko, a najmanje oni koji su jako dobro plaćeni da se o tome brinu. Ove raskidane i nepotpune nastavne godine najpoštenije bi bilo, ako se može govoriti o poštenju cijele priče, maturu ukinuti, a za upis na fakultet polagati prijemne ispite. Uostalom, mnogi fakulteti, bez obzira na državnu maturu, traže prijemne ispite.

Godina lutanja

Ova nastavna godina je na početku poprilično bila obilježena političkim utjecajima zbog štrajka. Vrijeme obustave nastave je pokazalo kako su se na kraju štrajka dva kanalizacijska tijeka spojila u jednu kanalizacijsku protočnost, kanalizacija vladajućih kreatura i kanalizacija sindikalnih bezveznjaka, te zajedničkim snagama besramno prevarili učitelje u njihovom htijenju za podizanje njihovog obezvrjeđenog statusa u društvu. Bez obzira što mnogi učitelji nisu zaslužili ulazi-

ti u razred i raditi s učenicima, bez obzira što i u prosvjeti vlada korumpiranost kao i u cijelom društvu, bez obzira na nesposobnost sindikalnih vođa i povjerenika, bez obzira na negativan i bešćutan odnos Vlade i Ministarstva prema učiteljima, bez obzira na to sve, treba se boriti za pravedniji status učitelja, status kojeg oni i zaslužuju svojim radom i važnošću postojanja. U toj, kao i u mnogim drugim pričama, učitelji su povrijeđeni, poniženi i ismijani.

U školi bliske budućnosti ponovno će učitelj dobiti status koji je odavno izgubljen, ponovno će učitelj postati ključni faktor u procesu, a učenik istinski subjekt u nastavi, dok će sva digitalizacija, što se tiče škole, biti bačena u prošlost kao vrhunska ljudska zabluda i bedastocća, ponovno će škola postati normalna humana organizacija gdje će učenik biti centar svega, početak i kraj svakog nastavnog procesa. Da biste promijenili ovaj svijet pun nelogičnosti i sebičnosti, svijet koji hrli u zlokobnu situaciju postojanja, svijet gdje čovjek nije istinski čovjek nego digitalni broj, zombi, morate biti svjesni nedostataka tog svijeta i učiniti sve da se to promjeni u humaniju, pošteniju i plemenitiju stvarnost. Svakoj promjeni u pozitivno predstoji spoznaja o negativnom. Na toj revolucionarnoj, renesansnoj, prosvjetiteljskoj ideji treba graditi djelovanje budućih generacija, kako u školama, tako i izvan škola.

PROF. DIJANA VICAN,
REKTORICA SVEUČILIŠTA U ZADRU

Temelj mediteranska orijentacija te vrednovanje obale i mora kao izvora ŽIVOTA I MEDIJA KOMUNIKACIJE

Sveučilište u Zadru prostor je kreativnog stvaranja i transfera novih znanja i tehnologija. Moderno je međunarodno sveučilište koje je generator znanja i pokretač inovativnih promjena zasnovanih na potrebama društva te načelu jednakih mogućnosti, društveno odgovornog ponašanja i visokih etičkih standarda. U tom pogledu značajno pridonosi društveno-gospodarskom razvitku središnjeg dijela hrvatskoga Jadrana, ali i cijele Hrvatske

Piše: **DRAŽEN MALEŠ**

Sveučilište u Zadru, jedno od pet hrvatskih javnih sveučilišta smještenih na obali, stožerna je visokoobrazovna institucija toga dijela Jadrana, koje posljednjih godina bilježi respektabilan rast i razvoj, jednako kao i grad u kojem je smješteno. Po ustrojstvu se radi o najvećem potpuno integriranom sveučilištu u Republici Hrvatskoj, a široj javnosti je manje poznato kako osim u Zadru, svoje studijske programe, izvodi i u Gospiću - u okviru Odjela za nastavničke studije. Unatoč tome što u formalnom obliku postoji tek dva desetljeća, Sveučilište u Zadru baštini višestoljetnu tradiciju koja seže u XIV. stoljeće, a suvremeni i inovativni studijski programi te aktualni i planirani infrastrukturni zahvati, pripremaju ga za buduća desetljeća i stoljeća djelovanja. Sveučilište je član

alianse *EU-CONEXUS*, koja objedinjuje europska sveučilišta na polju održivog i pametnog upravljanja urbanim obalnim prostorima, a atraktivnost grada na Jadranu privlači studente i nastavnike iz Europe i svijeta. O prošlosti, sadašnjosti i budućnosti ove visokoškolske institucije, razgovaramo s rektoricom Sveučilišta u Zadru, prof. Dijanom Vican.

Tradicija visokog obrazovanja u gradu Zadru seže stoljećima unatrag, a svjedoci smo kako taj grad posljednjih godina raste i snažno se razvija u prometnom i infrastrukturnom smislu, čime postupno vraća onaj sjaj koji je imao kao povijesno dalmatinsko središte. Kakvu ulogu u tom procesu igra Sveučilište u Zadru?

-Ponosimo se tradicijom najstarije visokoškolske ustanove u Hrvatskoj jer baštinitimo *Generalno učilište*, tj. *Universitas Iadertina* koje je djelo-

Studenti sportaši Sveučilišta u Zadru

valo u Zadru od 1396. do 1806. godine. Istodobno iznimno cijenimo postignuća Filozofskoga fakulteta u Zadru koji je bio prva hrvatska moderna znanstvena i visokoškolska ustanova izvan grada Zagreba (od 1955.). To je bila društveno-humanistička jezgra modernoga Sveučilišta u Zadru osnovanog 2002. godine. Razvoj visokog školstva u Zadru pratio je povijesni i kulturni razvoj Zadra, koji je stoljećima imao funkciju administrativnog sjedišta Dalmacije, bez obzira na europske države kojima je ta hrvatska regija pripadala. Istaknuta uloga Zadra na polju ekonomije, kulture i umjetnosti poticajno je djelovala na akademski život koji je obogaćivao taj hrvatski grad i njegovu regiju. Zahvaljujući povoljnom geografskom položaju, blagoj klimi, bogatoj prirodnoj i kulturnoj baštini te funkcionalnoj integraciji mora i otoka, oba-

JOSIP VUKIĆ

le i zaobalja s mitskom hrvatskom planinom Velebitom, Sveučilište u Zadru svoje znanstvene i nastavne aktivnosti temelji na mediteranskoj orijentaciji koja podrazumijeva vrednovanje obalnoga i morskog prostora kao izvora života i medija komunikacije. To pridonosi internacionalizaciji i aktivnom doprinosu različitim strateškim programima s ciljem održivoga, pametnoga i uključivog razvitka u europskom kontekstu visokog obrazovanja, znanosti i visokih tehnologija.

Sveučilište u Zadru dinamično se uključuje, kao predvodnik ili kao partnerska ustanova, u mnoge zajedničke projekte s Gradom Zadrom i Zadarskom županijom, kao

Dijana Vican,
rektorica
Sveučilišta
u Zadru

što su Kneževa palača, Centar za pčelarstvo i pčelarske proizvode u Poličniku, te više projekata za edukaciju pripadnika ranjivih skupina u svrhu samozapošljavanja u području turizma i poljoprivrede. Nositelji smo gospodarstvenih projekata za prijenos znanja i tehnologija u području turizma, pametne poljoprivrede te pomorske prometne povezanosti i smanjenja emisije CO₂, kao i aktivnosti u zaštićenim dijelovima prirode, poboljšanju životnog standarda, jačanju civilnoga društva i sl. Znanstvenici zadarskoga sveučilišta uključeni su u izradu strateških dokumenata, studija održivosti i projektnih prijava na različite pozive financirane iz fondova Europske unije.

Što biste istaknuli kao ono što Sveučilište u Zadru čini atraktivnim i različitim u odnosu na ostala hrvatska sveučilišta i visokoškolske institucije, osobito ona smještena u geografski najbližem okruženju?

-Svoju društveno odgovornu misiju Sveučilište u Zadru zasniva na visokoobrazovnim nastavnim programima, znanstveno-istraživačkom radu, programima cjeloživotnog obrazovanja, suradnji i mobilnosti na institucijskoj i međunarodnoj razini te uključivanju u razvoj društvene zajednice i gospodarstva. Naš razvojni put vidimo i ostvarujemo istodobnim djelovanjem na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Za razliku od politike kojoj ostaje boriti se za i čuvati granice, obrazovanju i znanosti ostaje tradicija razbijanja granica znanja i istraživanja.

Prilagodba tržištu rada

Na odjelima kao osnovnim sveučilišnim sastavnicama provodi se visokoškolsko obrazovanje na sve tri razine – preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj. Ono je utemeljeno na fleksibilnom i otvorenom stvaranju akademskih profila, ugrađenosti u europski prostor visokoga obrazovanja te potrebama gospodarstva i društva u cjelini. Kvalitetni i atraktivni studijski programi prilagođeni su potrebama tržišta rada: nautika, brodstrojarstvo, informacijske tehnologije, primijenjena ekologija u poljoprivredi, podvodne znanosti i tehnologije, održivo upravljanje vodenim ekosustavima, sestrinstvo, menadžment, kultura i turizam, geografija s modulima geografsko modeliranje prostora i geografski aspekti upravljanja obalnim područjima, pedagogija, psihologija, sociologija, povijest, povijest umjetnosti, strani jezici i kulture i dr.

Riječ je o inovativnim studijskim programima u kojima se primjenjuju nove metode poučavanja i suvremene tehnologije u nastavi uz korištenje različitih informatičkih sustava, laboratorijske i terenske opreme, npr. primjene bespilotnih letjelica opremljenih suvremenim instrumentima za daljinsko istraživanje, primjene vrhunskih nautičkih i brodstrojarskih simulatora. Mnogo se radi na povezanosti teorije i prakse i poticanju istraživačkog rada. Istaknula bih terensku nastavu na studijskim programima arheologije i geografije širom Hrvatske, primijenjenu ekologiju na sveučilišnom imanju Ba-

“

„Za mene je Sveučilište kao sveučilište projekt stalnog napora da se bude bolji u svim segmentima koji visoko obrazovanje i znanost čini društvenom, kulturom i gospodarstvom vrijednošću u Hrvatskoj, europskom okruženju i šire. Za mene je sveučilišni rad stalni projekt kroz koji Hrvatsku činimo zemljom mogućnosti. Sveučilište u Zadru prati potrebe društva i gospodarstva, ali i istraživačke interese koje nije uvijek dobro uklapati u aktualne potrebe i probleme niti ih prostorno omeđivati. Znanost nema granica, a akademski se horizonti stalno šire...“

štica, ronilačke aktivnosti u sklopu podvodne arheologije i studija podvodnih znanosti i tehnologija. U Eno-pedološkom laboratoriju pruža se podrška malim proizvođačima u poljoprivredi savjetodavni- ma aktivnostima te analizi vina i tla.

Naša organizacijska posebnost rad je u malim studijskim skupinama, koje omogućuju praćenje obrazovnih potreba svakog studenta. Kvaliteti studiranja u Zadru i Gospiću pridonosi bogata ponuda kulturnih sadržaja. Studentima osiguravamo besplatne ulaznice za kazališne predstave, koncerte, muzeje i potičemo ih u uključivanje u raznovrsnu ponudu sportskih aktivnosti u preko dvadeset sportova.

Održiv razvoj

Na kojim područjima Sveučilište u Zadru gradi i treba graditi svoj razvojni put prema izvrsnosti?

-Održivi, pametan i uključiv razvoj zajednički je nazivnik za sve znanstvene aktivnosti na Sveučilištu u Zadru. Kao integrirano sveučilište imamo sve uvjete djelovati u području STEAM-a (*science, technology, engineering, arts and mathematics*) razvijajući multidisciplinarnost i uzimajući u obzir povijesne, kulturne, ekonomske i ekološke čimbenike. Istražujemo prirodnu i kulturnu baštinu, posebno onu maritimnu, u čemu postižemo vrhunске rezultate u obliku znanstvenih publikacija, međunarodnih znanstvenih konferencija, izrada podloga za strateške i prostorno-planske dokumente.

Posebna je pozornost usmjerena na izdavačke projekte, među kojima su znanstvene monografije o hrvatskim otocima i pojedinim drugim prostornim cjelinama, u kojima su okupljeni rezultati istraživanja znanstvenika sa Sveu-

čilišta u Zadru i partnerskih znanstvenih ustanova iz Hrvatske i inozemstva. Velik dio znanstvenih istraživanja provodi se u okviru istraživačkih grupa, okupljenih na projektima koje financira Hrvatska zaklada za znanost i drugi hrvatski i europski izvori financiranja.

Poseban institucionalni okvir osmislili smo za znanstvena područja u kojima rezultatima i inovacijama osvajamo nacionalne i međunarodne akademske prostore. Stoga je osnovano nekoliko znanstvenih centara: *Centar za ja-dransku onomastiku i etnolingvistik*, *Centar Stjepan Matičević*, *Centar za istraživanje krša i priobalja*, *Centar za interdisciplinarno istraživanje mora i pomorstva – CIMMAR* i *Centar za istraživanje glagoljaštva*.

Sveučilište u Zadru pruža sustavnu podršku studentima putem stipendiranja izvrsnih studenata i studenata slabijega socio-ekonomskog statusa te posebne potpore studentima s invaliditetom. Studentima su na raspolaganju različite usluge i programi Studentskoga savjetništva, a osnovan je i Centar za razvoj karijera koji će značajno pridonijeti profesionalnoj profilaciji studenata.

Jačanje ljudskih resursa

Na sve većem broju studijskih programa studenti se uključuju u suradnju s gospodarstvom, civilnim društvom, u znanstvene i stručne projekte, a sudjeluju i u brojnim aktivnostima popularizacije znanosti te u volonterskim i karitativnim programima. **Kakvi infrastrukturni projekti se odvijaju na Sveučilištu u Zadru po pitanju izgradnje sveučilišnog kampusa i smještajnih kapaciteta? Što je do sada učinjeno, što je u tijeku te kakvi su planovi u budućnosti kako bi se zadovoljile sve potrebe studentskog standarda na Sveučilištu?**

-Jačanje ljudskih resursa i izgradnja novih prostornih kapaciteta strateško je opredjeljenje Sveučilišta u Zadru. U tijeku je izgradnja zgrade studentske menze, kapaciteta 500 sjedećih mjesta, s paviljonima za studentski smještaj kapaciteta oko 280 mjesta, a završetak radova predviđen je u travnju 2021. godine.

Trenutno pripremamo i tehničku dokumentaciju za izgradnju još jednog studentskog paviljona s oko 200 mjesta, čime bi, zajedno s postojećim Studentskim domom imali ukupno preko 600 mjesta, odnosno između 15 i 20% ukupnog broja redovitih studenata na Sveučilištu. Također, planirana je izgradnja zgrade za STEM odjele te zgrada Sveučilišne knjižnice, koja bi trebala postati referentni multifunkcionalni knjižnični i informacijski centar.

Poseban pogled usmjerili smo na naše otoke – neizmjerne nacionalno bogatstvo. Pripremamo obnovu nekadašnje vojarnje u uvali Lučina na otoku Molatu, koja će postati središnja točka za nastavne i znanstvene programe u kojima je otočni i morski prostor od primarnog značenja, ne samo za studente i profesore Sveučilišta u Zadru nego i za one iz drugih hrvatskih i inozemnih visokoškolskih ustanova. To će ujedno biti točka višestrukih interakcija akademske s lokalnom zajednicom.

IDEJNO
RJEŠENJE
NOVOG
STUDENTSKOG
DOMA I RESTORANA
NA SVEUČILIŠTU
U ZADRU

SVEUČILIŠTE U BROJKAMA

5500

STUDENATA

430

ZNANSTVENO-
NASTAVNOG OSOBLJA

27

SVEUČILIŠNIH ODJELA

5

ZNANSTVENO-
ISTRAŽIVAČKIH CENTARA

2

NASTAVNA SVEUČILIŠNA
CENTRA

34

PREDDIPLOMSKA
SVEUČILIŠNA STUDIJSKA
PROGRAMA

15 jednopredmetnih,
19 dvopredmetnih

42

DIPLOMSKA STUDIJSKA
PROGRAMA

18 jednopredmetnih,
24 dvopredmetna

2

INTEGRIRANA
PREDDIPLOMSKA I
DIPLOMSKA STUDIJSKA
PROGRAMA

1

STRUČNI STUDIJ

7

POSLIJEDIPLOMSKIH
DOKTORSKIH STUDIJA

1

SPECIJALISTIČKI
POSLIJEDIPLOMSKI STUDIJ

IZGRADNJA
NOVOG
STUDENTSKOG
DOMA I RESTORANA
NA SVEUČILIŠTU
U ZADRU

Sveučilište u Zadru najveće je potpuno integrirano sveučilište u Republici Hrvatskoj, s dvadeset sedam sveučilišnih odjela. Što biste istaknuli kao prednosti i mane takvog uređenja u odnosu na ona sveučilišta čije sastavnice (fakulteti, akademije) uživaju viši stupanj autonomije?

-Integriranost je ustrojstvena specifičnost Sveučilišta u Zadru koja svakom odjelu osigurava programsku i znanstveno-istraživačku autonomiju, jednaku onoj kakvu imaju sva druga visoka učilišta u Republici Hrvatskoj. Prednosti pravno, financijski i funkcionalno integriranog sveučilišta su mogućnost bržeg donošenja odluka, a time i bržeg prilagodavanja potrebama gospodarstva i društva, lakša organizacija inter i transdisciplinarnog pristupa znanosti i obrazovanju. To omogućuje lakšu koordinaciju i usklađivanje aktivnosti 27 sveučilišnih odjela, pet znanstveno-istraživačkih i dva nastavna centra te pomaže okupljanju znanstvenoga i nastavnog rada 430 znanstvenika i nastavnika u području društvenih, humanističkih, prirodnih, tehničkih, biotehničkih, biomedicinskih i interdisciplinarnih područja znanosti te mogućnostima kombinacije studijskih programa iz različitih područja znanosti, što je u skladu s aktivnostima i mjerama od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku. Na 34 preddiplomska sveučilišna studijska programa (15 jednopredmetnih, 19 dvopredmetnih), 42 diplomska studijska programa (18 jednopredmetnih, 24 dvopredmetna), 1 stručnom, 2 integrirana preddiplomska i diplomska studijska programa i 7 poslijediplomskih doktorskih studija te 1 specijalističkom poslijediplomskom studiju studira 5.500 studenata. Dva doktorska studija Sveučilišta u Zadru nositelji su mar-

kice kvalitete. K tome, svake godine na Sveučilištu u Zadru studira i stotinjak inozemnih studenata koji sudjeluju u međunarodnim programima mobilnosti. Više je stotina polaznika programa cjeloživotnog obrazovanja.

Prepoznata kvaliteta

Kako ocjenjujete položaj Sveučilišta u Zadru u kontekstu međunarodne suradnje i atraktivnosti po pitanju razmjena u okviru ERASMUS programa? U kolikoj mjeri studenti, nastavno i nenastavno osoblje iz inozemstva posjećuju Sveučilište u Zadru, imate li informaciju o njihovim iskustvima nakon boravka u Zadru te jesu li međunarodne suradnje rezultirale pokretanjem značajnijih projekata?

-Kvaliteta studijskih programa i znanstvene djelatnosti prepoznata je u inozemstvu, što se može pratiti putem različitih pokazatelja - primjerice u broju objavljenih znanstvenih radova u međunarodno relevantnim publikacijama, ali i činjenici da su tri sveučilišna časopisa uvrštena među visoko rangirane svjetske časopise jer su indeksirani u vodećim svjetskim citatnim bazama. Broj dolaznih studenata i akademskog osoblja već je godina ma podjednak, premda je interes za programe mobilnosti znatno veći. On ovisi o raspodjeli odobrenih mobilnosti na europskoj i nacionalnoj razini. Strani studenti većinom jako dobro ocjenjuju svoje iskustvo u Zadru i zadovoljni su kvaliteto studijskih programa kao i Zadrom kao gradom ugodnim za život i studiranje.

Međunarodna suradnja bitno je pridonijela razvoju znanosti na Sveučilištu. U ovoj prigodi spomenut ću primjere istraživanja provedenih s kolegama iz Italije, Njemačke,

Španjolske, Francuske, a odnose se na nove bolesti periske koja ugrožava opstanak te vrste u Jadranu, poduzetništvu u turizmu, tartufe na području Zadarske županije, unaprjeđenje pomorskog prometa u Jadranu s ciljem smanjenja emisije CO₂.

Zadar je grad antičke tradicije, smješten na obali i u okruženju plodnih Ravni kotara. Uzevši u obzir te činjenice, postoji li potreba i planira li se dugoročno proširivanje studijskih programa na Sveučilištu u Zadru kako bi se unutar zadarske regije zadovoljavale potrebe za znanjima, primjerice iz područja poljoprivrede, ribarstva, pomorstva i sl.? -Naravno, itekako smo svjesni posebnosti zadarske regije kao i cijele hrvatske obale u kojoj Zadar s mnogim drugim gradovima ima žarišni ulogu. Stoga smo pokrenuli diplomski studij Održivog gospodarstva vodenim ekosustavima, koji je rezultat projekta financiranog od EU i izrađen u suradnji s gospodarstvom (*Cromaris*) i nevladinim udrugama (*WWF Hrvatska*). Isto tako, pripremili smo u suradnji s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu zajednički diplomski studij Mediteranske poljoprivrede koji bi trebao biti u funkciji najkasnije od akademske godine 2021./2022. S Pomorskim fakultetom Sveučilišta u Ljubljani i Sveučilištem u Flensburgu pripremamo zduženi diplomski studij Menadžmenta u pomorstvu. Također, s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Anconi dogovorili smo dvojne diplome na preddiplomskom studiju Primijenjene ekologije i agronomije. Na polju agronomije i marikulture intenzivno razvijamo projektne aktivnosti u suradnji s lokalnom zajednicom. Primjerice, vrlo uspješno provodi se projekt dobivanja oznake izvornosti

Sveučilište u Zadru kao članica alijsane EU-CONEXUS

Kako ističe rektorica Vican, najvažniji iskorak u internacionalizaciji rada Sveučilišta u Zadru, koji se izravno dotiče kvalitete i mogućnosti studiranja na tom sveučilištu, jest pristupanje EU-CONEXUS – alijansi europskih sveučilišta za održivo i pametno upravljanje urbanim obalnim prostorima. Naime, radi se o jednom od sedamnaest udruženja europskih sveučilišta financiranih na prvom pozivu Europske unije u lipnju 2019. godine, čiji su članovi pioniri u izgradnji novog europskog znanstveno-istraživačkog prostora. Cilj EU-CONEXUS jest stvaranje nove strukture europskog sveučilišta, koja se temelji na strateškom ujedinjavanju, združenim studijskim programima, mobilnosti studenata i djelatnika, zajedničkoj istraživačkoj infrastrukturi te promociji nacionalnih kultura i europskih civilizacijskih vrijednosti.

Alijansa EU-CONEXUS, koju uz Sveučilište u Zadru čine Sveučilište La Rochelle iz Francuske, Poljoprivredno sveučilište u Ateni iz Grčke, Katoličko sveučilište u Valenciji iz Španjolske, Sveučilište u Klaipedi iz Latvije i Tehničko sveučilište u Bukureštu iz Rumunjske, tematski je usmjerena prema svim aspektima održivog upravljanja obalnim prostorima, kroz multidisciplinarni pristup. Znanstvenici mogu koristiti znanstveno-istraživačku infrastrukturu bilo koje članice alijanse, a u tijeku je povezivanje novih transnacionalnih istraživačkih grupa, čija se učinkovitost očituje i kroz tri nova znanstvena projekta prijavljena na EU pozive.

Od sljedeće akademske godine studenti preddiplomskih studija Sveučilišta u Zadru moći će birati izborne predmete koje nude drugi partneri alijanse, a od akademske godine 2021./2022. predviđeno je pokretanje združenog diplomskog studija Biotehnologije mora. U izradi su i studijski programi iz drugih područja znanosti čije pokretanje se očekuje od akademske godine 2022./2023., kao i pokretanje združenoga multidisciplinarnog doktorskog studija održivog upravljanja obalnim prostorima. Svi ti studijski programi imat će veliki broj izbornih predmeta, izborom kojih će studenti moći kreirati „vlastiti“ kurikulum.

FILIP BRALA

Novigradska dagnja, projekt PESCAR s ciljem smanjenja upotrebe pesticida, projekt pametne poljoprivrede SAN s aplikacijama za optimalno navodnjavanje maslinika i vinograda te primjenu potrebnih agrotehničkih mjera kada su potrebne. U suradnji s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Zadarskom županijom zasadili smo na našem poljoprivrednom dobru Matičnjak dalmatinskih autohtonih vinskih sorti što

pridonosi očuvanju bioraznolikosti i mogućnosti reintrodukcije zaboravljenih sorti. Na taj način pratimo stvarni svijet kojemu pripadamo, ali i brojnim znanstvenim i nastavnim programima taj svijet izgrađujemo i razvijamo u svojoj njegovoj raskoši. Zbog toga su nam uz STEM sadržaje dragocjeni i neizostavni mnogi društveni i humanistički sadržaji koji jačaju harmoniju u čovjeku kao pojedincu i onu među ljudima.

KAKO NAM MISAO MOŽE
POMOĆI U RAZUMIJEVANJU
POŠASTI KORONAVIRUSA

Filozofija i pandemija

Virusna kriza bila je (i još je) prilika da se propita potencijale filozofije, primjerice, u raščišćavanju „pandemijskog“ kaosa u kojemu se nalazimo, ali ne snalazimo, u dekonstrukciji društvenih zadanosti i rekonstrukciji društva, fokusiranju na bitno, te izradi teorijskih modela za tumačenje stanja i projiciranje budućnosti

Piše:
**PROF.
HRVOJE
JURIĆ**

Već sada, u svibnju 2020. godine, može se reći da će pandemija koronavirusa bez obzira na daljnji razvoj – smirivanje i nestanak ili povratak u još gore obliku – ostati zapamćena kao jedan od najznačajnijih događaja 21. stoljeća, ali manje zbog njezinih zdravstvenih i javnozdravstvenih učinaka, a više zbog njezine masmedijske prezentacije i pogotovo zbog socijalno-političkih posljedica, naime, zbog totalne reorganizacije života koja je na globalnom planu uspješno izvršena u vrlo kratkom vremenu.

Kako god bilo, prva polovica 2020. godine čini se kao unikatna povijesna situacija koje će se čovječanstvo još dugo sjećati i koju će se još dugo problematizirati. A u tom pogledu, pandemija koronavirusa predstavlja izazov ne samo za prirodne i biomedicinske nego i za društvene i humanističke znanosti. I doista, brojni svjetski sociolozi, politolozi, pravници, ekonomisti, psiholozi, kulturolozi, demografi, komunikolozi, teolozi, pedagogi i drugi društveno-humanistički znanstvenici promptno su reagirali na situaciju i objavljivali u „realnom vremenu“ rezultate svojih istraživanja i promišljanja. Ovdje ćemo se, pak, ograničiti na filozofiju te u kratkim crtama prikazati izbor zanimljivih i važnih filozofskih reakcija na pandemiju koronavirusa.

Neposredne reakcije

Rijetki su prilozima koji izravno odgovaraju na pitanje kako nam filozofija može pomoći u razumijevanju epidemija i pandemija te u odgovarajućem djelovanju. Zanimarimo li članke razasute po znanstvenim časopisima i fokusiramo li se samo

na knjige, izdvađa se djelo *Filozofija epidemiologije* južnoafričkog filozofa **Alexa Broadbenta**, objavljeno 2013. godine, gdje autor nastoji istražiti skrivenu podlogu epidemiološke znanosti, odnosno uz pomoć filozofije stvoriti konceptualno-teorijski okvir u kojemu treba razumijevati čime se i na koji način bavi epidemiologija (npr. koncepti kauzalnosti, objašnjenja, rizika, predviđanja itd.), ali i razviti neke teorijske ili metodološke modele koji bi unaprijedili epidemiološku praksu.

No daleko od toga da nema filozofijskih knjiga koje bi se moglo katalogizirati pod nazivom „filozofija pandemije“ i koje bi stoga danas trebalo ponovno čitati. Primjerice, ako recentnu pandemiju promatramo šire (ne samo kao stvar bolesti izazvane određenim virusom nego i kao simptom mnogo dubljih svjetonazorsko-ideoloških i socijalno-političkih problema naše civilizacije, koji nisu od jučer), trebalo bismo se vratiti opusu francuskoga filozofa **Michela Foucaulta**, a posebno njegovim knjigama *Radanje klinike: arheologija medicinskog opažanja* (1963.) te *Nadzor i kazna: radanje zatvora* (1975.), gdje je objašnjeno kako su nastajali moderni koncepti zdravlja i moderna medicina te kako u modernoj epohi i suvremenosti funkcionira ograničavanje sloboda i prava, kontroliranje, „normaliziranje“, discipliniranje i sankcioniranje, što doživljavamo danas na valu pandemije.

Upravo na tragu fukoovske biopolitičke teorije odvijala se i prva značajnija teorijska diskusija o pandemiji koronavirusa, koju je inicirao talijanski filozof **Giorgio Agamben**, objavivši krajem veljače 2020. kratki članak pod naslovom „Izvanredno stanje provocirano nemotiviranom emergencijom“. Na podlozi svojih teza iz knjiga *Homo sacer: suverena moć i goli život* (1995.) i *Izvanredno stanje* (2003.), Agamben je upozorio na opasnost da se rapidno ograničavanje ljudske slobode, koje započeto s

izlikom terorizma, a prošireno zbog koronavirusa, nastavi širiti i dalje, jer u stanju kolektivnog straha i panike građani bespogovorno prihvaćaju državno ograničavanje slobode u želji za sigurnošću, a tu je želju stvorila upravo država koja sada intervenira da je zadovolji. Agambenov je članak izazvao brojne i burne reakcije, dokumentirane na web-stranici *European Journal of Psychoanalysis*. U prepisku su se najprije uključili francuski filozof **Jean-Luc Nancy**, talijanski filozof **Roberto Esposito** i **Sergio Benvenuto** te indijski filozofi **Divya Dwivedi** i **Shaj Mohan**, a zatim i mnogi drugi.

Brzo i intenzivno na pandemiju je reagirao i globalno popularni slovenski filozof **Slavoj Žižek** koji je u samo dva mjeseca objavio desetak članaka na pandemijske teme, većinom kao kolumne na web-stranici *Russia Today*, a potom, već u travnju, i knjigu *Pandemija! Covid-19 drma svijet*. Koristeći pandemiju kao odskočnu dasku za refleksije o raznim

problemima, uz reference iz klasične filozofije, psihoanalize i filma, te često poentirajući vicom, Žižek je dokazao da je dragocjen intelektualni provokator i vrlo pronicljiv mislitelj, a isto se može reći i za francuskoga filozofa **Alaina Badioua** koji je krajem ožujka, na web-stranici izdavača Verso, objavio članak „O epidemijskoj situaciji“.

Bez obzira na razlike u mišljenjima, kod svih navedenih autora dominira stav da je, uz zdravstvene aspekte pandemije u kratkoročnoj perspektivi, nužno razmišljati i o političkim i ekonomskim aspektima u dugoročnoj perspektivi, a na jedno nedovoljno razmatrano pitanje ukazali su australsko-američki filozof **Peter Singer** i talijanska filozofkinja **Paola Cavalieri** u članku objavljenom početkom ožujka na internet-sko-medijskoj platformi *Project Syndicate*. Radi se o ekološkim uzrocima nastanka i razvoja epidemija, uključujući naš odnos prema ne-ljudskim životinjama.

Oprezno, ali bitno

Ne treba nas čuditi da su prve, neposredne i, neki bi rekli, nedovoljno promišljene filozofske reakcije na pandemijsku situaciju došle iz „razbarušenog“ talijansko-francuskog filozofskog miljea, čemu su slijedile i reakcije anglo-američkih filozofa. Tradicionalno suzdržani i oprezni njemački filozofi (koliko god da su njihove misli usmjerene na bitna pitanja, a time i provokativne) o problemima izazvanima pandemijom očitovali su se nešto kasnije, i to više na poticaj medija koji su ih pitali što imaju reći nego li vlastitim tekstovima. Međutim, u kulturno-društvenoj klimi u kojoj se filozofiju još uvijek uzima za ozbiljno, nekoliko rečenica „suvremenih klasika“ kao što su **Jürgen Habermas**, **Otfried Höffe** i **Peter Sloterdijk** odjekuje mnogo jače nego deseci članaka i knjiga u nekim drugim sredinama. I što je još važnije, njihova ranije objavljena djela (primjerice, Sloterdijkova knjiga *Stres i sloboda* iz 2011.) iznova se čitaju i diskutiraju pod vidom aktualnih pitanja. Spomenuti, ali i neki drugi njemački filozofi nastojali su, a i uspjeli, u svjetlu filozofije sagledati ono što nam se trenutno događa, te upozoriti na to da su trenutno, uz pitanja „golog života“ i zdravlja, na kojima se medijsko-politički inzistira, u igri i druga bitna pitanja kao što su ona vezana za slobodu, autonomiju, dostojanstvo, ljudska i građanska prava, zajednicu i društvo. Može li se ekstremno ograničavanje slobode doista opravdati težnjom za kontroliranjem i suzbijanjem epidemije te kakve su (dugoročne) implikacije tih mjera – pita se čak i Höffe koji je član ekspertne komisije za pitanja pandemijske krize u saveznoj pokrajini Sjeverna Rajna-Vestfalija.

Naime, neki su kritičari, čitajući filozofske reakcije na pandemiju koronavirusa, suviše teorijski cjepidlačili i u tim reakcijama pronalazili razne čimbenične pogreške i argumentacijske nedosljednosti, te su o pandemiji raspravljali na meta-razini i propuštali pohvaliti sam napor da se pandemijsku problematiku teorijski (filozofijski) obuhvati i pretrese. Moglo se tako pročitati i da su Agambenove, Žižekove i Badiouove reakcije „debakl filozofije“. No debakl filozofije nije u tome što se netko odvažio misliti i što je (da parafraziramo **Immanuela Kanta**) smogao hrabrosti da se služi vlastitim razumom i da javno upotrebljava svoj um, iako je možda na koncu „promašio metu“, nego je debakl filozofije eventualno u tome što mnogi filozofi nisu ni pokušali „pucati“ uz rizik da „promaše metu“. A ta slika može se primijeniti na naše prilike jer se tek nekoliko hrvatskih filozofa dosad oglasilo potaknuto situacijom koja je, bez ikakve sumnje, filozofijski vrlo izazovna.

Kavez za Minervinu sovu

U posljednjih nekoliko mjeseci filozofi su, bez obzira na razne manjkavosti njihovih osvrti, pokazali zašto je filozofija oduvijek, pa i danas, važna. Filozofija uočava, naglašava i na specifičan način razmatra one dimenzije problema koje su drugim znanstvenim pristupima na rubu interesa ili čak nedostupne, a za ljudski su život bitne.

Pandemijska kriza 2020. godine bila je (i još je uvijek) prilika da se propita potencijale filozofije, primjerice, u raščišćavanju „infopandemijskog“ kaosa u kojemu se nalazimo, ali ne snalazimo, u dekonstrukciji društvenih zadanosti i rekonstrukciji društva, u fokusiranju na ono bitno, što nam često promiče, te u izradi teorijskih modela za tumačenje aktualnoga stanja i u projiciranju budućnosti, uključujući smjerekaze za promišljanje i djelovanje u sličnim okolnostima. Budući da je filozofiji inherentno poticanje, razvijanje i kultiviranje skepse i kritičkoga mišljenja – te da je filozofija stoga, medicinski rečeno, i dobar lijek i dobro cjepivo – njezine su zadaće, pogotovo u kriznim situacijama poput današnje, i veće i važnije nego uslučaju mnogih drugih znanosti.

Prethodno spomenuti filozofi, kao i mnogi drugi koji nisu spomenuti, to su ispravno uvidjeli i pravovremeno su reagirali. Jesu li to besprijekorno činili – sekundarno je pitanje.

Medutim, ne treba ni u tom pogledu pretjerivati s kritikom i kritiziranjem. To što u nas nije bilo mnogo filozofskih analiza ili barem nacrtu filozofskih analiza recentne situacije može se, utješno, protumačiti slikom koju je ponudio **G. W. F. Hegel**, u djelu *Osnovne crte filozofije prava* (1820.), rekavši da filozofija kao „Minervina sova počinje svoj let tek u sumrak“. Filozofi se ne zalijeću i ne izlijeću prerano, e da bi filozofija, kako Hegel također kaže, bila „svoje vrijeme mislima obuhvaćeno“. Ne ulazeći u dublje slojeve filozofijskih rasprava i rasprava o filozofiji, ovdje neka bude dostatna konstatacija da filozofi nisu šutjeli kada se o nekim temama premalo govorilo ili kad je zaglušujuća kofonija onemogućavala smislen razgovor o bitnim problemima.

Drugo je pitanje koliko se filozofe danas sluša i kakav je utjecaj filozofije na društvo. Ali to je više pitanje o društvu nego o samoj filozofiji. Nije, dakle, toliko problem u volji „Minervine sove“ da poleti, koliko u tome što ona ne može da izleti iz kaveza u kojemu se nalazi. Je li djelomice i sama kriva za to zatočeništvo? To je također tema za filozofijsku raspravu kojoj bi pandemijska situacija mogla biti poticaj.

“
Filozofiji je inherentno poticanje, razvijanje i kultiviranje skepse i kritičkoga mišljenja pa su njezine zadaće, pogotovo u kriznim situacijama, i veće i važnije nego u slučaju mnogih drugih znanosti

MARIJANA TOMELIĆ ĆURLIN: JEZIČNE POSEBNOSTI PELJEŠKIH GOVORA - FONOLOGIJA
SVEUČILIŠTE U SPLITU, FILOZOFSKI FAKULTET, SPLIT, 2019.

Važan doprinos hrvatskoj lingvističkoj i kulturnoj baštini

PIŠE:
VELIMIR KARABUVA

Jezik je živa snaga s kojom je vezana ne samo kultura, nego i samo postojanje jednog naroda.

(Ivo Andrić)

Marijana Tomelić Ćurlin, izv. prof. dr. sc. s Filozofskog fakulteta u Splitu, dugo se bavi istraživanjima čakavskih i štokavskih govora južnoga jadranskog areala. Kao rezultat njenog terenskog rada nastala je i knjiga *Jezične posebnosti peljeških govora - Fonologija*, u kojoj se nalazi spoznaja o jezičnom stanju na poluotoku Pelješcu. Ovo je knjiga dijelom rezultat istraživanja koje je provedeno u svrhu pisanja doktorske disertacije pod naslovom *Fonologija i morfologija govora središnjega dijela poluotoka Pelješca*, inače obranjene 2008. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Osnovna građa knjige sastoji se od uvodnog dijela, samoglasničkog, suglasničkog i naglasnog sustava. Uz to, tu se nalaze i brojni prilozii oglednih govora deset mjesta, popis ispitanika, karata, tablica i slika, te opsežan popis literature.

U uvodnom dijelu autorica iznosi niz zanimljivih detalja o geografskim, povijesnim i demografskim sadržajima poluotoka Pelješca, govoru poluotoka, dosadašnjim istraživanjima, klasifikaciji govora, problematici dijalekatskoga mijesanja, metodološkim napomenama, sociolingvističkim aspektima istraživanja i mjestima čiji se govori proučavaju. Navela je sva mjesta (Brijesta, Donja Vrućica, Janjina, Kućišta, Kuna, Lovišta, Pijavičina, Potomja, Putnikovića i Stona). U gore navedenim podtemama iznijela je dragocjene podatke vezane uz etimologiju poluotoka Pelješca, zatim uz nastanak Prevlake, življenje na poluotoku, pelješko brodarstvo, francusku vladavinu, vladavinu Habsburške Monarhije, zanimljivosti vezane uz Prvi i Drugi svjetski rat, Domovinski rat, rad kulturno-umjetničkih i drugih društava i sl. Ništa manje nisu zanimljivi ni podaci o nekim uglednijim obiteljima, njihovim posjedima, dvorcima, kulama i vidikovcima. Tu su istaknuti i podaci o stanovništvu Pelješca u 14. i u prvoj polovici 15. stoljeća, kada ga naseljavaju žitelji iz Bosne, Hercegovine, zatim oni koji bježe pred naletima Turaka; poluotok naseljavaju i stanovnici Dubrovačkog područja i iz Dalmacije u 16. stoljeću. I tako iz stoljeća u stoljeće stižu novi stanovnici, da bi, prema podacima Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, u 2001. na poluotoku Pelješ-

cu bilo sveukupno 8234 stanovnika, a 2011. godine 7801. Posebno mjesto u ovoj knjizi zauzimaju govori poluotoka o kojem su pisali mnogi autori. Zbog obima građe nabrojati samo sljedeće: M. Milas, N. Z. Bjelovučić, P. Ivić, D. Brozović, B. Finka, P. Šimunović i R. Olesch, S. Ivšić, M. Moskovljević, I. Lukežić, Z. M. Novak, M. Pederin, N. Matković, S. Halilović, J. Lisac, K. Gudelj, F. i I. Ferenci, A. T. Rusković Tiće, M. Kapović i D. Vidović.

Drugi dio knjige odnosi se na analizu samoglasničkog sustava. Tu se nalaze sljedeće teme: inventar samoglasnika, realizacija i distribucija samoglasnika, ispadanje pojedinih samoglasnika: afereza, sinkopa i apokopa; ispadanje pojedinih slogova: allegro oblici; zjiev-sažimanje; realizacija poluglasova, odraz praslavenskoga *(e) iza (j), (č) i (ž); zatim *(o), *(l), prijevojnik (e); refleksi jata (refleks jata u korijenskim morfemima, a tvorbenim morfemima i u relacijskim morfemima) i pregled porijekla samoglasnika. Autorica je došla do spoznaje da se samoglasnički inventari govora mogu podijeliti u dvije skupine. Prvu skupinu čine govori koji imaju razmjerno jednostavan samoglasnički sustav od pet samoglasnika, dok bi u drugu spadali oni sa zatvorenijom varijantom pojedinih samoglasnika, odnosno govori koji se ostvaruju s realizacijom (a) i (o).

Za sve pelješke govore svojstvena je slobodna distribucija samoglasnika. U govorima je zabilježeno sljedeće: ispadanje pojedinih samoglasnika - afereza, sinkopa i apokopa. Česta je pojava i zjijeva, ali i njegovo uklanjanje sažimanjem. Prema refleksu jata govor Brijeste, Putnikovića i Stona ima (i) jekavski refleks jata, govor Janjine ikavsko-ijekavski, a govor Kućišta, Kune, Lovišta, Pijavičina i Potomja ikavski. Poluglasovi su dali refleks (a), dok se samo u zapadnijem dijelu poluotoka, u govoru Kućišta i Lovišta, očitovala tzv. čakavska jaka vokalnost i to samo u pojedinim, rijetkim situacijama. Štokavska su obilježja sljedeća: ijekavsko-ikavski refleks jata u govoru Janjine (npr. *mjēsto*, *pijēsma*, *l'ik*, *mih*), ijekavsko-jekavski refleks jata u govoru

Knjiga daje potpunu sliku o fonologiji današnjih peljeških govora a istovremeno može poslužiti kao ogledni primjer mladim lingvistima u istraživanju govora u brojnim manjim mjestima

Brijeste, Putnikovića i Stona (npr. *l'ijēk*, *mjēsto*, *pijēsma*). Čakavska se obilježja odnose na realizaciju prefiksa *(v) kod glagola *vzēti u govoru Kućišta i Lovišta (*vazēst*).

Puno je veći broj onih jezičnih značajki koje su dio čakavskoga i štokavskoga jezičnoga sustava i nalaze se u ispitivanim govorima, ali nam ne mogu pomoći u klasifikaciji poluotoka na njegov čakavski i/ili štokavski dio (npr. ikavski refleks jata u govoru Donje Vrućice, Kućišta, Kune, Lovišta, Pijavičina i Potomja, kraćenje i duljenje samoglasnika (r), refleksi poluglasna *(b), *(b) u *(a), refleksi prednjega nazala *(e) u (e) bez obzira na poziciju u kojoj se nalazi, refleksi stražnjega nazala *(o) i samoglasnika *(l) u (u), promjena sekvencije (-ra) u (-re) u govoru Donje Vrućice, Janjine, Kućišta, Kune, Lovišta, Pijavičina i Potomja u leksemu *rest* te govoru Lovišta i leksemu *vra-bac*, pojava prijedloga u (<*/*vb/*) koji se javlja samostalno i kao prefiks složenica, ispadanje pojedinih samoglasnika - afereza, sinkopa i apokopa, pojava zojeva i njegovo uklanjanje).

Treći dio knjige obuhvaća građu vezanu uz suglasnički sustav. Autorica problematizira građu vezanu uz foneme (h), (f), (j), (v), (n), (l) i (ž) i skupinu (-hv); zamjenu dočetnoga fonema (m) fonemom (n); depalatalizaciju dočetnoga (l) u (o) i (l) u (a); redukciju dočetnoga (l); izmjene šumnika na dočetku zatvorenoga sloga; asimilaciju i disimilaciju suglasnika; odraz praslavenskoga *(t') i (d') i staro-jezičnih skupina (tčj) i (dčj); odraz praslavenskih skupina *(st'), *(sk'), *(zd') i *(zg') i staro-jezičnih skupina (stčj), (skčj), (zdčj) i (zgčj); odraz praslavenske skupine *(čr); skupina (št) i druge teme.

Nakon ispitanih govora zaključeno je da se isti mogu podijeliti u tri skupine. U prvoj bi skupini bio govor Brijeste, Kune, Pijavičina i Putnikovića, u drugoj govor Donje Vrućice, Janjine, Kućišta, Potomja i Stona, a u trećoj govor Lovišta. U prvom sustavu realiziraju se afrikate (č) i (č), a zvučni je parnjak bezvučnoga (č) fonem (č'). U drugom suglasničkom sustavu javlja se izjednačena artikulacija fonema (č) i (č) u fonem (č'), a

zvučni je parnjak toga fonema (č'). Treći suglasnički sustav karakterizira pojava fonema (t') i njegova zvučnoga parnjaka fonema (d'). Za sve ispitane pelješke govore svojstvena je slobodna distribucija suglasnika. Svi suglasnici mogu stajati u početnom, središnjem i početnom položaju u riječi, izuzimajući pojedinačna ograničenja u suglasničkim skupinama. U suglasničkom sustavu svih ispitanih govora postoje fonemi (h) i (f). Sve sustave povezuje to što u suglasničkom inventaru nemaju zvaničnu afrikatu (ž), te se na njezinu mjestu ostvaruje (ž) (ili /z', /z', /d'). U svim ispitivanim govorima potvrđene su tri suglasničke mijene koje se nazivaju adrijatizmima: prijelaz (m) u (n) u nastavcima i nepromijenjenim riječima, depalatalizacije i izmjena šumnika na dočetku zatvorenoga sloga. Česte su i asimilacija i disimilacija suglasnika, redukcije pojedinih fonema, epenteze, ponegdje se javlja rotacizam u prezentnoj osnovi glagola „moći“, svugdje se javlja skupina (cr) na mjestu *(čr). U govoru Kućišta i Lovišta dočetno (l) sačuvano je u kategoriji imeničkih riječi, dok se u kategoriji glagolskoga pridjeva radnoga muškoga roda u jednini reducira. S obzirom na refleks praslavenskih skupina *(st') i *(sk') te staro-jezičnih skupina (stčj) i (dkčj), ispitivani se govori također razlikuju: (št) u govoru Brijeste, Putnikovića i Stona, (št) i (šč) u govoru Donje Vrućice, Janjine i Potomja, (št) i (šč) u govoru Kune i Pijavičina, (šč) (iznimno št) u govoru Kućišta te (št') u govoru Lovišta.

Preglednosti radi, suglasnička obilježja, mogli bismo svrstati u štokavske ili čakavske govore. Štokavska su obilježja sljedeća: pojava afrikata /z' / (z') kao rezultata jotacije pri primarnoj (praslavenskoj) jotaciji skupine *(d') te pri sekundarnoj jotaciji staro-jezične skupine (dčj) u govoru Brijeste, Kune, Pijavičina i Putnikovića (npr. *mēz'a*, *prēz'a*, *sl'āz't*) te u govoru Donje Vrućice, Janjine, Potomja i Stona (npr. *mēz'a*, *pre z'a*, *sl'āz'i*); pojava skupine /z' / (z') kao rezultata jotacije pri primarnoj (praslavenskoj) jotaciji skupine *(zg') i staro-jezičnih skupina (zgčj), (zdčj) u govoru Brijeste, Donje Vrućice, Janjine, Kune, Pijavičina, Potomja, Putnikovića i Stona (npr. *grōž'ē*); vokalizacija dočetno-

glednoga (l) u (o) u glagolskom pridjevu radnoga muškoga roda u jednini u govoru Brijeste, Donje Vrućice, Janjine, Kune, Pijavičina, Potomja, Putnikovića i Stona (npr. *bācijo*, *ūbijo*, *l'ēgo*, *mōgō*); vokalizacija dočetnoga (l) u (o) u imeničkim riječima u govoru Brijeste, Donje Vrućice, Janjine, Kune, Pijavičina, Putnikovića i Stona (npr. *kōto*, *ōro*, *pākō*, *pōsō*); pojava štakavizama, odnosno skupine (št) kao rezultata jotacije skupina *(sk'), *(st') te staro-jezičnih skupina (skčj), (dtčj) u govoru Brijeste, Donje Vrućice, Janjine, Putnikovića i Stona (npr. *bāština*, *gūšter*). Čakavska su obilježja sljedeća: redukcija dočetnoga (l) u kategoriji glagolskog pridjeva radnoga muškoga roda u jednini u govoru Kućišta i Lovišta (npr. *došā*/*došā*, *udri*/*udri*, *umri*/*umri*); pojava fonema (t') te njegova zvučnoga parnjaka fonema (d') u govoru Lovišta (npr. *vrēt'a*, *gvōžd'e*); pojava fonema (j) kao refleksa praslavenskoga *(d') i staro-jezičnoga (dčj) u govoru Kućišta i Lovišta, a samo ponegdje i u govoru Donje Vrućice (npr. *mēja*); pojava šćakavizma u govoru Kućišta i Lovišta te nešto manje u govoru Kune, Donje Vrućice, Janjine, Pijavičina i Potomja (npr. *křšćenom*/*křšćenom*); nepostojanje fonema (ž), odnosno njegova zamjena nekim drugim fonemom u govoru Donje Vrućice, Janjine, Kućišta, Lovišta, Pijavičina i Potomja (npr. *svidōžba*); pojava refleksa (žj) kao refleksa praslavenskih skupina *(zd') i *(zg') te staro-jezičnih skupina (zdčj) i (zgčj) u govoru Kućišta i Lovišta (npr. *mōžjani*). Istraživanje je pokazalo da danas u suglasničkom sustavu pojedinih ispitivanih govora, kao i u samoglasničkom, supostoje i štokavski i čakavski elementi.

Treći dio knjige obuhvaća tematiku naglasnog sustava peljeških govora. Nakon usporedbe ispitivanih govora, utvrdilo se da su oni, s obzirom na inventar, realizaciju i distribuciju naglasnih jedinica, mogu podijeliti u tri skupine. U prvoj bi skupini bili govori koji imaju sljedeće naglasne jedinice: kratki silazni naglasak (ā), dugi silazni naglasak (āā), kratki uzlazni naglasak (ā), dugi uzlazni naglasak (ā), nenaglašenu duljinu (ā) u zanaglasnom položaju i nenaglašenu kraćinu (ā). U prvoj bi skupini bili govori Brijesta, Donje Vrućice, Janjine, Kune, Pijavičina i Potomja. Sporadično se u ovoj skupini govora u

ovoj skupini govora javlja i nenaglašena duljina (ā) u prenaslasnom položaju. Često se u ovoj skupini pojavljuju u pojedinim riječima i dvostruki naglasak (āā). Ovoj skupini pripada govor Kućišta i Lovišta. U trećoj su skupini govori koji imaju naglasne jedinice: kratki silazni naglasak (ā), dugi silazni naglasak (ā), kratki uzlazni naglasak (ā), dugi uzlazni naglasak (ā), nenaglašenu duljinu (ā) u zanaglasnom položaju i nenaglašenu kraćinu (ā). Toj skupini pripada govor Putnikovića i Stona. Nenaglašeni dugi slogovi u prvoj i trećoj skupini samo su zanaglasni, a u drugoj sporadično prednaglasni. Zanaglasne duljine u prvom i trećem naglasnom sustavu (u govoru Brijeste, Putnikovića i Stona) dobro se čuvaju, dok su ponegdje (u govoru Donje Vrućice, Janjine, Kune, Pijavičina i Potomja) na putu da se neutraliziraju. U prvom i trećem naglasnom sustavu struktura naglasaka je novoštokavska, a drugi naglasni sustav pokazuje najviše kolebanja. U njemu se dobro čuva staro naglasno mjesto te se osim toga silaznoga naglasaka, i kratki silazni naglasak može naći na starom mjestu (npr. *il'ija*, *rakija*, *stariji*). Sve ispitivane govore karakterizira prenošenje i preskakanje naglasaka. No, prenošenje je ipak bilo manje u drugom naglasnom sustavu. U svim naglasnim sustavima zabilježeno je duljenje predsonantom u dočetnim slogovima te duljenje pred skupinom sonant + suglasnik u unutrašnjom slogovima. Pojava novoštokavske retrakcije zahvatila je sve ispitivane govore, odnosno zabilježena je u svim naglasnim sustavima.

Četvrti dio knjige odnosi se na ogledne govore svih deset mjesta. Tu se nalaze popis ispitanika, popis karata, tablice, slike i opsežan popis literature.

Pouzdanji podaci prikupljeni terenskim istraživanjem i zabilježeni razgovorima s izvornim govornicima mogu biti dobro polazište za sva buduća istraživanja na drugim jezičnim razinama. Knjiga predstavlja važan znanstveni doprinos hrvatskoj lingvističkoj i kulturnoj baštini jer daje potpunu sliku o fonologiji današnjih peljeških govora. Istovremeno može poslužiti kao ogledni primjer mladim lingvistima u istraživanju govora u brojnim manjim mjestima.

ZBORNİK RADOVA KNJIŽEVNOG KLUBA SPLIT I ODSJEKA ZA POVIJEST FILOZOFSKOG FAKULTETA

Bogdan Radica - Život i vrijeme

Piše:
DR. NIKŠA VAREŽIĆ

U Splitu je u rujnu 2017. u sklopu "29. Knjige Mediterana" održan međunarodni znanstveni skup posvećen Bogdanu Radici (Split, 1904. – New York, 1993.), esejistu, publicistu, prevoditelju, povjesničaru, književniku, diplomatu te političkom emigrantu, čiji opsežan intelektualni i politički angažman već duže vremena zaočuplja pažnju. Vodeći se istom mišlju vodiljom koja je iznjedrila spomenuti simpozij – dakle, ne samo Radičin opus otrgnuti zaboravu, već ga i približiti domaćoj kulturnoj i znanstvenoj javnosti – u rujnu 2019. u izdanju Književnog kluba Split te Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu izdan je Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa, pod naslovom: *Bogdan Radica, Život i vrijeme*, urednika Ivana Boškovića i Marka Trogrlića.

Zbornik otvara Marin Sopta, koji u svojem radu prati tijek sazrijevanja političke misli Bogdana Radice. Onjegovo razilaženje s jugoslavenskim komunističkim režimom, već nakon uvida što ga je osobno stekao kratkotrajnim boravkom u Beogradu i Jugoslaviji tijekom 1945., podrobnije u svojem radu razlaže Zdravko Milišić.

Ivo Banac pak svojim radom precizno razlučuje idejna strujanja koja su se tijekom 70-ih 20. stoljeća profilirala unutar hrvatske političke emigracije. Kao i znatan dio prijeratne i poslijeratne, odnosno starije emigrantske generacije, Bogdan Radica spadao je u grupu intelektualaca snažnog antikomunističkog opredjeljenja, jasno distanciranih od ustaškog pokreta, čvrstog uvjerenja da se hrvatsko pitanje ne može riješiti bez potpore Zapada. Međutim, smjer za koji se opredijelio jedan dio treće, mlade "prolječarske" generacije hrvatskih emigranata (skupine oko B. Bušića, Z. Markusa i F. Mikulića) Radica je zarana prepoznao kao nepoželjan i neprihvatljiv.

S obzirom na pragmatičan odnos Zapada prema Titovoj Jugoslaviji, a u želji svrgavanja jugoslavenskog režima, ova se skupina – suprotno Radici i njegovim istomišljenicima – profilirala izravnije prosvjetski. Svakako, Radica je legitimitet u rješavanju hrvatskog pitanja davao domovinskom pokretu (Tri-palo–Dabčević–Haramija), dok je spomenuta emigrantska grupacija hrvatsko pitanje nastojala riješiti posredstvom svojih inicijativa. One aktivnosti koje su krajem 70-ih godina bile mahom terorističkog karaktera u namjeri da pažnju svjetske javnosti fokusiraju na hrvatsko pitanje, kod Bogdana Radice izazivale su najoštriju kritiku.

Stjepan Matković u svojem

Nakana je bila otrgnuti zaboravu jedan prezaduženi život i tako ispraviti nepravdu prema ovom domoljubu, književnom eruditu i misliocu koji je svoje veliko djelo i djelovanje ugradio u memoriju splitske iznimnosti, ali i hrvatskog identiteta općenito

radu prati raspravu koju je Radica od 1949. do polovine 1950. vodio s dvojicom diplomata Kraljevine Jugoslavije, Antom Smithom Pavelićem i Pavlom D. Ostovićem. Rad pak koji potpisuje Albert Bing posebnu pažnju posvećuje Radičinu djelovanju u *Hrvatskoj reviji*, vodećem emigrantskom kulturnom časopisu, gdje je objavljivao od 1955. pa sve do 1985., dok Stipe Kljaić u svojem radu razmatra Radičin odnos prema Krležu, kojem je Radica posvećivao naročitu pažnju i interes, ne samo zbog njegova neospornog književnog genija, već i zbog činjenice da je Krležu presudno utjecao na formiranje svjetonazora mnogih naraštaja hrvatskih intelektualaca.

Brojni Radićini članci i osvr-

ti imali su za konačan cilj potaknuti Krležu na javnu kritiku komunističkog režima u Jugoslaviji, dok je poseban revolt Radica iskazao spram Krležine šutnje uslijed sloma Hrvatskog proljeća.

Nekoliko autora potpisuje radove koji se isključivo bave Radićinim književnim opusom. Tako, Vinko Grubišić koji svjedoči o pripravi Radićina *Sredozemnog povratka*, Tonko Marović, koji upravo uz tu Radićinu knjigu piše o Sredozemlju kao hrvatskom pročelju, apostrofirajući značaj Radićina književnog opusa, koji je značajno obogatio mediteransku identifikacijsku odrednicu cjelokupne hrvatske književne prakse, kao i kulture općenito.

Nagrada profesorima Trogrliću i Matkoviću

Prof. Marko Trogrlić, redoviti profesor na Odsjeku za povijest Filozofskog Fakulteta u Splitu i prof. Stjepan Matković, znanstveni savjetnik u trajnom zvanju s Hrvatskog instituta za povijest u Zagrebu dobitnici su Nagrade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća u Republici Hrvatskoj za 2019. godinu za područje društvenih znanosti. Nagrada je dobitnicima dodjeljena za djelo *Političke bilješke Ante Trumbića 1930.-1938.*

Irma Kovačić piše o Radičinu *Vječnom Splitu*, zbirci eseja koje je autor posvetio rodnom gradu, a to isto djelo Ivan Bošković u svojem radu prepoznaje kao jedan od ponajboljih književnih portreta grada pod Marjanom, stavljajući ga uz bok *Splitskom triptihu* Davora Veljića i nastojeći u oba apostrofirati sadržane odrednice prepoznatljivog splitskog identiteta.

Ivan Mužić progovara o svjetonazoru Bogdana Radice izraženom u susretima i korespondenciji s njim osobno. Konačno, Edi Miloš i Charlotte Nicolle pišu o odnosima Bogdana Radice i Charlesa Maurrasa (1862. – 1952.), francuskog akademika, književnika, političara, novinara vođe pokreta "Francuska akcija" i glavnog urednika istoimenog dnevnika. Valja ovdje također istaknuti da su navedenim radovima, nastalima kao plod rada spomenutoga Znanstvenog kupa, pridodani i još neke drugi iz pera autor[ica] koji na samom skupu nisu sudjelovali, ali su se dotaknuli tema koje bacaju dodatno svjetlo na Radićinu misao i djelovanje te tako pomažu njihovu boljem razumijevanju. Riječ je o dva rada Wollfyja Krsića: prvom, o Hrvatskoj akademiji Amerike – pogled iz jugoslavenskog kuta te, drugom, koji prikazuje nastanak, rad i gušenje prvog Hrvatskog narodnog vijeća, te radu Anđelka Vlašića o Bogdanu Radici i Turskoj između dva svjetska rata.

Otrgnuti zaboravu jedan prezaduženi život i tako ispraviti nepravdu prema ovom domoljubu, književnom eruditu i misliocu koji je svoje veliko djelo i djelovanje ugradio u memoriju splitske iznimnosti, ali i hrvatskog identiteta općenito bila je nakana Znanstvenog skupa o Bogdanu Radici koji su, kako su naveli u svojoj Uredničkoj riječi, organizirali, u ime hrvatske kulturne i znanstvene javnosti, napose one Radićina rodno grada, Književni krug Split i Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu, želeći se tako odužiti jednom od svojih istaknutih i zaslužnih imena. Ovaj Zbornik radova, zahvaljujući njegovim urednicima prof. Ivanu Boškoviću i prof. Marku Trogrliću, zaključuje te napore: "Pa kad mu već tijelo ne počiva 'u sjeni najljepše gore Marjana', kako je to bio žarko želio, neka barem ovaj Zbornik bude naš skroman, ali iskreni doprinos očuvanju živog spomena i dragog sjećanja te dubokog poštovanja našem velikom Bogdanu Radici." Uvjereni smo, u toj svojoj nakani u potpunosti uspjeli!

Sveučilište u Splitu EKONOMSKI FAKULTET

Temeljem članka 24. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama („Narodne novine“ broj 128/17 i 47/18) raspisuje

NATJEČAJ

1. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za područje društvenih znanosti, polje ekonomija, grana organizacija i menadžment i radno mjesto na Katedri za menadžment Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o radu („Narodne novine 93/14 i 98/19), Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, broj 123/03 do 131/17) te uvjete Rektorskog zbora i Pravilnika o radu Ekonomskog fakulteta.

Pristupnici uz prijavu prilažu:

- životopis
- dokaz o državljanstvu članice EU
- dokaz o stručnoj spremi (stručnom nazivu, dokaz o završenom fakultetu, akademskom stupnju, i druge dokumente iz kojih se može utvrditi da pristupnik ispunjava uvjete za izbor u odgovarajuće zvanje)
- odluku o izboru u znanstveno zvanje (ako je pristupnik ima)
- potvrdu o stručnoj i nastavnoj aktivnosti
- potvrdu o aktivnom sudjelovanju u realizaciji znanstvenih projekata
- znanstvene i stručne radove, te njihov popis i to podijeljen u dvije skupine: radovi objavljeni do posljednjeg izbora ili reizbora, razvrstani po kategorijama i radovi objavljeni nakon toga razvrstani po kategorijama
- dokaz o pozitivno ocijenjenim rezultatima institucijskog istraživanja kvalitete nastavnog rada pristupnika ili dokaz o pozitivno ocijenjenim rezultatima studentske ankete
- strani državljani dužni su priložiti dokaz o poznavanju hrvatskog jezika (napredna razina)
- ostale dokaze o ispunjavanju uvjeta za izbor u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova, prijaviti se mogu pristupnici oba spola.

Ako pristupnici temeljem posebnih propisa ostvaruju prednost prilikom zapošljavanja, dužni su u prijavi na natječaj pozvati se na to pravo te priložiti sve dokaze koje posebni propisi propisuju za ostvarivanje navedenog prava.

Pristupnici koji se pozivaju na pravo prednosti pri zapošljavanju u skladu s člankom 102. i 103. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 121/17) imaju prednost u odnosu na ostale pristupnike samo pod jednakim uvjetima i dužni su, osim dokaza o ispunjavanju traženih uvjeta, priložiti i sve potrebne dokaze dostupne na poveznici Ministarstva hrvatskih branitelja <https://branitelji.gov.hr/zaposljavanje-843/843>.

Prijavom na natječaj pristupnici su izričito suglasni da Ekonomski fakultet smije koristiti, prikupljati i obrađivati podatke u svrhu provedbe natječajnog postupka, sukladno zakonskim propisima. Pristupnik koji nije podnio pravovremenu i urednu prijavu ili ne ispunjava formalne uvjete iz natječaja ne smatra se pristupnikom prijavljenim na natječaj, te neće biti pozvan na dopunu dokumentacije. Fakultet zadržava pravo provođenja testiranja znanja i/ili vještina za prijavljene pristupnike koji zadovoljavaju formalne uvjete navedene u natječaju a bitne su za obavljanje poslova radnog mjesta. Urednom prijavom smatra se prijava koja sadrži sve podatke i priloge na način kako je navedeno u natječaju.

Svu dokumentaciju osim u papirnatom obliku potrebno je dostaviti i na CD-u, s tim da se radovi za izbor dostavljaju na posebnom CD- u. Rok za podnošenje prijave je 30 dana od dana objavljivanja u "Narodnim novinama". Prijave se predaju na adresi: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, 21000 Split, Cvite Fiskovića 5. Prijavljeni pristupnici bit će obaviješteni o rezultatima natječaja u zakonskom roku, putem mrežnih stranica Fakulteta.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET Zagreb, Horvatovac 102a raspisuje

NATJEČAJ

za zasnivanje radnog odnosa na radnom mjestu suradnik na projektu „Klimatska ranjivost Hrvatske i mogućnost prilagodbe urbanih i prirodnih okoliša (klima-4HR; KK. 05.1.1.02.000), na određeno vrijeme u trajanju od 30 mjeseci, u punom radnom vremenu, u Zoologijskom zavodu pri Biološkom odsjeku PMF-a – 1 izvršitelj.

Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta www.pmf.unizg.hr/natjecaji. Prijave na natječaj, zajedno s dokazima o ispunjavanju formalnih uvjeta natječaja, dostavljaju se na adresu: Prirodoslovno-matematički fakultet, Služba Dekanata (kadrovski poslovi), Zagreb, Horvatovac 102a, ili na e-mail adresu: kadrovska@dekanat.pmf.hr najkasnije u roku od 8 dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama. Rezultati natječajnog postupka objavit će se na službenoj internetskoj stranici PMF-a: www.pmf.unizg.hr (Natječaj).

IN MEMORIAM – PROF. EMER. GORAN TOMAŠEVIĆ (1944.-2020.)

Izniman nastavnik i uspješan znanstvenik

Njegove ljudske kvalitete podjednako su se izražavale u radu i mentorstvu mlađih kolega, asistenata i novaka kojima je pomogao da se razvijaju i napreduju na znanstvenom i nastavnom planu, ali i u odnosu prema drugim nastavnicima i zaposlenicima Fakulteta i Sveučilišta, koji redom ističu izrazitu etičnost i kvalitete njegove ličnosti

Dana 3. svibnja 2020. godine u 76-oj godini života zauvijek nas je napustio profesor emeritus dr. sc. Goran Tomašević. Kao dugogodišnji profesor i znanstvenik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, profesor Tomašević ostavio je neizbrisiv trag u pravnoj znanosti i kod generacija studenata koje je poučavao pravnoj struci i znanosti.

Profesor emeritus dr. sc. Goran Tomašević rođen je 4. svibnja 1944. godine u Splitu. Nakon završene gimnazije upisao je Pravni fakultet u Splitu god. 1962. i diplomirao u lipnju 1966. Za asistenta na Katedri kaznenih znanosti Pravnog fakulteta u Splitu biran je 15. studenog 1966. god. Već prije spomenutog izbora započeo je s vježbeničkom praksom na tadašnjem Općinskom i Okružnom sudu u Splitu te je 1968. god. položio pravosudni ispit. Godine 1971. stekao je pri Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu akademski stupanj magistra krivičnih pravnih znanosti. Prof. emer. dr. sc. Goran Tomašević doktorirao je na temu "Mjere sigurnosti u krivičnom pravu s posebnim osvrtom na ove mjere u krivičnom pravu Jugoslavije" u srpnju 1982. god. i stekao titulu doktora pravnih znanosti iz područja kaznenog prava. Godine 1973. biran je u zvanje predavača za predmet Kazneno pravo te 1977. god. za predmet Kazneno procesno pravo. Nakon izbora u zvanje docenta 1984. god., za izvanrednog je profesora izabran 1990. god., za redovitog profesora 1999. god., a za redovitog profesora u trajnom zvanju 2005. god. Umirovljen je 1. listopada 2014. god. nakon čega mu je odlukom Senata Sveučilišta u Splitu 2015. god. dodijeljeno počasno zvanje profesor emeritus za priznatu znanstveno-nastavnu izvrsnost te zasluge za napredak i razvitak Sveučilišta u Splitu. Usavršavao se u inozemstvu studijskim boravcima na više institucija od Pravnog fakulteta u Rimu, University of Connecticut u SAD do Goethe Instituta u Bremenu, SR Njemačka i dr. Prof. emer. dr. sc. Goran Tomašević obavljao je funkciju prodekana Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, bio je dugogodišnji ravnatelj Zavoda za kriminološka istraživanja "Ivan Vučetić" Pravnog fakulteta u Splitu, pročelnik Katedre za kazneno procesno pravo te glavni i odgovorni

urednik i višegodišnji član Uredništva časopisa Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu. Bio je dugogodišnji član Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu i član Upravnog odbora istog udruženja, član Međunarodnog udruženja za kazneno pravo (Association Internationale de Droit Penal, AIDP), član Uredništva Hrvatskog ljetopisa za kazneno pravo i praksu, Hrvatske udruge za europsko kazneno pravo te redoviti član - utemeljitelj Akademije pravnih znanosti Hrvatske. Doprinos poticanju razvitka znanstvene djelatnosti dao je i kao član Matičnog odbora za područje društvenih znanosti, polje pravnih znanosti te Područnog znanstvenog vijeća za društvene znanosti.

U gotovo pola stoljeća dugoj profesionalnoj karijeri prof. emer. dr. sc. Goran Tomašević ostvario je zapažene rezultate u svim važnim područjima djelatnosti sveučilišnog nastavnika: znanstvenom, nastavnom i stručnom. Autor je stotinu znanstvenih i stručnih radova u obliku sveučilišnih udžbenika, monografija, članaka i referata na kongresima i savjetovanjima, priručnika, skripti i dr. iz područja kaznenog prava, kaznenog procesnog prava, međunarodnog kaznenog prava i kaznenog izvršnog prava, čime je dao izniman obol teoriji kaznenog prava u širem smislu. U njegovoj bogatoj bibliografiji značajno mjesto zauzima autorstvo u nekoliko udžbenika kao što su: Kazneno procesno pravo, udžbenik za visoke škole, (koautorica Krapac, D. i Gluščić, S.), Narodne novine, Zagreb 2005, 312 str., Kazneno procesno pravo, Temeljni pojmovi i osnove praktične primjene, Split, 1998, 334 str., Osnove kaznenog prava i postupka (koautorica Kurtović, A.), Split, 2002, 258 str., Kazneno procesno pravo, udžbenik za visoke škole, II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje (koautorica Krapac, D. i Gluščić, S.), Zagreb 2012, 414. str. i dr. Pored temeljnih instituta kazneno procesnog prava, u svom znanstvenom radu bavio se i aktualnim pitanjima međunarodnog kaznenog prava, procesuiranja organiziranog kriminaliteta, judicijalizacije postupka izvršenja sankcija, pravnim položajem žrtve, zaštite ljudskih prava zatvorenika i dr.

Profesor Tomašević bio je angažiran i na pripremi niza zakona i drugih norma-

tivnih akata. Na poziv Ministarstva pravosuđa RH bio je član Povjerenstva za izradu prijedloga Zakona o izvršavanju kazne zatvora, zatim pridruženi član Radne skupine Vlade Republike Hrvatske za ispitivanje sukladnosti zakonodavstva RH s odredbama Europske konvencije o ljudskim pravima, član proširene Radne skupine za izradu prijedloga tzv. policijskog zakonodavstva te, u više navrata, član Radne skupine za izradu Zakona o kaznenom postupku. Znanstveno se afirmirao kao dugogodišnji sudionik istraživačkog rada u okviru Kriminološkog instituta, danas zavoda "Ivan Vučetić", Zavoda za kaznene znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu te Ministarstva znanosti i obrazovanja, sudjelujući u dvanaest znanstveno-istraživačkih projekata od kojih je u tri projekta bio i voditelj („Politika gonjenja i kažnjavanja za krivično djelo ugrožavanja javnog cestovnog prometa na području Okružnog suda u Splitu“, „Ugrožavanje javnog prometa uslijed omamljenosti na području Dalmacije“ i „Europske značajke i dvojebe hrvatskog sustava izvršenja kazne oduzimanja slobode“). Sudjelovao je na međunarodnim kongresima AIDP-a i drugim skupovima u inozemstvu: Organized Criminality and Croatian Criminal Proceedings, referat za pripremu kolokvij AIDP-a Guadalajara (Mexico), 1997., Organized Criminality and New Croatian Criminal Procedure, referat za XVI. International Congress of Penal Law, Budimpešta, 1999., The Admissibility of Police-Gathered Evidence in Croatian Criminal Procedure, referat za 2nd Comparative

Law Colloquium u organizaciji Max Planck instituta i Pravnog fakulteta Sveučilišta u Beču, Beč, 1997. i dr.

Tijekom svoje akademske karijere prof. emer. dr. sc. Goran Tomašević obrazovao je brojne generacije studenata koji su svjedočili o njegovom izrazito pedagoškom pristupu nastavi, sistematičnosti izlaganja i samozatajnoj predanosti radu. Generacije studenata Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu koji danas obnašaju i najviše sudačke i državnoodvjetničke funkcije ili su već dugogodišnji odvjetnici mogu posvjedočiti o njegovoj izuzetnoj nastavnoj reputaciji i kroz kontakte i suradnju tijekom svoga rada u navedenim pravničkim profesijama. Na Pravnom fakultetu u Splitu izvodio je nastavu iz nekoliko predmeta diplomskih i poslijediplomskih sveučilišnih i stručnih studija: Kazneno procesno pravo, Međunarodno i europsko kazneno pravo, Poredbeno kazneno procesno pravo, Prekršajno pravo i Osnove kaznenog postupka. Karijeru profesora Tomaševića obilježio je izniman i altruističan angažman u nastavi, aktivan rad sa studentima i kontinuirano nastojanje unapređenja nastavnih oblika. Tako je njegov znanstveni rad rezultirao uvođenjem u studijski program sveučilišnog diplomskog studija prava kolegija Usporedno kazneno procesno pravo koje pruža povijesni i komparativni prikaz sustava kaznenog pravosuđa, a što je tada, 1998. god. sa stajališta budućih europskih integracija te intenziviranja međunarodnih odnosa i međusobnog prožimanja različitih pravnih sustava, obogatilo spoznaje budućih pravnik. Profesor Tomašević je jedan od pionira uvođenja u studij prava nove nastavne metode u cilju povezivanja studija s praksom kaznenog sudovanja i većim interesom studenata za teorijski i praktičan rad na kolegiju. Primjenjujući metodu simulacije kaznenog suđenja uz sudjelovanje vanjskih suradnika (praktičara: kaznenih sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika i sudskih vještaka) u provođenju vježbi, znatno je proširio nastavu uvođenjem posebnog Programa kaznenopravne prakse. U tome je surađivao s američkom pravničkom udrugom ABA/CEELI (American Bar Association - Central and East European Law Initiative) te je kao direktor Pro-

grama kaznenopravne prakse održao stotine dodatnih nastavnih sati i pripremio sve potrebne materijale uključujući skraćeni udžbenik i potreban priručnik. Prof. Tomašević je i jedan od pionira uvođenja e-učenja, jer je među prvima na Pravnom fakultetu u Splitu, postavio nastavni materijal (Kazneno procesno pravo-Opći dio: Pregled predavanja) dostupan u elektronskom obliku svim studentima. Također, prvi je objavio udžbenik u elektroničkom izdanju s područja kaznenog prava, čime je udžbenik Kazneno procesno pravo, Opći dio: Temeljni pojmovi, Split, 2009. besplatno dostupan svim studentima, ali i ostalim zainteresiranima na internetskim stranicama Pravnog fakulteta u Splitu. Navedeno samo po sebi govori o njegovim izvanrednim i nesebičnim nastojanjima da omogući visoku kvalitetu i široku dostupnost nastavnog materijala svim studentima. Profesor Tomašević predavao je na i Poslijediplomskom specijalističkom i doktorskom studiju smjera kaznenopravnih znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na poslijediplomskom specijalističkim studijima Medicinsko pravo i Športsko pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu te na Poslijediplomskom specijalističkom studiju Probacijski tretman kao zajedničkom studiju nekoliko sastavnica (Filozofskog fakulteta u suradnji s Pravnim, Medicinskim i Ekonomskim fakultetom) Sveučilišta u Splitu. Tijekom ratnih zbivanja nekoliko godina samoprijegorno pomagao održavati nastavu i na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Također, bio je mentor i član brojnih povjerenstava za ocjene i obrane magistarskih radova i doktorskih disertacija na pravnim fakultetima u Splitu, Zagrebu, Rijeci, Mo-

staru i Sarajevu te povjerenstava za izbore u znanstveno-nastavna zvanja. Svojom stručnošću, znanstvenim i pedagoškim radom pokazao je bogato iskustvo u vođenju mladih znanstvenika, odgojivši i nekoliko asistenata.

Profesor Tomašević je znanstvenim i nastavnim radom, kao svjedok i sudionik vremena nastanka i razvoja Sveučilišta u Splitu, ostavio trajni biljeg u akademskim krugovima druge polovine dvadeset stoljeća i početka dvadeset prvog stoljeća. U svom nesebičnom radu dao je i doprinos razvoju i širenju Sveučilišta u Splitu, jer je imao istaknutu ulogu u osnivanju interdisciplinarnog Sveučilišnog studijskog odjela za forenzične znanosti Sveučilišta u Splitu, gdje je bio predavač i voditelj Katedre za pravne znanosti u forenzici.

Među svojim studentima, suradnicima, kolegama i prijateljima prof. emer. dr. sc. Goran Tomašević ostao će upamćen kao izniman nastavnik i uspješan znanstvenik koji je na vlastitom primjeru najbolje pokazivao odnos prema radu. Tomu svakako treba pridodati njegove ljudske kvalitete koje su se podjednako izražavale u radu i mentorstvu mlađih kolega, asistenata i novaka kojima je pomogao da se razvijaju i napreduju na znanstvenom i nastavnom planu, ali i u odnosu prema drugim nastavnicima i zaposlenicima Fakulteta i Sveučilišta, koji redom ističu izrazitu etičnost i kvalitete njegove ličnosti.

Sjećajući se danas mnogobrojnih i dugogodišnjih trenutaka, razgovora i druženja s prof. emer. dr. sc. Goranom Tomaševićem, uz izraze beskrajne zahvalnosti, neka mu je vječna slava.

Predstojnica Zavoda za kaznene znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu Prof. Anita Kurtović Mišić

“

Profesor Tomašević je u svom nesebičnom radu dao je i doprinos razvoju i širenju Sveučilišta u Splitu, jer je imao istaknutu ulogu u osnivanju interdisciplinarnog Sveučilišnog studijskog odjela za forenzične znanosti

Novi redoviti profesori hrvatskih sveučilišta

Osijek

Davor Dujak

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor u području društvenih znanosti, polje ekonomija

Marija Ham

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – prvi izbor u području društvenih znanosti, polje ekonomija

Ivanka Netinger Grubeša

izab. u znan-nast zvanje red. prof. – prvi izbor u teh. znanosti, polje temeljne tehničke znanosti

Doris Peručić

izabrana je u naslovno znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – prvi izbor u području društvenih znanosti, polje ekonomija

Split

Davorka Sutlović

izabrana u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biomedicine i zdravstva, polje temeljne med. znanosti, grana farmakologija

Veselin Škrabić

izabran u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke med. znanosti, grana pedijatrija

Ante Punda

izabran u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke med. znanosti, grana nuklearna medicina

Vanja Bevanda

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana informatika

Pula

Zadar

Danijela Križman-Pavlović

izab. u znan-nast. zv.red.prof. – trajno, društvene znanosti, polje ekonomija, grana marketing

Josip Faričić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u interdisciplinarnom području znanosti, polje geografija

Slaven Zjalić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biotehničkih znanosti, polje biotehnologija

Zagreb

Zoran Grgić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda, grana ekonomika

Dejan Jović

izabran u znan-nast. zvanje redovitog profesora – trajno u području društvenih znanosti, polje politologija, grana međunarodni odnosi i nacionalna sigurnost

Davor Kovačević

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području prirodnih znanosti, polje kemija, grana fizikalna kemija

Igor Kuzle

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje elektrotehnika

Mirta Tkalec

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana botanika

Zagreb

Pula

Igor Velčić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području prirodnih znanosti, polje matematika

Novi dekani hrvatskih sveučilišta

Tibor Pentek

izabran je za dekana Šumarskog fakulteta

Ksenija Černe

izabrana je za dekanicu Fakulteta ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KINEZIOLŠKI FAKULTET
SPLIT
TESLINA 6
raspisuje
NATJEČAJ

za upis studenata na POSLIJEDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI (DOKTORSKI) studij kineziologije za stjecanje akademskog stupnja doktora znanosti u akademskoj godini 2019/20.

1. Na studij se može upisati najviše 20 studenata.
2. Detaljnije informacije o upisu mogu se dobiti na poveznici <http://web.kifst.unist.hr/upisi-poslijediplomski-studiji/>.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
Zagreb, Horvatovac 102a
Fakultetsko vijeće Prirodoslovno-matematičkog fakulteta na temelju članka 82. i 89. Statuta Fakulteta
raspisuje
NATJEČAJ
za izbor

1. u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora (naslovno zvanje), iz područja prirodnih znanosti, polje kemija, grana biokemija i medicinska kemija, bez zasnivanja radnog odnosa pri Kemijskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj.
2. u suradničko zvanje asistenta (naslovno zvanje) iz područja prirodnih znanosti, polje kemija, grana anorganska kemija, na određeno vrijeme u trajanju od 3 godine, bez zasnivanja radnog odnosa, u Zavodu za opću i anorgansku kemiju pri Kemijskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj.

Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta www.pmf.unizg.hr/natjecaji.

Rok za podnošenje prijave na točke natječaja je 30 dana po objavljivanju natječaja u "Narodnim novinama".

Ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se na adresu: Prirodoslovno-matematički fakultet, Dekanat (Kadrovska služba), Zagreb, Horvatovac 102a ili na e-mail adresu: kadrovska@dekanat.pmf.hr.

Rezultati natječajnog postupka objavit će se na službenoj internetskoj stranici PMF-a: www.pmf.unizg.hr (Natjecaji).

ISPRAVAK

U prošlom broju Universitasu u tekstu "Fakulteti su zadržali jak tempo rada i to nam je iznimno važno" greškom je objavljen podatak kako je Studentski zbor FESB-a organizirao anketu koju je ispunilo više od 750 studenata od kojih je njih 50 ocijenilo nastavu vrlo dobrom i odličnom. Točan podatak glasi kako je anketu ispunilo više od 750 studenata od kojih je 50% ocijenilo nastavu vrlo dobrom ili odličnom.

universitas

impresum ♦ **universitas** ♦ hrvatske sveučilišne novine
♦ **redakcija** ♦ Dražen Maleš ♦ Tatjana Klarić Beneta ♦ Sagita Mirjam Sunara ♦ Gordana Alfrević ♦ **nakladnički savjet** ♦ prof. Ante Čović, predsjednik
♦ prof. Goran Kardum ♦ prof. Zoran Curić ♦ prof. Mislav Grgić ♦ Red. prof. Kažimir Hraste ♦ prof. Mirjana Matijević Sokol ♦ prof. Vesna Barić-Punda
♦ **fotografije** ♦ Hanza Media ♦ **glavna urednica** ♦ Mila Puljiz ♦ **zamjenik glavne urednice** ♦ Ivan Perkov
♦ **nakladnici** ♦ Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu ♦ **za nakladnike** ♦ prof. Dragan Ljutić i prof. Damir Boras, rektori ♦ **adresa redakcije** ♦ Ruđera Boškovića 31, 21000 Split ♦ telefon 021491678
♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/ostalo/sveucilisni-list-universitas; www.unizg.hr/novosti-i-press/universitas

Fitness trenerice grupe DanceFit5, koje su realizirale online programe treninga na Sveučilištu u Zagrebu

eSport natjecanja na Sveučilištu u Zagrebu vrlo su brzo postigla veliku popularnost. Na slici su predstavnici RGNF u sezoni 2018./2019.

SPORT NA NAJVEĆEM HRVATSKOM SVEUČILIŠTU TIJEKOM I NAKON EPIDEMIOLOŠKIH MJERA

Tjelesna aktivnost digitalnim putem pružala je otpor pandemiji

PIŠE:
DRAŽEN MALEŠ

Programi online treninga i e-sport omogućili su održavanje razine fizičke aktivnosti i socijalnog kontakta u karanteni

Na najvećem i po sportskim odličjima najuspješnijem hrvatskom sveučilištu pandemiji se opiralo i tjelesnom aktivnošću, koja se odvijala digitalnim putem uz poštivanje svih tada aktivnih epidemioloških mjera. Uz brigu o tjelesnom zdravlju, studenti sada imaju priliku dodatno se socijalno povezati i zabaviti kroz e-sport, a iz sveučilišnog sportskog saveza izražavaju nadu u uskori „prelazak“ iz virtualnog u realni svijet te nastavak trenda osvajanja najsjajnijih odličja za Sveučilište u Zagrebu na nacionalnom i međunarodnom planu.

Zbog svima dobro poznatih epidemioloških mjera povezanih s pandemijom koronavirusa, aktivnosti iz područja studentskog sporta na Sveučilištu u Zagrebu, privremeno su obustavljene, no, pritom se u prvom planu misli na međufakultetska natjecanja, dok sport kao takav nikako nije zamro. Naime, vodstvo Zagrebačkog sveučilišnog sportskog saveza, koji se skrbi o studentskom sportu u našem glavnom gradu, razdoblje svojevršne karantene odlučilo je iskoristiti tako da se studentima ponude alternativna rješenja s ciljem očuvanja zdravlja i održavanja razine tjelesne aktivnosti. Jedan od primjera tomu je i priključenje globalnom trendu virtualnih treninga uz pomoć suvremenih tehnoloških rješenja i digitalnih platformi. Na sličan način kao što su to učinile njihove UniSport kolege iz Splitskog sveučilišnog sportskog saveza, o čemu je početkom svibnja izvijestila Slobodna Dalmacija, studentima, ali i svima ostalima zainteresiranima je omogućeno vježbanje od kuće uz videotreninge za početnike i napredne sportaše. Kako je online program treninga funkcionirao, što je još ponudeno studentima te kako će izgledati sveučilišni sport u Zagrebu nakon popuštanja

Marko Lepoglavec, sportski direktor Zagrebačkoga sveučilišnoga sportskog saveza

mjera, približio nam je sportski direktor UniSport Zagreba, Marko Lepoglavec.

Na koji ste način koncipirali vaše online sportske aktivnosti te kakva su iskustva korisnika?

- Želeći našim studentima omogućiti daljnje bavljenje sportom, nadogradili smo aktivnosti za studente u Zagrebu, zahvaljujući suradnji sa stručnim i licenciranim fitness trenericama grupe DanceFit5. Rekreativski programi koncipirani su tako da uz zdravstvenu tjelovježbu, studenti dobiju i jasne upute te savjete kako ispravno provoditi vježbe, a sadržaj su pregledali i odobrili nastavnici TZK.

Djevojke su izvodile treninge punih deset ciklusa - naprednu i početničku razinu - čime smo zaokružili i zadovoljili sve potrebe dok su trajale stroge epidemiološke mjere, odnosno, drugim riječima, dok je god bio zatvoren pristup teretanama, mi smo omogućili treninge koje ljudi mogu bilo kada i potpuno besplatno pratiti od kuće putem našeg UniSport ZG YouTube kanala.

Teško je točno predvidjeti točan broj korisnika jer je svaki trening drugačiji i nakon što studenti pronađu svoj ritam, često ponavljaju iste treninge pa pregledi variraju, ali do sada možemo govoriti o četverostrukom brojkama, a prema informa-

cijama kojima raspolažemo, *feedback* od korisnika je jako pozitivan.

Vaši online treninzi nisu bili rezervirani samo za studente, a često ste putem društvenih mreža na njih pozivali i nastavnici TZK. To ne nastavno osoblje.

- Smatrali smo iznimno važnim da svi naši treninzi budu otvoreni tipa te da im cijela naša akademska zajednica mora imati slobodan i besplatan pristup, jer osim što je misija postojanja UniSport-a omogućiti studentima sportske aktivnosti i podizati studentski standard, valja se prisjetiti Olimpijske povelje koja kaže da olimpijam *teži stvaranju takvog načina života koji se temelji na radosti koja proizlazi iz napora, obrazovnoj vrijednosti dobrog primjera, društvenoj odgovornosti i poštivanju univerzalnih temeljnih etičkih načela*. Sukladno navedenom, naši su programi dostupni cijeloj akademskoj, ali i široj društvenoj zajednici pa smo zato pozvali nastavno kao i nastavno osoblje da se priključe studentima i budu aktivni u ova teška vremena. *Mens sana in corpore sano*.

Što ako se ovakva epidemiološka situacija ponovi u bližoj ili daljoj budućnosti, na koji ćete onda način ostvarivati svoju misiju?

- Sport je specifičan, društven i pun kontakata, ta-

ko da su određeni scenariji održavanja natjecanja izvan okvira našeg samostalnog odlučivanja. Jednako kao što su zbog zaštite zdravlja bila (i uglavnom još uvijek jesu) obustavljena sportska natjecanja u cijelom svijetu, tako i UniSport ZG uvijek na prvom mjestu ima zdravlje svojih sudionika, što smo i pokazali uvođenjem studenata-bolničara na sva naša natjecanja prije dvije godine. Spremniji smo na sva zdravstvena pitanja koja su pred nama i sve naše aktivnosti uvijek prilagođavamo na način da budu dostupne i pristupačne svim studentima, sukladno uvjetima.

Kakvi su planovi za nastavak sezone i dovršetak natjecanja? Na tom polju također ponegdje računate na pomoć digitalnih tehnologija.

- Već sada imamo razrađene scenarije nastavka ove sezone, ako prilike i zdravstveno-sigurnosni uvjeti to budu dopustili. Službena sveučilišna sportska natjecanja odgođena su u cijeloj zemlji odlukom Hrvatskog akademskog sportskog saveza, ali naša specifičnost u odnosu na druge očituje se i u tome što posljednje dvije godine jedini u zemlji provodimo eSport studentska natjecanja. Kako bismo, u nadi za skorim opuštanjem mjera, studente pripremili na povratak fizičkih sportskih natjecanja, od 23. svibnja online putem provodimo eSport natjecanja u četiri discipline, odnosno *League of Legends*, *Counter Strike*, *Heartstone* i *FIFA*. Na taj se način studenti predstavnici fakulteta našeg sveučilišta mogu vikendom međusobno nadmetati iz udobnosti vlastitih domova, a možda će ih taj pozitivan natjecateljski rivalitet držati i u slučaju eventualnog povratka na sportske terene. Što se tiče daljnjih aktivnosti, razmatramo definitivno i druge sportove koje možemo održati online, poput primjerice šaha, a naravno pripremamo se i pratimo upute stotera kako bi se završila naša najveća i najpopularnija ekipna natjecanja u futsalu, košarci, rukometu i odbojci.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

Klasa: 112-01/20-01/11

Urbroj: 380-040/040-20-1

Zagreb, 20. travnja 2020.

Na temelju članka 13. Statuta Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu raspisuje javni

NATJEČAJ

za izbor:

1. Jednog izvršitelja (1) u naslovno (bez zasnivanja radnog odnosa) znanstveno-nastavno zvanje docenta (m/ž) u znanstvenom području društvene znanosti, znanstvenom polju informacijske i komunikacijske znanosti, znanstvena grana informacijski sustavi i informatologija na preddiplomskim sveučilišnim studijima Vojno inženjerstvo i Vojno vođenje i upravljanje.

2. Dva izvršitelja (2) u naslovno (bez zasnivanja radnog odnosa) nastavno zvanje predavača (m/ž) u interdisciplinarnom području znanosti (8.), znanstvenom polju vojno-obrambene i sigurnosno-obavještajne znanosti i umijeće (8.09.) na preddiplomskim sveučilišnim studijima Vojno inženjerstvo i Vojno vođenje i upravljanje.

Uvjeti:

Pristupnici moraju ispunjavati uvjete utvrđene Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07 – OUSRH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 – O i RUSRH, 60/15 – OUSRH i 131/17) i Statutom Sveučilišta u Zagrebu. Prijava za natječaj mora sadržavati:

1. životopis (potpisan, najviše jedna kartica teksta)
2. presliku diplome o završenom studiju i/ili stečenom akademskom stupnju
3. prikaz nastavne i stručne djelatnosti (pod 1. i znanstvene djelatnosti)
4. popis radova i separate radova relevantnih za izbor te podatke o nastavnoj i stručnoj djelatnosti (pod 1. i znanstvenoj djelatnosti)
5. dokaz o državljanstvu
6. dokaz o najmanje pet godina radnog iskustva na dužnostima i poslovima nastavne djelatnosti za potrebe Oružanih snaga RH

Pristupnici koji se javljaju na natječaj pod točkom 1. moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 i 60/15, 131/17) i odlukom Rektorskog zbora o nužnim uvjetima za ocjenu nastavne i znanstveno-stručne djelatnosti u postupku izbora u znanstveno-nastavna zvanja (NN 122/17) te imati najmanje pet godina radnog iskustva na dužnostima i poslovima nastavne djelatnosti za potrebe Oružanih snaga Republike Hrvatske te su o svemu dužni dostaviti odgovarajuće dokaze.

Pristupnici koji se javljaju na natječaj pod točkom 2. moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 i 60/15, 131/17) i odlukom Rektorskog zbora o nužnim uvjetima za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u nastavna zvanja (NN 13/12) te imati najmanje pet godina radnog iskustva na dužnostima i poslovima nastavne djelatnosti za potrebe Oružanih snaga Republike Hrvatske te su o svemu dužni dostaviti odgovarajuće dokaze.

Dokumentacija se prilaže u dva primjerka i u elektroničkom obliku na CD-u i PDF-formatu.

Prijave na natječaj s traženom dokumentacijom poslati poštom na adresu: Sveučilište u Zagrebu Trg Republike Hrvatske 14, 10 000 Zagreb, s naznakom prijave na natječaj u roku 30 dana od objave.

Potpunom prijavom smatra se prijava koja sadrži sve podatke i priloge navedene u ovom natječaju. Pristupnikom prijavljenim na natječaj smatrat će se samo osoba koja podnese pravovremenu i potpunu prijavu sa svim priložima te ispunjava formalne uvjete iz natječaja. Nepotpune i nepravovremene prijave neće se razmatrati niti će se podnositelji nepotpunih prijava pozvati na dopunu prijave.

O rezultatima natječaja kandidati će biti obaviješteni pisanim putem ili putem elektroničke pošte. Mole se kandidati da uz ponudu navedu e-mail adresu odnosno broj mobitela, kako bi ih se na taj način moglo pozvati na razgovor.

Sveučilište u Zagrebu koristit će i dalje obrađivati podatke u svrhu provedbe natječajnog postupka sukladno propisima koji reguliraju zaštitu osobnih podataka. Natječajna dokumentacija odnosno podaci o kandidatima čuvaju se šest mjeseci od završetka natječaja, a dulje u slučaju sudskog ili sličnog postupka, u kojem slučaju se čuvaju do završetka postupka. Nakon isteka roka čuvanja dokumentacija se uništava, s time da svaki kandidat po isteku roka čuvanja može preuzeti svoju dokumentaciju.